°. 9018. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1860.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
r Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
Zondags-Editie....... » 1.50. Afzonderlijke Couranten...... » 0.10.
r loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Woensdag 14 November.
UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld.........ƒ 1.75.
Iedere regel meer.. » 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL, vattende een Verslag van de beraadslagingen over het ets-Ontwerp betreffende eene nieuwe Regterlijke Inrigg, in de zitting van de Tweede Kamer der Statenneraal van Maandag 12 Nov. jl. gehouden.

CONVERSIE DER STEDELIJKE SCHULD.

II.

In ons vorig Nommer hebben wij getracht aan te toonen, dat de stad art. 1 van het conversie-reglement van 1828 geenszins afstand heeft gedaan n haar regt om a pari af te lossen. Wij moeten onze aandacht echter g op een ander artikel vestigen, dat wel eens is aangehaald ten ooge, dat dit werkelijk plaats heeft gehad. Wij bedoelen art. 5, aldus luidt: „De rentebetaling en achtervolgelijke vermindering gemelde schuld, wordt opgedragen aan de commissie belast met het tuur over het amortisatie-fonds dier schuld, overeenkomstig de bepalinn deswege, vervat in het reglement voor hetzelve bestuur, zoo als zelve is goedgekeurd bij koninklijk besluit van den 26sten October 27 N°. 68."

Anderen, die ons gevoelen omtrent de aflosbaarheid deelen, beroepen zich ditzelfde artikel en beweren, dat daaruit blijkt, dat de successieve verndering der schuld door middel van aflossing bij dit artikel niet is uitsloten. Reeds in eene brochure, die in het jaar 1828 vóór het tot stand men der conversie bij den boekhandelaar de Grebber het licht zag en getiteld s: Brief van A over de Conversie van de Sted Schuld van Amsterdam, wordt mogelijkheid ondersteld, dat dit artikel 5 tot aflossing zou worden uitstrekt. Bovendien is het opmerkelijk, dat in art. 24 van het in gemd art. 5 van het conversieplan aangehaalde reglement voor het beur van het amortisatie-fonds, de bepaling wordt gevonden, dat de commissie or dat fonds, „wanneer een overschot op hare inkomsten plaats vindt, tzelve gebruikt, om op de *meest voordeelige wijze de stedelijke schuld verminderen*," zoodat hieruit eer zou kunnen worden afgeleid, dat de ccessive vermindering door middel van aflossing niet is uitgesloten, dan het gekeerde. Dit alles verdient nog te meer opmerking, omdat in een consieplan van 1826, dat echter nooit is uitgevoerd, uitdrukkelijk werd beald, dat de successieve vermindering van schuld door *inkoop* van schuldieven moest plaats vinden. Zoo uit deze laatste omstandigheid eenig geg kan worden getrokken, dan zal het dit moeten zijn, dat juist het egvallen der genoemde bepaling in het later tot stand gekomen conrsieplan het bewijs is, dat men successive vermindering van schuld door iddel van aflossing niet heeft willen uitsluiten. Wij gelooven, dat deze volgtrekking althans meer logisch is, dan die welke de redactie van de *msterdamsche Courant* in haar nommer van 8 Nov. jl. maakt. Deze voert bepaling van het nooit in werking getreden reglement van 1826 aan, om ist het tegenovergestelde te bewijzen.

Hoe dit echter ook zij, wij zijn het met de *Amst. Courant* eens, dat t niet waarschijnlijk is, dat men in 1828 aan *successieve* vermindering van hald door middel van aflossing heeft gedacht, niet op grond van art. 5 an het conversie-reglement, waaruit wij, gelijk wij aantoonden, het tegenergestelde zouden afleiden, maar omdat dergelijke wijze van schuldverindering naar onze meening alleen denkbaar is, wanneer vaste periodieke flossingen en de wijze, waarop die zullen plaats vinden, vooraf zijn vastesteld en bedongen. Dit nu heeft hier niet plaats gevonden, waarschijnjk omdat men zich van de werking van een amortisatie-fonds gouden ergen voorspelde en vooral ook, omdat de stad bij deze wijze van aflosng zich zou hebben moeten *verbinden*, om op gezette tijden een bepaald edrag af te lossen, en daartoe wilde en kon het stedelijk bestuur bij den enmaligen toestand der stedelijke financien niet overgaan.

Maar al heeft men nu de *successieve* vermindering van schuld door middel van aflossing niet voor oogen gehad, dan volgt daaruit nog niet, dat de stad afstand heeft gedaan van het regt, om de *geheele* schuld op eens af te lossen. Het verschil tusschen deze beide gevallen is zoo tastbaar, dat wij wel niet zullen behoeven te betoogen, dat er hoegenaamd geen verband tusschen beide bestaat, zoodat ook uit art. 5 van het conversie-reglement en uit het reglement voor het bestuur van het amortisatiefonds hoegenaamd geen bewijs voor de absolute onaflosbaarheid der gevestigde schuld kan worden geput.

Men heeft eindelijk als laatste argument, om te betoogen, dat de stad van haar regt om af te lossen afstand had gedaan, zich beroepen op de omstandigheid, dat het stedelijk bestuur zelf het in 1828 zou hebben doen voorkomen, dat zij zoodanigen afstand deed door aan de fondsenhouders eene dergelijke verzekering te doen geven. Dat dit zou hebben plaats gehad is vermeld in het rapport over de conversie van 1852, maar ook daar alleen. In de laatste raadszitting hebben echter de Heeren van Bosse en Aaser, die leden waren der commissie, door welke dat rapport is uitgebragt, verklaard, dat dit feit daarin is opgenomen op verzekering van één persoon en de Heer van Bosse heeft er bijgevoegd, dat die persoon onwaarheid sprak.

Er blijkt dus uit niets, dat het Stedelijk Bestuur ooit dergelijke verzekering heeft gegeven, of het ooit heeft doen voorkomen, dat de stad van haar regt van aflossing afstand deed.

Wij willen wel niet beweren, dat er in 1828 niemand was, die meende, dat zoodanige afstand in het conversie-reglement lag opgesloten. Maar men zal toch niet meenen, dat de stad moreel aansprakelijk is voor de verkeerde inzigten van anderen, al heeft zij aan die inzigten geen voedsel gegeven.

Zeker echter waren er ook anderen, die aan het conversie-reglement de juiste beteekenis gaven. Hoe toch zou anders de schrijver van den bovengenoemden Brief van A. de mogelijkheid hebben kunnen onderstellen, dat het vroeger vermelde art. 5 van het reglement tot aflossing zou worden uitgestrekt?

Ook achten wij het niet onmogelijk, dat de stedelijke regering in 1828 niet aan aflossing tegen pari op eens dacht, omdat men zich, gelijk wij reeds boven zeiden, in die dagen van amortisatie-fondsen de schoonste uitkomst beloofde en hoopte door dit middel de schuld in korten tijd te delgen. Het is evenzeer mogelijk, dat vele schuldeischers die verwachting deelden en dus geene aflossing tegen pari hebben te gemoet gezien. Beide hebben zich echter misrekend en zonder twijfel heeft de stad wel de meeste wrange vruchten van die misrekening ondervonden, daar zij hare schuld niet heeft zien verminderen. Er bestaat echter hoegenaamd geene reden, om die nog wranger te maken door de stad de nadeelen te doen dragen, die de schuldeischers zich zelven door hunne misrekening hebben berokkend.

Wij gelooven door het bovenstaande voldoende te hebben aangetoond, dat de stad nimmer van haar regt van aflossing afstand heeft gedaan en dat er geene redenen van billijkheid bestaan, die haar tot opofferingen zouden kunnen nopen. Wij zullen thans de vraag trachten te beantwoorden, of er voor de stad, zelfs in de onderstelling, dat zij van haar regt om af te lossen afstand heeft gedaan, redenen bestaan, om zich opofferingen te getroosten, ten einde aan de eischen der billijkheid te voldoen.

Men heeft beweerd, dat wel is waar zoodanige afstand regtens nietig was, maar dat men haar in 1828, toen men nog niet zoo goed de grenzen van publiek en privaatregt kende, voor geldig hield, daar zij werd gevonden in een door den Koning goedgekeurd stedelijk reglement. Op dien grond meende de Heer Corver Hooft, dat de billijkheid zich tegen eene aflossing a pari verzette.

Dit is inderdaad niet zeer vleijend voor de groote regtsgeleerden, waarop onze stad zich toen kon beroemen. Wij moeten er bijvoegen, dat dit beweren geheel onjuist is. Vóór de conversie van 1828 is bij den boekhandelaar de Grebber de brochure, getiteld: Brief aan A. over de conversie der sted. schuld, in het licht verschenen, die wij hierboven reeds herhaaldelijk hebben geraadpleegd. Daarin wordt den houders der schuldbrieven de raad gegeven niet tot de conversie toe te treden, daar de stad hen niet daartoe kon dwingen en hun de regten niet kon ontnemen, die zij bezaten. Wij lezen daaromtrent o. a. het volgende:

„Met al den eerbied, dien ik voor de stedelijke regering en veel meer nog voor „onzen beminden Koning hebbe, ben ik van gevoelen, dat in het oog der wet „de stedelijke regering zich *civiliter* verbonden hebbende, ook *civiliter* aan„sprakelijk blijft en als *corpus morale* zich in dezen geen meer regt kan „aanmatigen, dan de minste burger en dat de algemeene wet, die voor „beide partijen verbindend is, door geen besluit van Z. M. kan krachteloos „gemaakt worden."

Zal men na dit te hebben gelezen nog durven beweren, dat het publiek in 1828 de grenzen van publiek en privaatregt niet kende? Men legge het boven aangehaalde vóór de conversie en met het oog op de conversie gedrukt en verspreid betoog naast art. 1911 C.C.: *La rente constituée en perpétuel est essentiellement rachetable* en men vrage zich af, of het mogelijk is, dat men niet zou hebben ingezien, dat het afstand doen van het regt van aflossing een ongerijmd en krachteloos beding is.

Bovendien mag niet worden ondersteld, dat de fondsenhouders omtrent een maatregel, die zoo verschillend werd beoordeeld en, gelijk uit den Brief aan A. blijkt, zoo sterk werd veroordeeld, geen advies van regtsgeleerden hebben ingewonnen, en zich maar blindelings hebben onderworpen.

Hebben de houders van schuldbrieven hoewel zij wisten, of althans konden weten, dat een beding van onaflosbaarheid krachteloos is, hoewel de bovenbedoelde schrijver betoogde, dat hun wederregtelijk een deel van hun kapitaal werd ontnomen, niettemin in de conversie berust, welnu, dan moet men onderstellen, dat zij zelven hebben ingezien, dat de toenmalige financiele toestand van Amsterdam onhoudbaar was, of dat zij zich eene opoffering van kapitaal hebben getroost om het overige beter te waarborgen, of dat andere redenen hen daartoe hebben genoopt, maar dan moet ook worden toegegeven, dat het nadeel, dat daarvan voor hen het gevolg was, door hen zelven moet worden gedragen.

Wil men ten slotte nog een bewijs, dat men, zoo men al aan het beding van onaflosbaarheid heeft geloofd, er geene waarde aan heeft gehecht, men leze de volgende woorden, ontleend aan het vroeger vermelde rapport van 1852.

„Zeer opmerkelijk is het hoe de waarde, welke de gevestigde schuld sedert de conversie tot heden heeft gehad, over het algemeen in verhouding tot het nominaal bedrag nagenoeg dezelfde is geweest als die der overige stedelijke fondsen, waarvan de aflosbaarheid niet twijfelachtig is."

Na dus te hebben aangetoond, dat de houders, al had de stad van haar wettelijk en natuurlijk regt van aflossing afstand gedaan, de gevolgen van hunne vrijwillige toetreding tot de conversie alleen moeten dragen, zullen wij in een volgend artikel nog kortelijk onderzoeken in hoe ver, indien men al aanneemt, dat de houders van schuldbrieven door een beding van onaflosbaarheid zijn misleid (des neen), eene stedelijke regering aan de eischen der billijkheid mag gehoor geven, op welke wijze men in dezen alleen aan die eischen eenigzins gehoor kan geven en of zij door het thans vastgestelde conversieplan geheel uit het oog zijn verloren.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Zondag 11 November.

Ofschoon de *Times* de opmerking maakt, dat in de redevoering, door den graaf de Persigny aan den maaltijd van den lord-mayor uitgesproken, niets bepaalds ten opzigte van Italie gezegd wordt, leidt dat blad daaruit geenerlei ongunstig gevolg af. Daarentegen doet het opmerken, dat de omstandigheid, dat de vertegenwoordiger van Frankrijk, in wien Napoleon III zoo groot vertrouwen stelt, opzettelijk uit Parijs naar Londen gekomen is om die redevoering te houden, het bewijs oplevert, dat de Keizer ernstig en opregt wenscht de thans tusschen Frankrijk en Engeland bestaande eensgezindheid te handhaven. De Engelsche natie, meent de *Times*, zal aan de vriendschappelijke uitdrukkingen van den Heer de Persigny opregtelijk geloof slaan, en zij zullen ook op geheel Europa een zeer gunstigen indruk maken.

— Het denkbeeld van eenige leden van Engelsche schutterscorpsen om in die hoedanigheid gezamenlijk Parijs te bezoeken, met het doel om de onderlinge verbroedering der twee volken te bevorderen, vindt hier weinig bijval; het wordt veelal als ongepast en ondoelmatig beschouwd. Van wege den minister van oorlog en den opperbevelhebber des legers is openlijk te kennen gegeven, dat er bij hen zwaarwigtige bedenkingen tegen dat denkbeeld bestaan, en dat tot deszelfs uitvoering geene aanmoediging of medewerking van hen te verwachten is. Men gelooft dan ook dat het plan niet verwezenlijkt zal worden.

— Uit Hongkong wordt dd. 28 Sept. gemeld, dat de Koning van Siam aan het Pruisische gezantschap had doen weten, dat hij niet dan tegen het einde der maand Maart in de gelegenheid zoude wezen de ambassade bij zich toe te laten.

Duitsche Post.

WEENEN, 10 Nov. Binnen een paar dagen wordt vorst Nikizza van Montenegro in deze hoofdstad verwacht, op zijne reize naar Petersburg.

— De generaal Ridder von Benedeck heeft gisteren een prachtig afscheidsdiner gegeven aan een vijftigtal generaals en andere hoofdofficieren.

— Algemeen wordt hier de overtuiging gekoesterd, dat de concessien, verleend bij het patent van 20 Oct., niet voldoende zijn om de gewenschte bevrediging te veroorzaken. In de regeringskringen wordt er zelfs spijt over gevoeld, dat men zich met die concessien zoo zeer gehaast heeft, nu zij geene andere uitwerking gehad hebben, dan om nieuw voedsel te geven aan het algemeen wantrouwen. Zelfs de graaf v. Rechberg, wien men geen overdreven liberalisme ten laste kan leggen, is, naar men beweert, het gevoelen toegedaan, dat bij de reeds gedane concessien nog andere behooren gevoegd te worden.

— Reeds voor eenige dagen werd beweerd, dat de lijst der personen, die deel zullen nemen aan de conferentie te Gran was opgemaakt. Met goeden grond mag dit worden betwijfeld, want tot heden is nog niet bekend, wanneer de bedoelde conferentie door den aartsbisschop-primaat van Hongarije zal worden geopend. Het is derhalve nog even onzeker of het mogelijk zal zijn een landdag in den geest van de kieswet van 1841 bijeen te roepen. Blijkt het later, dat men hierin niet heeft kunnen slagen, dan mag men zich verzekerd houden, dat de wenschen der bevolking van Hongarije op krachtige wijze voor den troon des Keizers zullen worden gebragt.

— De winter doet zich in de hoofdstad en omstreken reeds vrij merkbaar gevoelen; in de vijvers van den Prater ligt reeds ijs van meer dan een duim dikte.

BERLIJN, 12 Nov. (des Ochtends). Bij het ministerie van oorlog is aangenomen, dat eene tusschensoort van getrokken geschut zal worden gebezigd tot bewapening van de kust-batterijen. De gladde bronzen 12-ponders zullen worden uitgeboord en voorzien van getrokken ziel. Voor de veldartillerie zullen voortaan geene andere stukken worden gebezigd dan van gegoten staal.

— Uit Holstein verneemt men, dat de nieuwe stenden-vergadering tegen den 1sten Januarij van het volgende jaar is bijeengeroepen. Terstond na de opening der zitting zal het wetsontwerp betreffende de gewijzigde grondwet worden ingediend. Men houdt zich overtuigd, dat de wetsvoordragt niet zal worden aangenomen. Ten opzigte van Sleeswijk gaat het Deensche kabinet steeds op gelijke wijze als vroeger voort. De bepaling dat Sleeswijk nimmer een integrerend deel van Denemarken mag uitmaken, is geschonden in 1852 en de gevolgen daarvan drukken steeds zwaar op het ongelukkige Sleeswijk. In het openbaar wordt den inboorlingen gezegd: „Indien gij eenige openbare betrekking wenscht te bekleeden, moet gij in een ander gedeelte van het Duitsche vaderland, niet in Sleeswijk, daarnaar dingen. Het gevolg hiervan is, dat velen zich genoodzaakt zien hun eigen vaderland te verlaten, waardoor Sleeswijk dagelijks armer wordt in kundige en vlijtige inwoners; en de verwijdering van velen hunner is juist hetgeen de Deensche regering beoogt.

FRANKFORT, 11 Nov. Uit Bern wordt medegedeeld, dat de eerste secretaris van het Fransche gezantschap, de Heer de Massagnac, door den Keizer is belast met de leiding der zaken in hoedanigheid van tijdelijk gezant.

— De burggraaf van Marnix, Belgisch gezant bij de Bondsvergadering, is benoemd tot gezant bij het Fransche hof.

— Volgens mededeelingen uit Wurtzburg zal de commissie, belast met het onderzoeken van het nieuwe Duitsche wetboek van koophandel, nog zeer lang werkzaam moeten zijn alvorens haar arbeid is voltooid; dit is vooral het gevolg van de menigte amendementen door Oostenrijk, Pruisen en Beijeren daarop voorgesteld.

— De Koning van Beijeren heeft toegestaan, dat in al de Protestantsche kerken daar te lande, eene collecte zal worden gehouden, ten behoeve eener groote Protestantsche kerk, die te Ulm zal worden gebouwd, waar tot dusver geene zoodanige kerk werd geduld.

— De uitgever van de *Morgenzeitung* te Kassel, F. Oelker, is gisteren ten gevolge van een tegen hem gerigt drukpersproces, tot vijf maanden vestingstraf wegens majesteitschennis, en wegens vier andere hem ten laste gelegde overtredingen tot eene geldboete van 50 daalders veroordeeld.

— Naar luid van particuliere mededeelingen uit Milaan, is de toestand der bevolking aldaar verre van gunstig te heeten. Handel en verkeer staan bijna geheel stil, het nijvere gedeelte der bevolking klaagt algemeen, de belastingen zijn sedert de verandering van zaken merkelijk verhoogd. Hetgeen de toestand der reeds zoo zwaar gedrukte bevolking nog verergert is de ongunstige oogst gedurende den afgeloopen zomer.

Fransche Post.

PARIJS, Zondag 11 November.

Er is sprake van eene reis der Keizerin naar Schotland. Vier personen, waaronder de markies de Lagrange, zullen H. M. vergezellen. Dit berigt vereischt allezins bevestiging.

— Men zegt, dat de Heer de Lamartine in de volgende aflevering van zijne *Entretiens Littéraires*, op nieuw zijne stem tegen de Sardinische staatkunde zal verheffen. Die verdienstelijke schrijver had ook een verzoek van den Heer L. Veuillot ontvangen, ten einde een hevig artikel op te nemen, waarvoor de laatste naar het schijnt drukker noch uitgever heeft kunnen vinden. De Heer Lamartine onderwierp het stuk echter vooraf aan het oordeel van een bekend staatsman en deze vond het meer geraden de plaatsing daarvan te weigeren.

— Niettegenstaande de redevoeringen op het feestmaal van den lord-mayor door verschillende staatslieden uitgesproken, algemeen de verwachting hebben doen ontstaan, dat de vrede vooreerst niet zal worden gestoord, kan men verzekeren, dat de Fransche regering de weerbaarheid des lands niet uit het oog verliest. Als bewijs daarvoor kan men aanvoeren, dat de generaal de Montauban in last heeft aan de regering een uitgewerkt rapport in te dienen, bevattende eene vergelijking der wapenen bij de legers in Frankrijk en Engeland in gebruik en vooral der kanonnen met het oog op de ondervinding, die genoemde krijgsman geacht kan worden, daaromtrent bij de jongste gebeurtenissen in China te hebben verkregen. Dit rapport zal hier spoedig aankomen, waarna te Vincennes op nieuw eene reeks vergelijkende proeven zullen worden genomen. Ook moeten daar sedert eenigen tijd nieuwe oorlogswerktuigen worden beproefd, waarbij, niettegenstaande het eenigzins zonderling moge klinken, de helsche machine van Fieschi en de granaten van Orsini tot model zijn genomen.

— Twee Fransche wapenfabrikanten hebben nieuwe en belangrijke bestellingen ontvangen voor rekening van Sardinie.

— Uit Rome wordt op de meest bepaalde wijze gemeld, dat er geen sprake is noch van het vertrek van den Paus, noch van de aftreding van Mgr. de Mérode of van een ander lid van het kabinet. Dit berigt kan als officieel worden beschouwd.

— De eeredegen, voor den generaal Lamoricière bestemd, is besteld. Hij wordt te Lyon vervaardigd door denzelfden kunstenaar, die vroeger den degen heeft gemaakt, welke aan den generaal Oudinot is aangeboden. Een groot aantal leden van het corps diplomatique en vele legitimisten hebben zich aan het hotel van den generaal doen inschrijven.

— De minister van binnenl. zaken heeft eene circulaire aan de prefecten gezonden, om hen uit te noodigen de leden der comité's voor de inzameling van den Pieterspenning te ontbieden en hun aan te kondigen, dat die comité's zich moeten ontbinden, en bijaldien zij bij hunne onderneming volharden, hen volgens de bepalingen der wet te straffen, zoodat alleen in de kerken de Pieterspenning zal mogen worden ingezameld.

— De berigten uit Italie ontvangen zijn zoo zeer met elkander in strijd, dat het niet mogelijk is te verzekeren of tegen te spreken, dat er thans wordt onderhandeld over de capitulatie van Gaëta. Twee zaken schijnen inmiddels als zeker te kunnen worden aangenomen, vooreerst dat Garibaldi, alvorens naar het eiland Caprera te vertrekken, een bezoek heeft afgelegd bij den Engelschen admiraal Mundy, en ten tweede, dat de Heer de Courcy, de Fransche consul te Ancona, is teruggeroepen. Het *Journal des Débats* meent, dat deze beide feiten niet van belang ontbloot zijn. Gelijk men weet heeft de genoemde consul den brief van den hertog de Grammont ontvangen, welke tot zooveel misverstand aanleiding heeft gegeven.

— Naar men uit Turyn meldt, zal de regering, zoodra de aanhechting van het koningrijk der beide Sicilien heeft plaats gehad, de geheele dienstpligtige jongelingschap van het vaste land en van het eiland Sicilie onder de wapens roepen; hetzelfde zal in de overige gedeelten des rijks geschieden. Van de gezamenlijke contingenten zullen dan drie armeeën gevormd worden, eene van Noord-, eene van Midden- en eene van Beneden-Italie, van welke korpsen de kommandementen te Turyn, Bologna of Florence en Napels zullen gevestigd zijn. Tot aandenken aan de revolutie en haar hoofd, zal ten eeuwigen dage in de Italiaansche armée eene Garibaldi-brigade bestaan, wier montering zich door de roode kiel zal onderscheiden.

— Het gemeentebestuur van Acquapendente heeft een brief geschreven aan den Franschen commandant, die met zijne troepen die stad bezet heeft, om haar weder onder het pauselijk gezag te brengen. In dien brief zegt dit collegie, dat het zich thans genoopt gevoelt de stad te verlaten, daar het niet onder het pauselijk bestuur wil terugkeeren en zich ook niet verzetten wil tegen de Franschen, die ten vorigen jare zoo roemrijk voor Italie's zaak gestreden hebben. In eene proclamatie aan de inwoners heeft voorts het bestuur zijn mandaat nedergelegd en hen op een betere toekomst binnen een niet ver verwijderd tijdstip verwezen.

— Het officiele orgaan van Napels bevat een decreet, waarbij het slaan eener medalje bevolen wordt ter eere van de vrijwilligers, die onder de bevelen van Garibaldi deel genomen hebben aan den strijd op Sicilie en in Napels, ter bevrijding des lands.

— Volgens eene depêche van het agentschap Havas Bullier, heeft Koning Frans te Gaëta thans niet meer dan eenige bataillons troepen ter zijner beschikking.

— Eenige brieven, met den laatsten post uit China ontvangen, schilderen, ofschoon zij alle hulde brengen aan de dapperheid der geallieerde troepen, met vrij sombere kleuren den vernielingsoorlog, dien zij tegen de Chinezen voeren. Wij behandelen die verwijderde, schier onbekende volken als barbaren, en onze soldaten verbranden, vernielen, plunderen de dorpen, zoodat er niets van overblijft. Het schijnt dat eene vernielingskoorts hen aandrijft; eenige officieren zouden reeds, naar men zegt, hebben doen opmerken dat dit niet het middel was, waardoor het ons zal gelukken geregelde betrekkingen aan te knoopen tusschen China en Europa en het land vatbaar te maken voor eene beschaving, welke zich onder zulk eene gedaante vertoont.

Belgische Post.

BRUSSEL, Maandag 12 November (*Particuliere Correspondentie*).

De *Moniteur* van heden ochtend bevat een berigt, dat om twee redenen een onangenamen indruk heeft gemaakt. Dat blad meldt namelijk met leedwezen te vernemen, dat Z. M. de Koning wegens ongesteldheid verhinderd is de Wetgevende Kamers morgen te openen. Met genoegen kan ik echter mededeelen, dat die ongesteldheid geen ernstig karakter heeft. Het is evenwel te betreuren, dat de troonrede, welke jl. Zaturdag definitief in den ministerraad werd vastgesteld, daardoor achterwege zal blijven, omdat het in ons land de gewoonte niet is, gelijk in andere landen, die bij ontstentenis des Konings door den eersten minister te doen uitspreken. Intusschen kan ik u verzekeren, hetgeen die wijziging nog betreurenswaardiger maakt, dat de troonrede ditmaal zeer belangrijk zou zijn geweest en dat behalve van de jongste manifestatien, die gedurende de bezoeken van den Koning in de provincien hebben plaats gehad, ook op uitvoerige wijze zou zijn gewaagd van de toenadering tot Nederland in den laatsten tijd tot stand gebragt. Heden ochtend verzekerde men, dat die opening thans door den Hertog van Brabant, in naam des Konings, zou plaats hebben. Dit schijnt echter ver van zeker te zijn. Daardoor dan ook is het plan van den Heer Orts verijdeld, die naar men verzekerde, pogingen zou aanwenden om een voor het ministerie vijandigen volzin in het antwoord op de troonrede te doen brengen.

De jongste verkiezingen voor de gemeenteraden zullen onze vertegenwoordigers nog lang bezig houden. Zoo wordt hier door sommige kiezers tegen de verkiezingen te Brussel geprotesteerd, en wel op grond van het volgende: De jongste verkiezingen liepen namelijk, behalve over de periodieke aftreding, ook over de keuze van een lid ter vervanging van een ander, die zijn ontslag had genomen vóór den afloop van zijn mandaat. Vroe-

ger werd bij dergelijke gelegenheden tweemalen gestemd. Later had dit in eens plaats en werd hij, die het kleinste getal stemmen had bekomen, beschouwd als te zijn gekozen voor het lid dat zijn ontslag had aangevraagd. Dit werd alsdan uitdrukkelijk afgekondigd, hetgeen ditmaal is verzuimd. Men gelooft echter niet, dat de Gedep. Staten om dat verzuim de verkiezingen nietig zullen verklaren. Voor de benoemingen van Kortrijk, waar de liberale partij heeft gezegevierd, schijnt dit meer waarschijnlijk te zijn, ten minste indien het waar is hetgeen in een protest wordt beweerd, dat de stembriefjes op vindingrijke wijze met letters en nummers gemerkt waren. Te Ottignies is men eveneens in verzet gekomen wegens sommige kunstgrepen, die door den pastoor bij de verkiezingen zouden zijn in practijk gebragt.

Het werkje *Tijl Uijlenspiegel Patriote* van den geestigen schrijver Defré (Boniface) heeft heden het licht gezien. Het is eene verzameling van zamenspraken tusschen dien persoon en het volk, waarin op even krachtige als geestige wijze wordt verhaald en wederlegd wat in een zoogenaamde *Club des merlis* te Parijs omtrent ons land wordt gezegd. Tegen wien dat boekje gerigt is, behoeft niet gezegd te worden. Ik meen, dat het weldra ook in het Nederduitsch zal uitkomen.

De hoofdredacteur van den *Etoile Belge*, de Heer Maurage, is heden uit de gevangenis ontslagen. Van de ontworpen manifestatie is afgezien.

BRUSSEL, Maandag 12 November.

De Luiksche dagbladen vermelden de aankomst daar ter stede van R. Garibaldi, zoon van den generaal Garibaldi, die belast is met den aankoop van aanzienlijke hoeveelheden wapenen en andere oorlogsbehoeften.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Dingsdag 13 November.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn de discussien voortgezet over art. 4 (behoud van het Openbaar Ministerie op den tegenwoordigen voet, met invoering van vaste ambtenaren bij de kantongeregten en opheffing der opdragt dezer functien aan den burgemeester of commissaris van policie). De aanstelling van vaste ambtenaren bij de kantongeregten, werd vooral met het oog op de kostbaarheid uitvoerig bestreden door de Heeren Wintgens en Olivier, volgens wie ook deze uitgave als geheel doelloos moet worden beschouwd, daar tot de vervulling van het ambt van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten, volgens hen regtskennis geen onmisbaar vereischte was, en deze functien zonder bezwaar aan den ambtenaar, daarmede thans belast, of welligt nog beter aan den substituut-officier bij de arrondissements-regtbank zouden kunnen worden opgedragen. Een ander gevoelen werd omhelsd door de Heeren van Eck, van Heiden Reinestein en van Lijnden, die van oordeel waren, dat door deze bepaling in eene sedert lang erkende behoefte werd voorzien, dat tot de genoemde betrekking wel degelijk regtskennis werd gevorderd, en dat de belangrijkheid van het regtspunt niet afhing van den regter, van wien eene beslissing wordt gevraagd. De minister van justitie verdedigde herhaaldelijk de voordragt en ontwikkelde inzonderheid de noodzakelijkheid van het aanstellen van zoodanige vaste bezoldigde ambtenaren, terwijl hij de onjuistheid aantoonde van het betoog, waarop vooral de Heer Wintgens had aangedrongen, alsof de gemeentewet bepaaldelijk de vereenigbaarheid had bedoeld van het burgemeesterschap en het ambt van het Openbaar Ministerie. Deze discussien hebben echter voor alsnog tot geene uitkomst geleid, daar, op voorstel van den Heer Elout van Soeterwoude, besloten werd de stemming over dit artikel aan te houden tot na de behandeling van art. 53, regelende de competentie der kantonregters in strafzaken.

Daarna werden de discussien geopend over art. 5 (afschaffing der conclusien in burgerlijke zaken, behalve in cassatie). Het ontwerp luidde in zijne *tweede* alinea »In burgerlijke zaken wordt het (openbaar ministerie) alleen bij een beroep in cassatie in zijne conclusien gehoord, en is het ter teregtzitting slechts tegenwoordig, wanneer de wet of het belang der justitie dit vordert." Een amendement van den Heer Heemskerk Az. strekte om deze alinea dus te lezen: »Het (openbaar ministerie) wordt bij de behandeling in burgerlijke zaken gehoord in cassatie en wijders in de gevallen bij de wet voorzien." Een amendement van den Heer van der Linden eindelijk bedoelde deze alinea te doen luiden: »In burgerlijke zaken neemt het (Openbaar Ministerie) geene conclusie en is ter teregtzitting slechts tegenwoordig wanneer de wet of het belang der justitie dit vordert." Deze drie verschillende lezingen, waarvan de afwijkende strekking duidelijk is, gaven aanleiding tot eene levendige discussie, waaraan hoofdzakelijk door de voorstellers der amendementen en den Minister werd deel genomen en welke eindigde met de *verwerping* der beide amendementen, dat van den Heer Heemskerk Az., met 32 tegen 30, dat van den Heer van der Linden met 45 tegen 17 stemmen, en met de *aanneming* van het artikel met 41 tegen 21 stemmen. De discussien zijn heden geopend over art. 6.

De commissie van rapporteurs heeft den 9den November het eindverslag vastgesteld betreffende de begrooting voor de Landsdrukkerij voor 1861. Daaruit blijkt, dat deze voordragt in de afdeelingen der Tweede Kamer geene aanleiding heeft gegeven tot bedenkingen.

Ook tegen de voordragt nopens de vervroegde ontheffing van goederen der Maatschappij van Weldadigheid van daarop, ten behoeve van den Staat, gelegde hypotheken, zijn, blijkens het eindverslag, in de afdeelingen geene bedenkingen gemaakt.

Z. M. heeft benoemd tot gewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Groningen den Heer Mr. B. D. H. Tellegen, procureur bij het provinciaal geregtshof en de arrondissements-regtsbank en secretaris der kamer van koophandel en fabrieken te Groningen.

Z. M. heeft aan den Heer J. A. van Deventer, secretaris der cijfers bij het departement van buitenl. zaken, vergund het aannemen en dragen der ridderorde van de Ontvangenis van Villa Viçosa, hem door Z. M. den Koning van Portugal geschonken.

Z. M. heeft het bij koninklijk besluit van 5 Dec. 1851 (*Staatsblad* N°. 149) ingesteld eereteeken, tot belooning van eervolle, langdurige, werkelijke dienst bij de schutterijen, toegekend aan: H. Dam, adj.-onderoffic., A. van der Ven, serg.-maj. en J. J. Cattie, muzikant, te 's Hertogenbosch; F. W. C. Schoonman, serg.-maj., P. A. van Eekelen en C. A. J. Moerman, muzikanten, te Breda; W. Bogers en H. Bogers, tamb., te Rosendaal; F. M. Berens, muzik. en E. H. van Hattum, tamb., te Nijmegen; A. Zoet, serg., te Nijkerk; J. A. Smits van Nieuwerkerk, maj.-comm. van het 2de bat. rustende schutterij in het 1ste district van Zuid-Holland (vroeger kapt. bij de dienstd. schutterij te Dordrecht); H. L. Enthoven, kapt., te 's Gravenhage; J. E. Knight, maj. en W. H. C. Bolleurs, 1sten luit.-adj., te Rotterdam; B. J. van Maaren, 1sten luit., te Gorinchem; W. van der Koogh Hzn., B. de Witt en A. J. van Altena, muzik., te Dordrecht; M. Stillebroer, serg., te Delft; P. van Reedt Dortland en J. Schouten, serg.-maj., te Gouda; P. W. F. Neukirchen M. C. E. van Honstede, serg., J. F. Holkers en B. Eykenbos, korp., J. P. Bisgen en J. W. van Schravenhoek, tamb., te 's Gravenhage; A. Meinster, schutter, te Leyden; J. P. Fortanier, serg.-maj. en H. J. Hoebink, tamb., te Rotterdam; C. van der Berg Czn. en C. van der Berg Joostz., muzik., te Schiedam; A. van de Poll, offic. van gez. 2de kl., te Amsterdam; H. D. Gildemeester Busc, maj.-comm., te Haarlem; F. M. J. van Grasstek, kapt., te Hoorn; A. A. van der Ley Druyvesteyn, 1sten luit., te Alkmaar; P. Beukes, serg.-maj., G. Lohman, G. C. van der Heyde, J. L. Muller en W. Sieliakus, serg., A. H. Kirschbaum, korp., J. de la Rive Box en J. Henze, muzik., B. van Greuningen en J. Heere, tamb., te Amsterdam; G. Snoek, serg.-maj., te Hoorn; H. Bossert, serg., te Alkmaar; T. Logge en A. van Geyn, serg., te Weesp; H. Ossen Wzn., serg., te Enkhuizen; J. Schouw, tamb., te Purmerende; J. P. van Visvliet, kapt., L. de Man en J. le Clercq, serg.-maj. en J. F. Liesoy, muzik., te Middelburg; M. F. C. de Kater en J. S. Wijsman, muzik., te Zierikzee; Mr. M. G. van Hengelaar, kapt., G. W. Beeger, adj.-onderoffic., J. Willems, serg.-maj., J. de Neut, muzik., J. Broekhuizen en H. de Ruiter, tamb., te Utrecht; J. H. W. van Loon, 1sten luit., te Harlingen; J. C. Maurer, serg., M. A. Nagtheim, muzik. en M. Neumark, voormalig muzik., te Leeuwarden; G. D. Boorsma, serg., te Franeker; J. H. Triebart, 1sten luit. à la suite, H. W. Lenderink, 2den luit. à la suite, C. M. Voerman, offic. van gez. 3de kl., te Deventer; J. F. Heimel, kapelm., C. Scheffer en A. Warnars, muzik., te Kampen; T. L. Warner, tamb.-maj. en B. Gerstmeijer, tamb., te Zwolle; J. H. F. Hengel, muzik., te Groningen en J. Jans, muzik., te Meppel.

Een regerings telegram, dd. Buitenzorg 23 September 1860, luidt: »Niets bijzonders." (*Staats-Courant*).

* 's GRAVENHAGE, 12 Nov. Op 14 dezer zullen de gewone audientien van de ministers van kolonien en van justitie niet plaats hebben.

* GORINCHEM, 10 Nov. Den aanvoer van paarden op de heden alhier gehouden najaars-paardenmarkt schat men op ongeveer 1500 stuks. De handel in alle soorten, maar vooral in jonge of fokpaarden, was belangrijk. De prijzen kwamen overeen met die van vroeger in onze nabuurschap plaats gehad hebbende markten. Eenige Duitsche kooplieden kochten een aantal jonge paarden van 1—2 jaren, onderscheidene Belgische en Fransche de beste 4- en 5-jarige, alle voor hooge prijzen.

* NIEUWEDIEP, 12 Nov. Heden is hier van 's rijkswerf te Amsterdam aangekomen de drijvende batterij Salamander (vroeger Korvet) om verder in orde te worden gebragt. Er liggen hier thans drie van die drijvende batterijen, waarvan twee vroegere linieschepen, die bijna gereed zijn.

* HARDERWIJK, 12 Nov. Heden is alhier door den majoor-comm. in navolging van hetgeen in eenige andere garnizoenen bestaat eene inrigting tot stand gebragt, die den militairen geest zeer bevordert. Deze inrigting bestaat in het beschikbaar stellen eener zoogenaamde warmkamer, alwaar men thans elken avond een groot aantal soldaten vereenigd ziet, die zich in de ruime goed verlichte en verwarmde zaal hetzij met verschillende militaire spelen, of met dam-, domino- of schaakspel bezig houden.

* HARDERWIJK, 12 Nov. De werving van Zwitsers en Duitschers is thans gelijk men weet gesloten. Er hebben echter in de eerste tien dagen dezer maand reeds 42 Nederlanders dienst voor de Indien genomen. Als het op deze wijze voortgaat, dan zullen er deze maand veel meer soldaten geworven worden dan in de vorige maand, toen er met inbegrip der Zwitsers en Duitschers slechts 52 man aangeworven werden.

* ZWOLLE, 11 Nov. Er is dezen avond tusschen eene bordeelhoudster alhier en een commis-voyageur, die zich ten haren huize bevond, twist ontstaan, welk zoo hoog liep, dat de eerste en hare logés het huis ontvlugt zijn. De reiziger heeft daarna onderscheidene meubelen door de ramen aan die dames doen toekomen, welke handeling aanleiding gaf, dat de eigenares met een mes gewapend zich in huis begeven en aan den reiziger onderscheidene wonden toegebragt heeft. De policie, welke al spoedig tusschen beide kwam, heeft den reiziger ontzet en hem naar zijn logement gebragt, waar hij terstond onder geneeskundige behandeling genomen is, terwijl de bordeelhoudster dadelijk naar het policie bureau is vervoerd.

* ZWOLLE, 12 Nov. In de vergadering der Provinciale Staten is o. a. behandeld de aanvrage om subsidie voor de op te rigtene handels- en industrieschool in Twenthe. Na eenige discussie is met 26 tegen 17 stemmen besloten aan de aanvragers te antwoorden, dat, wanneer nadere inlichtingen ten opzigte van de plaats der school en het daartoe benoodigde fonds aan de Staten zullen zijn gegeven, deze niet ongenegen zijn eenige subsidie uit de provinciale fondsen te geven.

Verder is besloten eenen provincialen archivarius te benoemen tegen eene jaarwedde van *f* 800 vooreerst voor 5 jaren.

Daarna is door den Commissaris des Konings namens de vergadering de dank toegebragt aan Jhr. G. C. Junius van Hemert, die gedurende de zittingen als griffier der Staten geageerd heeft, en de gewone najaarsvergadering in naam des Konings gesloten.

— Het Prov. Geregtshof in Overijssel heeft bij arrest van heden, den persoon van J. C. T. Harms, die teregt stond als beschuldigd van moedwillige brandstichting, vrijgesproken van het hem ten laste gelegde feit.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Dingsdag 13 November.

Heden zijn bij inschrijving verkocht 743 p. Java Tabak, aangevoerd per Martaban.

's GRAVENHAGE, 12 Nov. *Boter:* De handel was wederom vrij levendig, en de prijzen waren van *f* 50 tot 51, n. kwal.; nagenoeg alles werd opgeruimd.

ROTTERDAM, 12 Nov. Verkocht 4000 b. Neeransie Rijst, per William Witherley, tot *f* 7⅝.

SCHIEDAM, 12 Nov. Rogge verkocht: 147/2 ℔ Libau *f* 222 cont. Garst: 127 ℔ Koersche *f* 216 cont., *f* 217 6/w.; 128/2 ℔ dito *f* 217 cont., *f* 220 3/m.; 129/2 ℔ dito *f* 222 3/m. — Moutwijn *f* 14; Genever *f* 19.50; Amst. Proef *f* 20.75.

ALKMAAR, 12 Nov. Ter veemarkt waren heden aangevoerd 11 vette Kalveren *f* 30 a 50; 89 vette Varkens 40 a 52 c. per Ned. ℔.

HOORN, 12 Nov. Begunstigd door het schoonste weder is onze groote najaars koemarkt druk bezocht, zoo wat het aantal vreemdelingen en kooplieden als dat van het aangevoerde vee betreft; dit laatste toch bedraagt gisteren en heden tusschen de 8000 en 9000 stuks, de prijzen zijn over het algemeen hoog met zeer vluggen handel.

ARNHEM, 12 Nov. Heden zijn alhier op de vierde vette beestenmarkt aangebragt 815 stuks rundvee. De verkoop was flaauwer en ging niet vlug van de hand. De prijzen waren vrij hoog, vooral voor goede waar.

STEENWIJK, 12 Nov. Op de heden gehouden St. Maartens-markt waren aangevoerd 364 Runderen van verschillende soort, waaronder zich 68 vette Runderen bevonden, die verhandeld zijn van 40 tot 45 c. het Ned. ℔, terwijl de puik beste iets meer golden, alle andere soorten werden door de lager afkomende marktprijzen tegen verminderde prijzen verhandeld; 135 vette Varkens werden van 38 tot 44 c. verhandeld en de puik beste soorten tot 46 c. het Ned. ℔; magere Varkens, Biggen en Schapen met weinig handel tegen lagere prijzen. Rogge per mud *f* 5.85 a 6.50; Boekweit *f* 6.50 a 8.10; Haver *f* 4.10 a 4.35; Garst *f* 5.45 a 5.50; Vriesche Aardappelen *f* 2.70 a 3; puike beste *f* 3.25; kamp dito *f* 2.50 a 2.80 en beide soorten voor cons. 12 a 20 c. de 5 Ned. koppen. ⅛ vat Boter *f* 23.50 a 24; ¼ vat dito *f* 48 a 49, per Ned. ℔ 97½ a *f* 1.05; de 100 Eijeren *f* 2.50 a 2.60; witte, savoye en roode Kool de 100 st. *f* 2.40, 3.60 a 5; Steenwijker Kampknollen het Ned. mud *f* 1.10 a 1.20; voor cons. bij de 5 Ned. koppen 6 a 7 c.; Wollen Garen 9, 10½ a 12 c. de knip gesorteerd.

ANTWERPEN, 12 Nov. Van Domingo *Koffij* werden heden wederom 400 b. per Rena a 42¼ c. uit de tweede hand gekocht. Het artikel is bij voortduring zeer vast gestemd, doch in de eerste hand ontbreekt het aan voorraad en om die reden komen er geene afdoeningen tot stand. — Naar *Katoen* blijft de vraag levendig; men verneemt de verkoopen van 300 b. Mobile, 223 b. Louisiana, en 50 b. Georgia tot zeer vaste prijzen. — *Granen* met weinig handel doch zeer vast; Jar. Oostzee Tarwe wordt op *f* 16¼ en Inl. op *f* 15¼ gehouden; Rogge *f* 8¼ a 8¼ ent.

HAVRE, 9 Nov. Naar *Katoen* was de vraag heden minder levendig en de omzet bepaalde zich tot 1200 b., in de verhouding van 93 a 94 fr. voor bas New-Orleans. De voorraad bestaat heden uit 113,400 b., tegen 32,760 b. op hetzelfde tijdstip van het vorig jaar.

10 Nov. Van *Katoen* werden heden 1400 b. tot gesouteneerde prijzen verhandeld. Op levering werd middling Louisiana met 93 fr. betaald.

MARSEILLE, 9 Nov. In *Ruwe Suiker* zijn deze week groote inkoopen door onze fabrieken gedaan. Men heeft verkocht 2600 v. der Antilles op levering a 39 fr. de goede 4de soort; 16,000 z. Réunion a 54 fr. en 1400 z. Fernambuc a 37 fr. voor N°. 12. — *Geraffineerde Suiker:* De prijzen zijn gestemd tot rijzing; ter expor hadden vele inkoopen plaats in brooden zonder papier, die thans in entr. op 45.50 genoteerd worden; Crushed fr. 44 a 44.50. — *Koffij* voortdurend stil, de mooije Rio-soorten zijn deze week ca. 3 pCt. lager en waren niet hooger te plaatsen dan 76 fr.; ordinaire soorten kan men sedert 15 dagen 5 a 6 pCt. lager aannemen. — *Granen* wegens chaarschte ca. 50 c. hooger betaald.

BORDEAUX, 10 Nov. *Koffij* met minder vraag ten gevolge der flaauwere berigten van sommige buitenlandsche markten; de omzet bepaalde zich tot slechts 600 b. Laguayra a 87 fr. 50 en ca. 900 b. Rio van 74 a 80 fr. — *Suiker:* De houders zijn vast gestemd, doch de raffinadeurs weinig genegen de prijsvorderingen in te willigen. Men heeft verkocht 212 v. van fr. 48.50 a 49 en van Havana vond eene partij van 1700 k. a fr. 54 nemers. — *Cacao* steeds zeer goed gestemd, Para werd met 87.50 betaald. — *Rijst:* De vraag naar Bengaalsoorten was deze week zeer levendig, doch de markt weinig voorzien zijnde, bepaalden zich de verkoopen tot 2600 b. van fr. 22 a 22.50.

TRIEST, 9 Nov. *Koffij:* De omzet was onbeduidend, doch de prijzen souteneren zich. Men heeft afgedaan 500 b. Rio goed ord. a middel fijn van fl. 49 a 52 en 120 b. Portorico a fl. 58. — *Suiker:* In Crushed was de handel niet onbelangrijk tot zeer vaste prijzen; de verkoopen bestonden uit 142 vtjs. Holl. van 27.50 a 29; 382 v. dito zeilende van 27.50 a 28.25. Overige koloniale artikelen stil. — *Katoen* geanimeerd en hooger betaald, vooral prima soorten; van Amerik. werden 384 b. afgedaan tot fl. 49.53 en van Suratte 745 b. van 32.50 a 36. *Vruchten:* Rood Rozijn werd betaald met fl. 17 a 28 voor nieuwe Cisme, en fl. 21 a 22 voor dito Eleme; nieuwe Smirna 16 a 16.50; in Samos Rozijn ging veel om vooral op speculatie; 1400 centenaars werden verkocht van 10.50 a 11, buitenl. orders zijn nog ontbrekende. Van zwart Rozijn werd eene naar Venetie bestemde lading a fl. 9 verkocht; andere zeilende ladingen zijn tot fl. 8 op speculatie verhandeld. — *Krenten* tot vorige prijzen verkocht; 2700 centenaars werden met 10.50 betaald. — Nieuwe Smirna *Vijgen* bedongen fl. 16 a 16.50; Calamata fl. 13. — *Granen* over het algemeen vast doch met weinig handel.

ODESSA, 2 Nov. *Granen:* De omzet was in de laatste acht dagen van minder belang dan in de vorige week; de prijzen van Tarwe ondervonden geene verandering, terwijl die van Garst op nieuw 10 a 15 cop. hooger gingen. Lijnzaad is 25 cop. gestegen voor disponibele waar en 20 cop. op levering in Junij 1861. In het geheel bestonden de verkoopen sedert 26 Oct. uit 53,000 tzw.

(VERVOLG DER BERIGTEN ZIE BLADZ. 5.)

VERKOOPING VAN HUIZEN.

Maandag 12 November in het O. Z. Heeren-Logement.

N°. 1. Huis, Heerengracht bij de Spiegelstraat. *f* 37,900. *f* 100. Opgeh. — 2. Dito, Singel bij de Raamsteeg. *f* 13,950. *f* 50. Dito. — 3. Dito, Kalverstraat bij de Osjessluis. *f* 13,450. *f* 50. Dito. — 4. Dito, Vinkenstraat bij de Oranjestraat. *f* 1900. H. B. van Embden. — 5. Dito, als voren. *f* 1625. *f* 150. J. Landers. — 6. Dito, N. Z. Achterburgwal. *f* 2575. *f* 275. J. Meijerink Meijer. — 7. Dito, Utrechtschedwarsstraat. *f* 2425. H. Takes. — 8. Dito, O. Z. Voorburgwal bij de Pijlsteeg. *f* 3550. J. Adriaansz. — 9. Dito, Kerkstraat over de Amstelkerk. *f* 3575. F. Fuchs. — 10. Dito. Niet geveild. — 11. Dito, Korte Koningstraat. *f* 1525. J. A. Koppe. — 12. Dito, Laurierstraat bij de laatste dwarsstraat. *f* 1000. Opgeh. — 13. Dito, derde Goudsbloemdwarsstraat. *f* 650. Dito. — 14. Dito (genaamd *Zorgvliet*), Haarlemmerweg. *f* 1300. A. Wilking.

INGEZONDEN STUKKEN.

BIJDRAGE TOT EENE VERGELIJKENDE GEREGTELIJKE STATISTIEK.

Terwijl onze vertegenwoordiging over eene reorganisatie onzer regterlijke instellingen beraadslaagt, is het niet onbelangrijk, de statistiek van andere landen te raadplegen ten opzigte van dit onderwerp. Ik heb daartoe gekozen de naburige Pruisische Rijnprovincie, die *nagenoeg dezelfde bevolking telt als Nederland* en nog in het bezit is der Fransche regterlijke instellingen, althans wat den geheelen linker Rijnoever betreft. Deze drie millioen zielen hebben één hof van cassatie te Berlijn (eene afdee... het opperste geregtshof voor de geheele Pruisische bevolking) één ... appèl te Keulen (met de attributen van de Cours-impériales in Fr... 9 regtbanken van eersten aanleg (Landgerichte) en wel te Aken, ... Dusseldorp, Cleef, Elberfeld, Saarbrück, Trier, Bonn en Coblenz, en ... banken van koophandel: te Keulen, Crefeld, Gladbach (bij de overig... gerigten bestaat eene kamer, die als regtbank van koophandel reg... de ressorten der landgeregten (onze arrondissements regtbanken) zijn ... deeld in vredegeregten, zoodanig als er bij ons vóór Oct. 1838 heb... staan. Hun getal is omtrent de helft der bij ons bestaande kantong...

Volgens de officiele statistieke mededeelingen door het departem... justitie in Pruisen gedaan, waren in het ressort van het hof van ... te Keulen, dus over de geheele Rijnprovincie, in 1859 aanhangig:

I. In eerste instantie bij alle land-, handels- en vredegeregten ... *burgerlijke zaken* en wel 13,467 bij de landgeregten, 15,883 bij de re... ken van koophandel en 113,626 bij de vredegeregten. Afgedaan ... jaar 139,243 of 97 ten honderd, aanhangig gebleven 3733. Ge... komen 5 processen op 100 Rijnlanders. Daarenboven werden nog ... landgeregten 4563 zaken in raadkamer behandeld (rekwesten). Bij ... degeregten waren 141,324 voogdijzaken aanhangig (1 op 20 zielen) ... van slechts 7 ten honderd afgedaan werden. De vrederegters hie... zamen 16,893 familieraden. Er waren in dit jaar 153,239 instructi... zake van overtredingen, wanbedrijven en misdaden aanhangig, ... 75,434 in de eerste, 12,148 in de tweede en 404 in de laatste ca... vielen. Hieronder waren alleen wegens ontvreemding van hout ... schen 65,253.

II. In de tweede instantie bij de landgeregten in hooger beroep ... vredegeregten, civiele gedingen 870, waarvan slechts 62 onafgedaan ... ven, 1304 correctionnele appèllen, waarvan slechts 121 onafgedaan ...

III. Bij het hof van appèl te Keulen waren 938 burgerlijke ge... aanhangig, waarvan 856 afgedaan werden; daarenboven waren er ... gerlijke zaken in de raadkamer en 777 criminele zaken in de cham... mise en accusation.

Ik bezit daarenboven eene bijzondere even officiele opgave van de ... zaamheden van het hof van appèl van 1 Oct. 1859 tot 30 Sept. 1860. ... den gedurende dezen tijd 778 civiele zaken in hooger beroep aang... en wel 81 van Aken, 73 van Bonn, 202 van Keulen, 30 van Cleef, ... Coblentz, 87 van Dusseldorp, 21 van Crefeld, 17 van Gladbach, ... Elberfeld, 13 van Saarbrück, 70 van Trier. Achterstallige zake... het vorige jaar waren er 82; in het geheel bleven er 88 onafgedaan ... laatstgenoemden zijn er slechts 3 van 6—12 maanden hangende; ... geen geding dat langer dan een jaar ter rolle bleef.

Even interessant (zij geeft stof tot nadenken voor den Nederland... justiciable) is de statistiek van de regtbank van koophandel te K... over hetzelfde tijdvak van 1 Oct. 1859 tot ult. Sept. 1860.

Er waren achterstallige zaken 217, nieuwe 4467, op nieuw aang... na interlocutoir of praeparatoir vonnis 352, oppositien tegen vonni... verstek 940, te zamen *processen* 5976, waarvan bij contradictoire ... locutien 723, contradictoire eindvonnissen 903, vonnissen bij verstek ... van de rol geroijeerd 531, dus in het geheel 5948, die in 148 zi... afgedaan werden. *Er bleef dus een restant van 28 zaken*, waarvan ... 3 maanden, ééne 5 maanden en 2 zeven maanden ter rolle aanhangig ... Er werden in het geheel 30 vonnissen van faillietverklaring gewe...

Men vergelijke met deze opgaven *onze* geregtelijke statistiek en ... zich verblijden, dat ons land niet door zoodanige schrikbarende proce... is aangetast. *Één* proces op 20 zielen! De geneeskundigen noem... endemie.

Maar ook uit een ander oogpunt is deze statistiek voor ons leer... legt een absoluut stilzwijgen op aan allen, die nog durven te spreken van ... houd van *elf* hoven. Ik geef toe, dat wij niet even als onze naburen kun... staan met de instelling van *één* hof van appèl voor het geheel... Onze landaard heeft vele eigenaardigheden, die ons verhinderen ... het nec plus ultra van 11 hoven in het extrême van één ... vervallen. Zonder te willen beweren, dat men aan den Rijn, ... men dit wel eens te Parijs ziet, na het hooren van dikwijls opperv... pleidooijen vonnissen wijst en bekrachtigd, zonder »stukken gezien ... ben en dat aldaar de zaken oppervlakkig worden behandeld (imme... land heeft beter gevormde practische juristen dan Duitschland, d... zorgen de hoogescholen en de strenge wettige stage), maar het ... te ontkennen, dat men daar te lande de zaken eenigzins minder om... behandelt dan bij ons. Onze regters zijn te schroom- en angstval... zwaartillend en omslagtig; nimmer wagen zij eene opinie te uit... rens de stukken en de aanteekeningen der pleidooijen *gelezen* te ... nog minder gedurende de voordragt reeds het vonnis op te maken. ... vonnissen zijn dikwijls volumineus; het materiele werk daarvan ve... reeds veel tijd en moeite. Men hoort ook bij ons gaarne zich en ... pleiten; bewonderenswaardig is het geduld onzer magistraten in ... hooren van voordragten, die niet zelden gedurende twee, drie dagen ... worden. Ook dient men in het oog te houden, dat terwijl aan de ... niemand zitting in een collegie neemt, die niet ten minste gedurende ... jaren eene strenge en werkzame stage ondergaan heeft, onze regt... grootendeels bestaan uit jonge regtsgeleerden, veelal goed theoretisch ... vormd, doch nog onbekend met de practijk van zaken en daarom ... den van eene wanhopende naauwgezetheid, die geen puntje op de ... geet. Met deze onzen landaard eigenaardige hoedanigheden, die stellig ... in strijd zijn met de bedeeling van een onpartijdig en goed regt, ... wij het Rijn-Pruisische stelsel niet *absoluut* tot voorbeeld nemen; ... daarentegen van onze hoven niet vorderen, dat zij *ten opzigte der* ... *heid hunner werkzaamheden* tot het hof van Keulen staan in verh... van 1 tot 20. Ja, wij komen tot dit facit: 1 tot 20, wanneer men ... regtelijke statistiek van beide landen met elkander vergelijkt.

AMSTERDAM, 9 November 1860. EEN PRACTIZIJN.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een welgeschapen *ZOON*, ADRIANA REN... MEYBOOM, Echtgenoot van PIETER TIMMAN...
AMSTERDAM, 12 November 1860. Mr. Meubelmaker.

Door Gods Goedheid bevallen van eene welgeschapene DOCH... CLARA RUBENS, geliefde Echtgenoot van B. D. HEER...
Eenige Kennisgeving.
AMSTERDAM, 12 November 1860. (192..)

Bevallen van eene *DOCHTER*, W. J. VAN DER MEER ... geliefde Echtgenoote van A. IMMINK.
AMSTERDAM, 12 November 1860. (19..)

Bevallen van eene welgeschapen *DOCHTER*, A. DEN BRE... ENSING.
VLAARDINGEN, 11 November 1860. (19..)

Heden overleed tot onze diepe smart, onze geliefde jongste ... GOVERT, in den ouderdom van ruim 19 Jaren, na eene onge... van slechts vijf dagen. G. SCHALK.
BUIKSLOOT, 10 November 1860. J. SCHALK, DE JONG. (19..)

Heden overleed tot mijne groote droefheid mijne geliefde D... JOSEPHINE ANTOINETTE, in den jeugdigen ouderdom van ... 19 Jaren, na tijdig voorzien te zijn van de H. Sacramenten der Sterv...
LEIDEN, 12 November 1860. Wed. B. SCHMIER, M. E. DE VETTE.
(19236)

Op den 18den October dezes jaars is alhier onze hartelijk geliefde M... en Behuwdmoeder, Mevrouw de Weduwe PHILIPPUS HERMA... GILQUIN, Geboren CHRISTINA VAN LIDT DE JEUDE, ... lang en smartelijk lijden, in den ouderdom van 75 jaren overleden.
UTRECHT, 13 November 1860. Uit aller naam, J. H. GILQUIN. (19..)
Wegens buitenlandsche betrekkingen niet vroeger geplaatst.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in den ouderdom van 70 ... onze waarde Moeder en Behuwdmoeder CORNELIA MAYWALD, ... OVERSTOLZ.
CLEVE, 11 November 1860. W. MAYWALD. Uit aller naam. (192..)
Eenige Kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

BESTUURDEREN van het ALGEMEEN BEU... COMITÉ voor PUBLIEKE FONDSEN te Amsterdam ... roepen bij deze op alle Heeren **HANDELAARS**, **MAKELAARS** ... en **COMMISSIONAIRS in EFFECTEN**, ten gevolge van de ... hen in dato 2 October 1856, geteekende en bij den Notaris Mr. R. J. ... LAER nedergelegde **ACTE**, tot het bijwonen eener **ALGEMEENE** ... **VERGADERING** op Woensdag 21 November 1860, des Avonds ... 7 Ure, in de *Effecten-Societeit*, om te hooren het Jaarlijksche Ver... tot benoeming van Leden voor het Bestuur, voor diegenen, welke ... Toerbeurt dit Jaar aftreden.
AMSTERDAM, 12 November 1860. **G. A. VAN DER VOO...** *Voorzitter.*
(19222)

In Commissie wordt te Koop gepresenteerd: 1 Lading beste G... **NINGER BURGER TURF** a *f* 10 per 1000 of per ton *f* 1 ... Huis. Te bevragen Barberstraat, N°. 101. (192..)
AMSTERDAM, 12 November 1860. **C. C. KONING.**

Tweede Verificatie in het Faillissement van SN. SPEETS, Verwer
mingbroek, is bepaald op Zaturdag den Vier-en-Twintigsten Novem-
k., des Middags ten 12 Ure, op het Huis van Justitie te Hoorn.
chuldeischers, wier Schuldvorderingen nog niet zijn Geverifieerd, wor-
ot bijwoning dezer Bijeenkomst uitgenoodigd.
HOORN,
ovember 1860.

De Curator,
MR. W. C. J. DE VICQ. (19233)

HYPOTHEEK.

000 à **70,000** disponibel op **LANDERIJEN** door het geheele
à 4¼ en 4½ pCt., op **PERCEELEN** in Amsterdam en Rotterdam
t. Franco aanvrage onder Lett. O., bij den Boekhandelaar J. SALIS,
gracht bij de Romeinsarmsteeg, 158. (19261)

LPBETOON AAN EERLIJKE EN VLIJTIGE ARMOEDE.

ONDERGETEEKENDEN, Leden dezer Vereeniging, geven te
, dat zij de **REKENING** en **VERANTWOORDING** van het
r over het afgeloopen jaar 1859/60 hebben opgenomen en **ACCOORD**
en, en nemen tevens deze gelegenheid te baat, deze zóó nuttige en
e Inrigting in de algemeene belangstelling aan te bevelen, waartoe
an medewerken, eene ruime deelneming in de **VERLOTING**
GEMAAKTE GOEDEREN, waarvan thans de Loten aan de
worden aangeboden, en die bovendien verkrijgbaar zijn in de Ma-
, Bantammerstraat en Hartenstraat.
TERDAM, 10 November 1860.
13)

C. L. LODER J. MZN.
C. WAITZ.
J. M. UHLENBROEK.

INRIGTING TOT
BURGER-SPIJSBEREIDING.

Opening van de Localen op 12 November 1860.

HOOFD-LOCAAL:
PRINSENGRACHT BIJ HET MOLENPAD, HII 363.

DEPOTS:
OOSTENBURGER MIDDENSTRAAT, T 70.
GOUDSBLOEMSTRAAT, QQ 443.
ELANDSTRAAT, GG 57.

9221)

Het Bestuur der Inrigting,
Namens hetzelve,
N. REDEKER.

PAARKAS TE AMSTERDAM.

AFREKENING met de Leden zal plaats hebben op aanstaanden
g 17 November, des Avonds tusschen 7½ en 9½ Ure, in dezelfde
, waar de Inleg heeft plaats gehad. Het Algemeen Bestuur,
9237)

J. H. SMAALE JR., Voorzitter.
J. LELY, Penningmeester.
J. A. MOLSTER, Secretaris.

IJSELMAN & ZOON en verdere Makelaars, zullen op Dingsdag
ten November 1860 en volgende Dagen, ten overstaan van de No-
G. SCHIMMEL en MR. C. J. DIEMONT, in het Locaal voor
Verkoopingen,

DE ZON,

terdam, Verkoopen: **SIERADEN** en **KOSTBAARHEDEN**,
erk, oude blaauwe Japansche en Geëmailleerde Porseleinen, Lijn-
Kleederen, eenige Borduur Artikelen, Bedden, Tapijten, Spiegels,
keurige Schilderijen, Pendules, Ornamenten, en Meubelen, waarbij
edel, nagelaten door wijlen den Heer BAREND BAVINK. Voorts
rtij Vuurhaarden en Kagchels, alsmede een Partijtje Galanterie-
waren en 70 Kajatenhouten Vaten. Alles bij Catalogus omschre-
Maandags bevorens te zien. (19224)

C. VERWEYDE, S. WIJBENGA, E. M. AUERHAAN en
N DE VIJSEL, Makelaars, zullen op Maandag 10 December
des Avonds na Vijf Ure, in het *O. Z. Heeren Logement*, ten over-
van den Notaris J. MULDER, presenteren te Verkoopen: Het
, hechte, sterke en weldoortimmerde **KOOPMANSHUIS** met
ter gelegen **PAKHUIS** of **FABRIEKGEBOUW** en **ERVEN**,
en gelegen in de Bloedstraat, Buurt K. N°. 276 Te bezigtigen
andags en Woensdags, alsmede op den Verkoopdag van 12 tot 2 Ure;
condition zullen vier dagen vóór en op den Verkoopdag ter inzage
ten Kantore van gemelden Notaris, op den Kloveniersburgwal bij
'sGravelandsche Veer. (19249)

WENT, J. EECKHOFF, H. G. SCHELTEMA, J. J. BOL-
en A. LANGERHUIZEN, Makelaars, zullen op Maandag den
December 1860, des Avonds na Half Zes Ure, in het *O. Z. Heeren-*
t, ten overstaan van den Notaris E. BAAK, presenteren te ver-
: Een Kapitaal, Hecht, Sterk en Weldoortimmerd **HUIS** met
steenen Onderpui, **OPEN PLAATS** en **ERVE**, staande en
op het aangenaamste gedeelte van de Heerengracht, bij de Huiden-
Buurt KK N°. 266. Te bezigtigen des Dingsdags en Donderdags,
op den Verkoopdag, des Namiddags van 1 tot 3 Ure. De Be-
van Eigendom en de Veilconditien zullen op den gewonen tijd ter
liggen, ten Kantore van gemelden Notaris op de Keizersgracht
Westermarkt. (19225)

MAATSCHAPPIJ
OR MEEL- EN BROODFABRIEKEN.

ginnen met Heden WOENSDAG 14 November, worden **BROOD**
EL verkocht voor de volgende prijzen.

WEBROOD	gebuild voor	11	Cent de	50	Ned. Looden.		
"	"	"	16½	"	"	75	" "
"	"	"	22	"	"	100	" "
"	ongebuild	"	7½	"	"	50	" "
GGEBROOD	"	"	15	"	"	100	" "
RWEMEEL		"	15	"	"	150	" "
		"	13½	"	"	50	" "
"		"	27	"	"	100	" "

bij de volgende DEPOTHOUDERS:
SCHOUTEN, Utrechtschestraat bij de Heerengracht Y 338.
HEBBENAAR, Keijzerstraat O 139.
VISSER, Haarlemmerdijk bij de Brouwerstraat FF 497.
K. ORMEL, Heisteeg KK 107.
HULJER, Karthuizersstraat hoek Tigchelstraat PP 322.
LANSDORP, Vijzelstraat bij de Keizersgracht BB 615.
OMPE, Oude Teertuinen M 142.
BEIJEN, Lange Niezel M 380.
ERPER, Korte Kolksteeg L 516.
W. SCHREUDER, Haarlemmerdijk bij de Oranjestraat UU 222.
E BREED, Prinsenstraat SS 416.
AN HULST, Prinsengracht bij de Looijersgracht GG 434.
HECK, 2de Leliedwarsstraat MM 406.
SPAAN, Leliegracht bij de Keizersgracht RR 85.
AGNAIJ, St. Luciensteeg 371.
NOOIJ, Halsteeg J 95.
SLUIJTER, Kalverstraat bij de Osjessluis E 357.
GERHARDS, Schippersgracht U 332.
DE RIDDER, Bloemstraat DD 180.
OVIUS, Utrechtschedwarsstraat ZZ 307.
IJKMANS, Nieuwe Looijerstraat AA 283.
AN DER STAR, Molsteeg G 135.
DE JONG, Leidschestraat JJ 316.
ELLEMAN, Rusland B 154.
ARMENTIER, Reestraat LL 279.
TERDAM, 14 November 1860.

De Directeur,
BRUIJNING.

1 NOVEMBER 1860,
3DE BETALINGS-KWARTAAL.

BORG GENOOTSCHAP VOOR WEDUWEN.
Directeuren TE WINKEL EN DOIJER.

GEEN VERZEKERING-MAATSCHAPPIJ zegt de
Het is reddeloos verloren, herstelling is onmogelijk zegt eene
e uit de Leden. Deze openlijke en ronde verklaringen van hen,
waren staat van het Genootschap van zeer nabij kennen, strekke
ernstige Waarschuwing, die korter of langer tijd hun geld daar-
er bragten, om het niet op nieuw te ... wagen en weg te wer-
eene krachtige aansporing om zich ten spoedigste te verzekeren in
eer soliede maatschappijen, — b. v. in het Leidsche Weduwe- en
Fonds, dan langer te blijven in eene Zaak, die toch reddeloos
ls.
bij Brandgevaar niet stil blijft zitten. (19214)

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene allezins nette **SIMPLICIA-KAST**, op Eikenhouten voetstuk met Deuren, volledig voorzien en naar volgorde geclassificeerd, benevens een GEHEEL COMPLEET **HERBARIUM**, beiden zeer geschikt voor EIGENE STUDIE Brieven Franco, onder N°. 12, Bureau Handelsblad. (19259)

HUIS MET DE LUIFEL,
DAMRAK HOEK VAN DE KARNEMELKSTEEG.

CITROENEN.

Eene zeer kleine hoeveelheid ontvangen. **P. JURRJENS.** (19262)

MANILLA SIGAREN.

Op Woensdag den 21sten November aanstaande, 's Middags 12 Ure, zullen te Rotterdam, in het Notarishuis aan de Geldersche Kade, worden geveild:

260,000 MANILLA SIGAREN,

2a. HAVANA FATSOEN.

nu eerst direct van Manilla aangevoerd per *Ethereal*.

De Monsterkisten zijn Twee Dagen vóór en op den dag der Veiling te bezigtigen ten Kantore van den Heer H. VAN RIJCKEVORSEL, Leuvehaven. (19232)

Op nader te bepalen dag in de maand December e.k. is de Notaris ROELOFFS voornemens op het Landgoed *HOHENHEIM* onder Apeldoorn, te verkoopen:

Onderscheidene **PAARDEN**, nurende en dragtige **KOEIJEN**, **LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN** en **WERKTUIGEN**, eene partij **HOOI** ongedorschte **ROGGE**, enz., Voorts **MEUBILAIR** en verscheidene **RIJTUIGEN.**

Het WOONHUIS met eenigen GROND daarbij wordt in Huur aangeboden, alsmede de thans gemakkelijk ingerigte BOERDERIJ, met zooveel BOUW- en WEILAND als de Gegadigden mogten verlangen, terwijl de overige Grond, in kleine BOUWPLAATSJES verdeeld, van Woningen voorzien zal worden, naar behoefte der Pachters en naar gelang deze zich zullen opdoen.

Nadere informatien op franco aanvrage te bekomen bij den Eigenaar den Heer Mr. J. P. G. MOORREES, op *Hohenheim* voornoemd. (19103)

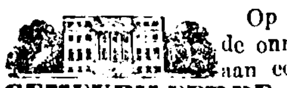

Op eene vrolijk gelegen **BUITENPLAATS**, in de onmiddellijke nabijheid van Amsterdam, biedt men aan eene Fatsoenlijke **JUFVROUW**, P. G., eene **GEMEUBILEERDE VOORKAMER**, Volle Kost en Huisselijk Verkeer aan, tegen eene vergoeding van 5 Guldens per Week. Adres Franco onder Lett. G. G. N°. 25, Bureau Handelsblad. (19206)

Er wordt uit de Hand te Koop aangeboden een hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS, ACHTERHUIS, OPEN PLAATS** en **ERVEN**, met apart verhuurd wordende Boven- en Benedenwoning, vrijen Gang, uitkomende in de Hoogstraat, staande en gelegen op de St. Anthonie-Breestraat, tusschen de Nieuwemarkt en Hoogstraat, waarin sedert Jaren een Dans- en Speelhuis is uitgeoefend, genaamd *de Ster*. Het Huis is zeer geschikt voor alle andere Affaires. Te bevragen met franco Brieven bij L. CRUYFF, Mr. Timmerman en Makelaar, O. Z. Voorburgwal bij de Halsteeg, A 222. (19217)

IN HET MAGAZIJN VAN TAPIJTEN,
SINGEL OVER DE TORENSLUIS RR 54.

van F. VAN NIEL.

Zijn nog voorhanden **HAREN TAPIJTEN**, van af 30 Cents; Schotsche **TAPIJTEN**, van 62½ Cents en hooger, onder welke prijzen het maken en leggen begrepen is. CARPETTEN 3 bij 4 el Gebloemd *f* 10. Haren CARPETTEN in alle grootten tot zeer voordeelige prijzen. (19216)

OM AAN VELER VERLANGEN TE VOLDOEN
zijn van den DERDEN DRUK Volksuitgave van

MABEL VAUGHAN,

door de Schrijfster van „**DE LANTAARNOPSTEKER**,"
à ***f* 1.25** ingenaaid,
thans ook sierlijk gebonden Exemplaren verkrijgbaar
à ***f* 1.75**,
waardoor deze uitgave zich als GOEDKOOP BOEKGESCHENK van erkende waarde allezins aanbeveelt.

NB. Wordt niet in Commissie gezonden. (19250)

De Uitgevers **DE WED. L. VAN BULST & ZOON.**

f 2.75 BURGERLIJKE BOUWKUNDE, *f* 9.50.
WATERBOUWKUNDE EN SPOORWEGEN.

Velen zijn de in de Bouwkunde voorkomende Kunsttermen of Technische benamingen, zoodat het den beoefenaar dezer Wetenschap niet dan na langen tijd in de praktijk werkzaam te zijn geweest, gelukt zich dezelve eigen te maken, en toch ontmoet hij dan nog ligtelijk eenige benaming, welker beteekenis hem of onbekend of aan zijn geheugen ontsnapt is, en men erkende algemeen de behoefte aan een duidelijk en volledig **BOUWKUNDIG WOORDENBOEK.** De Heer G. C. W. PIJTAK, *Architect, Hoofd-Opzigter bij den Aken-Maastrichtschen Spoorweg*, heeft op eene uitmuntende wijze daarin voorzien door de uitgave van zijn **BOUWKUNDIG WOORDENBOEK**, of VERKLARING VAN DE MEEST GEBRUIKELIJKE TECHNISCHE BENAMINGEN, voorkomende bij BURGERLIJKE BOUWKUNDE, WATERBOUWKUNDE en SPOORWEGEN, waarbij gevoegd is eene vertaling der Technische benamingen in het Fransch en Hoogduitsch, opdat de Leerling dit werk tevens bij het lezen van Bouwkundige werken, in die talen geschreven, als Woordenboek kan bezigen.

Dit Werk ruim 800 bladz., met Elf fraaije uitslaande Platen kost *f* 9.50. Door het overlijden van den Uitgever het eigendom geworden van **J. H. VAN DER BEEK**, Reguliersbreestraat te Amsterdam, zal hetzelve gedurende Vier weken worden afgeleverd a Contant en op franco aanvrage voor

f 2.75 in plaats van *f* 9.50.

NB. Bij gemelden Boekhandelaar zijn nog een paar Exemplaren te bekomen van: I. P. D. SCHEFFELAAR, **HANDLEIDING** bij het Lijn-, Bouw- en Meetkundig Teekenen, met een Atlas van 40 keurig bewerkte Folio Platen voor *f* 2.75 in plaats van *f* 10. II. **VERZAMELING** van Arabesken, Ornamenten en Versierselen van vroeger en later tijd, 72 Folio Platen in Portefeuille voor *f* 4.25 in plaats van *f* 10.50. III. JAPPE, **MODELLEN** voor het Topographisch Teekenen, 40 zeer net bewerkte Platen voor *f* 0.50 in plaats van *f* 2. IV. LEMPE. **HANDBOEK** van Reken-, Stel- en Meetkunde met een Plaat voor *f* 0.60 in plaats van *f* 2.40. V. I. R SCHMIDT, **NAGELATEN WISKUNDIGE VERHANDELINGEN**, met Platen, voor *f* 0.90 in plaats van *f* 4. (19183)

REVALENTA ARABICA.

Dagelijks ontvang ik de gunstigste berigten over de REVALENTA. Zoo vertelde mij CORNELIS GROEN, te St. Pancras, die zeer veel aan onderbuikskwalen geleden had en daardoor zeer verzwakt was, dat hij door het gebruik van DU BARRY'S Revalenta, welke hij in mijn Winkel kocht, niet alleen van alle pijn bevrijd, maar ook zeer versterkt is.

Opmerkelijk is daarbij, dat hij zich minder goed bevindt, zoodra hij het gebruik der Revalenta staakt.

ALKMAAR. Get. J. BRONGERS Gz.

De **REVALENTA** heeft eene verwonderlijke geneeskracht. Er gaat geen dag voorbij, waarop niet het een of ander merkwaardige feit van genezing bekend wordt; niet uit ver verwijderde landen, van onbekende lijders, maar in ons eigen land, in onze steden en dorpen, onder onze oogen zien wij ze plaats hebben. Ze geneest volkomen al de volgende ziekten, door de spijsverteringswerktuigen te versterken, derzelver verrigtingen te regelen en het bloed te zuiveren:

Koorts, zinkings, hoofdpijn, slijm, zuur, maagpijn, maagkramp, galziekten, aamborstigheid, hoest, verstoppingen, diarrhaea, slechte spijsvertering. oprispingen, spanning op de maag en eene menigte andere ziekten geneest zij spoedig en met weinig kosten.

De **REVALENTA** is een heerlijk, gemakkelijk, goedkoop, smakelijk geneesmiddel, dat nooit kwaad doen kan en altijd helpt, als het maar

goed gekookt wordt,

waarop wij bijzonder aandringen moeten. Men zie daarover de kleine gebruiksaanwijzing, die bij iedere bus los afgegeven wordt, en zorge dat daarbij met een weinig oplettendheid te werk gegaan worde.

De echte **REVALENTA** van de Heeren BARRY DU BARRY EN C°., 77, Regentstreet, Londen, wordt alleen verkocht door het **VERKOOPHUIS** en deszelfs Dépôts.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, door „F. VON WINDHEIM & C°., VERKOOPHUIS," geteekend is.

De prijs der **REVALENTA** is: Kleine Bussen 87½ Ct., 1 ℔ *f* 2, 2 ℔ *f* 3.50, 5 ℔ *f* 8, 12 ℔ *f* 16.

Eene Brochure, die over dit heilmiddel handelt, wordt gratis afgegeven.

VERKOOPHUIS en de bekende Depots. (19264)

VERLOREN:

Maandag den 12den November, op den Singel tusschen de Toren- en Lijnbaanstegen, eene ZWARTE LANGHARIGE **DAMES MOF.** Die dezelve terug brengt bij den Kantoor-Boekverkooper R. C. LEPPER, Rok-in N°. 169, zal GOED BELOOND worden. (19243)

BOEKVERKOOPING BIJ G. D. BOM,
DAMRAK, H 117.

WOENSDAG: AARDRIJKSKUNDE, PLAATS- en LEVENSBESCHRIJVING en GESCHIEDENIS.
DONDERDAG: KUNSTEN, WETENSCHAPPEN en MENGELWERKEN. (19241)
VRIJDAG: KIJKDAG voor de PRENTWERKEN en PRENTEN.

Aan de GEACHTE INGEZETENEN van Leyden en BEWONERS van de Environs, hebben wij de eer mede te deelen, dat wij op Donderdag 15 November e. k., ons **MAGAZIJN**, op de Botermarkt, van Porcelein, Glas, Aardewerk, Lampen, Pendules, Verlakte Goederen, Brittannia Metal en een tal van **GOEDEREN** en **VOORWERPEN**, geschikt voor Huisselijk gebruik en Cadeaux, zullen openen en hopen door Vaste Prijzen en eene vriendelijke Bediening, het vertrouwen onzer Begunstigers te erlangen.

(19124) **H. WILLE & C.**

Exportatie voor de Indiën
FABRIEK VAN VALSCHE BYOUTERIEN.

A. DUBOIS, rue de Ligne, 2, te Brussel.

DOUBLÉ D'OR, DORÉ, nagebootst BLOEDKORAAL, STRAS enz. Handringen, Armbanden, Broches, Oorbellen, Doekspelden, Kapspelden Kettingen, Horologiesleutels, Mode-Artikelen, Charivaries, Fantaisie, enz.

NB. Op aanvrage worden tegen remboursement, Franco Monsters afgezonden, doch niet minder dan ter waarde van 75 Francs. (17776)

STEREOSKOOP-PLATEN!!

zijn in de nieuwste genres in groote sorteringen ontvangen

IN DEN GALANTERIEWINKEL
de Groene Lamp,
SINGEL, HOEK KONINGSPLEIN, X 1.

Onder de **NIEUWE PLATEN** munten uit: Les Etages de Paris, l'effet de la neige et de la foudre, le Paradis de Satan, les Bals des Canotiers, la Savoie, les Chevaux, etc.

Als goedkoop en mooi kunnen geroemd worden les Arts et Metiers a 45 Cts., les Cafés Parisiens a 35 Cts., zeer fraaije Groepen en Landschappen a 30 Cts. en goede Platen van 10, 15, 20 en 25 Cts.

GLAZEN PLATEN van af 50 Cents.

STEREOSCOOPEN met openslaande Glazen *f* 1.75, 2.25 en 2.75.

Tot het doen eener keuze kan men de Platen aan Huis ontbieden.

Op iedere Plaat is de naaste prijs met gewone Cijfers aangeduid.

(19251) **J. W. F. ROOTMEIJER.**

IEMAND in den Graanhandel ervaren, en in staat zijnde vele connexien aan te brengen, vraagt, ter oprigting van een KANTOOR te Rotterdam, een **ASSOCIE.** Adres met franco Brieven, onder Letter A., bij de Boekhandelaars ALTMANN & ROOSENBURG, te Rotterdam. (19258)

In eene der voornaamste Steden van de Provincie ZUID-HOLLAND, wordt ter OVERNEMING aangeboden, eene sedert jaren bestaande **FABRIEKZAAK**, met uitgebreide Clientelle; het hiertoe vereischte capitaal als **KOOPSOM** bedraagt 150 Mille, waartegen de Eigenaar, onder nader te bepalen voorwaarden, niet ongenegen is, voor een gedeelte als COMMANDITAIR in de Zaak te blijven en bovendien voor een bepaald getal jaren, **WINSTGUARANTIE** te geven. Hierop inclinerenden adresseren zich met Franco Brieven, onder Lett. X. X., bij de Kantoor-Boekhandelaren M. WESTERMAN & ZOON, Kalverstraat E 50 te Amsterdam. (19118)

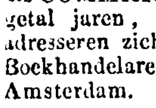

VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN NAAR BATAVIA EN SOERABAIJA

om tegen Ult. November van Amsterdam geëxpedieerd te worden. Het Snelzeilend en voor Passagiers uitmuntend ingerigt Nederlandsch **FREGATSCHIP** *FRIESLAND*, kapt. M. C. E. MISPELBLOM BEIJER, varende een Geëxamineerden Scheepsdoctor. Adres bij de Cargadoors CANNE EN BALWE of de WED. JAN VAN WESEL EN ZOON, te Amsterdam. (19018)

Bij H. KLIJN te Amsterdam ziet het licht en is alom verkrijgbaar gesteld:

OPENBAAR ANTWOORD AAN DS. J. H. GUNNING JR.,

Leeraar der Nederl. Herv. Kerk te Hilversum,
op zijnen **OPENBAREN BRIEF** aan DE OUDERLINGEN DER VRIJE EVANGELISCHE GEMEENTE TE AMSTERDAM,
door **J. DE LIEFDE**, Leeraar bij die Gemeente. Prijs 25 Cents.

Voorts wordt nog voortdurend met veel succes gedebiteerd:

GARIBALDI EN DE PROFETIËN.

VIERDE DRUK. Prijs 10 Cents. (19228)

Bij GEBROEDERS BINGER, te Amsterdam, is verschenen:

DE KLEÊRENMAKER.
EEN ROMAN
door KAREL VON HOLTEI,
Schrijver van *LAURIERBOOM EN BEDELSTAF*.

Naar den 4den Druk, uit het Hoogduitsch, 2 Deelen, met Platen en een gekleurden Omslag, *f* 7.35. (19248)

De Schuldeischers in het Faillissement van CATHARINA WILHELMINA VAN KOOTEN, Modegoedmaakster te Utrecht worden ter Verificatie hunner Schuldvorderingen opgeroepen om te verschijnen aan het Locaal der Arrondissements-Regtbank te Utrecht op Dingsdag den 27sten November aanstaande des Voormiddags ten Tien Ure.

De Curator,
(19210) B. J. H. VAN BLARICUM.

De MINISTER van Binnenlandsche Zaken zal op Dingsdag den 20sten November 1860, des middags ten 12 Ure, in een der Localen van zijn Departement, onder zijne nadere goedkeuring, bij Inschrijving in het Openbaar doen **AANBESTEDEN:**

De LEVERING van onderscheidene WINKELWAREN, LEVENSMIDDELEN en GRONDSTOFFEN, voor de Gestichten te OMMERSCHANS en VEENHUIZEN, voor de gedeeltelijke Behoeften van 1861, in zulke Perceelen als zijn vermeld in de Advertentie, geplaatst in de Nederlandsche Staats-Courant van den 9den Nov. 1860.

De Voorwaarden van Aanbesteding zijn Kosteloos verkrijgbaar aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, bij den Directeur der Gestichten te Meppel, en aan de Gestichten zelven, en liggen ter inzage aan de Provinciale Griffiën van Noord-Brabant, Gelderland, Noord-Holland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe.

De **MONSTERS** van die Artikelen daarvoor vatbaar, kunnen bezigtigd worden aan de Gestichten en bij den Directeur dier Gestichten te Meppel, alsook ná 12 November e. k., bij het Departement van Binnenlandsche Zaken.

De Minister voornoemd:
's GRAVENHAGE, 6 Nov. 1860. **VAN HEEMSTRA.** (19002)

De BURGEMEESTER van VLIELAND, belast met het beheer der Strandvonderij, roept bij deze op al degenen, welke vermeenen eenig regt te kunnen doen gelden op de navolgende **GOEDEREN:**

1 Anker met 31 vadem Ketting, 1 Idem met 8 vadem, 1 Idem met 3 vadem, 1 Chaloup zwart geverfd, 1 Barkas, waarop John Scott-Rozella, Shields, 1 Barkas ongemerkt, 1 stuk Mast, 26 Greenen Ellens van 14 tot 35 voet, 4 Noordsche Deelen, 1 bereide Koehuid, 1 Lijzeilspier, 1 Watervat en eenige stukken Wrakhout, ten einde voorzien van de noodige bewijzen, zich ten spoedigste te wenden aan hem Burgemeester. (19177)

Het BESTUUR van den BOVENKERKERPOLDER berigt aan belanghebbenden, dat de **SCHUTSLUIS** te AMSTELVEEN, van af den 1sten December 1860, wegens het vernieuwen derzelve, tot nadere aankondiging, voor de Doorvaart zal zijn **GESLOTEN.**

Namens het Bestuur:
JN. LOUW Csz.,
(18869) *Secretaris.*

NED. RHIJN-SPOORWEG.

AANBESTEDING VAN EIKEN-, BEUKEN- OF GREENENHOUTEN DWARSLEGGERS.

De **DIRECTIE** maakt bekend, dat op den 22sten November 1860, des Namiddags ten 1 Ure, in een der Localen boven het Goederen-Magazijn op het Station te Amsterdam, publiek zal worden **AANBESTEED:**

De LEVERING van 50,000 Stuks EIKEN-, BEUKEN- of GREENENHOUTEN DWARSLEGGERS.

Het Bestek en de Voorwaarden zullen van den 6den dezer af ter lezing liggen en verkrijgbaar zijn aan alle Hoofdstations van den Rhijnspoorweg, terwijl inlichtingen van heden af te verkrijgen zijn op het Bureau van den Ingenieur der Maatschappij te Utrecht. (18858)

AMSTERDAM, 5 November 1860. **DE DIRECTIE.**

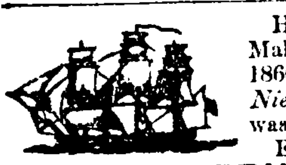

H. J. RIETVELD en J. R. BOS JANSZEN Makelaars, zullen op Maandag den 3den December 1860, des Avonds ten Zes Ure te Amsterdam in de *Nieuwe Stads-Herberg*, ten overstaan van den Deurwaarder J. DUPONT NOORDBEEK, Verkoopen:

Een extra ordinair welbezeild gekoperd en kopervast **TWEEDEKS BARKSCHIP,** varende onder Nederlandsche Vlag, genaamd *ARDJOENO*, gevoerd door Kapitein J. F. A. RAPP, volgens Meetbrief Lang 34 Ellen, 70 Duimen; Wijd 6 Ellen, 64 Duimen; Hol 5 Ellen, 39 Duimen en alzoo gemeten op 552 Tonnen of 292 Lasten. Liggende in het Oosterdok aan den Dijk. Benevens

11/40 **AANDEEL** in het gekoperd **FREGATSCHIP** *DOCTRINA ET AMICITIA*, gevoerd door Kapitein J. C. STROOTMAN, groot 696 Tonnen of 368 Lasten, liggende alhier, varende onder Directie van de Heeren A. L. VAN HARPEN EN ZOON.

Breeder volgens Inventaris en berigt bij bovengenoemde Makelaars of bij de Cargadoors D'ARNAUD en C°. en FLORIS DER KINDEREN EN ZOON. (18923)

J. BRUSSE Hzz. en J. BRUSSE, Makelaars, presenteren als last hebbende van hunnen Meester, ten overstaan van een daartoe bevoegd Beambte, aan den meestbiedenden of hoogst mijnende, op Woensdag den 14den November 1860, des Avonds ten 6½ Ure, in de *Witte Zwaan*, op den Nieuwendijk alhier, te Verkoopen:

Circa 20 Booten XERES,
" 16 Pijpen TENERIFFE,
" 1/1, 11/4 Dito MADEIRA **WIJN,**
" 5 Vat ROODE BORDEAUX **WIJN,**
Gewas 1858 en 1859.
1 Stuk HONGAARSCHE **WIJN,**
Gewas 1858, en
3 Fusten RHIJN **WIJN,**
Gewas 1857.

Bij Kavelingen, zoo als die Genummerd zullen zijn en liggende als bij Notitie zal worden aangewezen. (18864)

ALBERT KREULEN Jzn., Makelaar, zal op Maandag 26 November 1860, des Avonds na Vijf Ure, in het voormalig *O. Z. Heeren Logement*, ten overstaan van den Notaris G. RUIJS, Veilen: N°. 1. Een **HUIS** en **ERVE,** met **BOVENWONINGEN, PLAATS, TUIN** en **LOODS,** in de Rozenstraat bij de Baangracht, EE 503. — N°. 2. Een in den laatsten tijd aanmerkelijk verbeterd **WINKELHUIS** en **ERVE,** waarin *Tapperij,* met **BOVENWONINGEN, PLAATS** en **TUIN,** aan den Stads Wal bij het Plantsoen, tusschen het Haarlemmerplein en de Groote Hontstraat, UU 834. — N°. 3. Een **WINKELHUIS** en **ERVE** met **BOVENWONINGEN** en **PLAATS,** op de Baangracht bij de Bloemstraat, DD 114. — En N°. 4. Een binnen eenige jaren geheel vernieuwd **WINKELHUIS** en **ERVE** (waarin *Aardappel-Affaire*) met **BOVENWONINGEN** en **PLAATS,** in de Laurierstraat bij de Baangracht, FF 116. Breeder bij Billetten omschreven. De Veilconditien enz. zijn vier dagen bevorens ter lezing ten Kantore van gemelden Notaris, op den Binnenkant bij de Schipperstraat. (19223)

SCHIERMONNIKOOG.

BIJ GESLOTEN BRIEFJES TE HUUR VOOR DEN TIJD VAN 10 JAREN:

A. 1. De onlangs bedijkte **LANDERIJEN** op het Eiland Schiermonnikoog, in Kavelingen van p. m. 50 Bunders, met daarop te stichten Huizen, Schuren, enz, enz.

2. De algemeene **SCHAPENWEIDE** voor den tijd van 5 Jaren.

B. Eene nieuw aangelegde door ligging en inrigting veel belovende **KOOIPLAATS** aldaar, groot p. m. 50 Bunders.

De Landen *Petri* op 5 Maart 1861 en de Gebouwen zoo mogelijk 1 Mei daaraanvolgende te aanvaarden.

En zulks alles op conditien te vernemen ten Kantore van de Notarissen A. A. LAND te Franeker en J. VAN LEEUWEN te Leeuwarden, alwaar de Schetskaarten en verdere bescheiden ter inzage zijn nedergelegd, en de Inschrijvings-Briefjes met opgave van soliden borg of hypotheekstelling, voor of uiterlijk op 30 November 1860 franco moeten worden ingeleverd. (19172)

UIT DE HAND TE KOOP: Een **BUITEN,** zijnde Zomer- en Winterverblijf met welaangelegde **BLOEM-** en **MOESTUIN, BOSCH** en **BOOMGAARD** met uitmuntende **VRUCHTBOOMEN.** Koetshuis, Stalling Schuren, enz., aangenaam gelegen aan den Amstelveenschen Weg bij de R. Kerk. Franco te bevragen bij J. RANNING, Boekh. op de Schippersgracht, alhier. Waar mede te bevragen zijn TE HUUR: **2 ONDERSTUKKEN,** van Kapitale Pakhuizen in de nabijheid van de Oudeschans. (19189)

Eene fatsoenlijke **BURGER DOCHTER,** P. G., tusschen de 24 en 25 jaren oud, ruim 2 jaren in dezelfde betrekking werkzaam, wenschte zich tegen Februarij aanstaande weder geplaatst te zien als **KINDERMEID,** kunnende goede getuigschriften produceren. Hierop reflecterende gelieve men zich met Franco Briefjes onder Lett. B. B. te adresseren bij den Boekh. W. WILLEMS, in de Vijzelstraat bij de Heerengracht. (19219)

ƒ600,000 A 700,000 DISPONIBEL OP HYPOTHEKEN.

Dagelijks zijn bij den Ondergeteekende disponibel verschillende **SOMMEN** voor **HYPOTHEKEN** op **LANDERIJEN** door de geheele Nederlanden en op Vaste Gebouwen in de meeste grootste Steden van ons Rijk. **J. ANDRESON,**

Brieven Franco. V N°. 333, Heerengracht over het Park.

NB. Over alle Financiele Zaken en Industriele Ondernemingen, benevens den Inkoop van bloote Eigendom, ingeschreven op het Grootboek, en Beleeningen op Effecten en Koopmansgoederen dagelijks te spreken. (18437)

GAZ-VERLICHTING.

Berigt aan Heeren GAZ-FABRIEKANTEN en VERBRUIKERS, dat bij den Ondergeteekende ontvangen zijn Kristallen, Vergulde en Bronzen **GAZ-ORNEMENTEN** en **KROONEN,** volgens de nieuwste Modellen. Fabrieksprijzen. Belast zich met de levering van **LICHT-TOESTELLEN** voor alle Publieke Gebouwen.

P. NUWENDAM,
(18999) Binnen-Amstel bij de Halvemaansteeg, Y N°. 32.

STOOMMACHINE.

Door toeval uit de Hand te Koop: Eene zoo goed als nieuwe **STOOMMACHINE,** horizontaal, van middelbare drukking en twintig Paardenkrachten, opgesteld in den aanvang van 1857, weinig gebruikt, met uitmuntenden Ketel en Toebehooren. Aanvragen Franco aan de Boekhandelaren C. A. VIEWEG EN ZOON, te Nijmegen, onder het Motto: STOOMMACHINE. (18934)

STEENKOLEN EN GASCOKE.

Bij de Ondergeteekenden zijn te bekomen **STEENKOLEN** uit de HIBERNIA MIJN, alsmede andere soorten van **STEENKOLEN** en **GASCOKE.** DE ERVEN **JB. MENDES DA COSTA,**
(19218) Keizersgracht 477.

COLPORTEURS, POSTBODEN, ENZ.

Op billijke voorwaarden worden uit alle Steden en Hoofdplaatsen van Nederland **COLPORTEURS** of **POSTBODEN,** enz. verlangd, om in hunne Woonplaats zelve INTEEKENAREN op een TIJDSCHRIFT te maken, dat zeer gezocht is.

Deze Colportage kan door Postboden, onder hunne bezigheden door, best waargenomen worden. Voor Patent Onkosten zal worden gezorgd. Na soliede informatien kan men dadelijk werkzaam zijn. Adres Franco, Lett. D. O., franco Bureau Handelsblad. (18920)

TEGEN PRIMO MEI eerstkomende wordt in Huur verlangd een **HUIS,** met ruim Voorhuis, geschikt tot uitoefening van een MAGAZIJN en zooveel mogelijk in het midden der Stad, op een goeden Stand gelegen. Verzoeke opgave van Huurprijs en gelegenheid met franco Brieven onder Letter M. B., bij de Boekhandelaren WEYTINGH & BRAVE, Warmoesstraat over de Vischsteeg. (19121)

ATTENTIE.

Een ervaren **BOEKHOUDER,** tevens met de vreemde Talen bekend en reeds eene reeks van Jaren in een geaccrediteerd Handelshuis als zoodanig werkzaam geweest, doch door Sterfgeval thans zonder Betrekking zijnde, zoekt hier of elders eene **STELLING,** die een fatsoenlijk Bestaan oplevert, is ook in staat om des gevorderd wordende een matig Kapitaal te produceren. Van soliditeit en moraliteit kan hij de beste Getuigenissen aanwijzen. Adres franco onder Lett. A. B. C., bij de Boekh. SCHALEKAMP, VAN DE GRAMPEL EN BAKKER. (19165)

Door Serfgeval wordt TER OVERNEMING aangeboden Eene **TAPPERS AFFAIRE,** waaraan nog eene winstgevende ZAAK verbonden is, welke 24 achtereenvolgende jaren met goed succes is gedreven en een Burger Bestaan oplevert, gelegen in den omtrek van den Buitenkant; tegen Primo Mei 1861 of des verkiezende eerder; het beste geschikt voor een Zeeman, die de Noordsche Taal spreekt. Te bevragen met Franco Briefjes Bureau Handelsblad, onder Lett. H. H. (19130)

In der SEYFFARDT'schen Buchhandlung, Damrak neben der Börse, ist vorräthig:

PARITÄTS-TABELLE der GETREIDEPREIS-NOTIRUNGEN aller HAUPTMÄRKTE, mit Angabe der GEWICHTS-REDUCTIONEN, COURSDIFFERENZEN etc. 1860. ƒ1.50. (19220)

Door S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven, is uitgegeven en verzonden, de

ALMANAK

VOOR HOLLANDSCHE

BLIJGEESTIGEN, voor 1861.

MET PLATEN. PRIJS 60 CENTEN.

Behalve door eene keur van belangrijke bijdragen onzer meest gevierde Schrijvers en Dichters, onderscheidt deze jaargang zich door een uitgebreid en geestig Proza-stuk van GERARD KELLER.

OPRUIMING

van vorige jaargangen van dezen Almanak, tot ult°. dezes jaars, zoolang de geringe voorraad strekt:

De 5 Jaarg. (1842—1846) in plaats van ƒ 3.—, voor ƒ 1.25.
De 6 Jaarg. (1847—1852) in plaats van ƒ 3.60, voor ƒ 1.50.
De 7 Jaarg. (1853—1859) in plaats van ƒ 4.20, voor ƒ 1.90.
Afzonderlijke Jaarg. ter completering, voor ƒ 0.30. (19174)

Bij G. B. VAN GOOR, ziet het licht, de 19de Aflevering van een hoogst belangrijk Werk, met circa 1500 Fraaije Houtsneêfiguren, getiteld:

TECHNOLOGISCH WOORDENBOEK,

OF VOLLEDIGE HANDLEIDING VOOR ALLE VAKKEN VAN FABRIEKWEZEN EN VOLKSNIJVERHEID, IN ALPHABETISCHE ORDE, NAAR DE TWEEDE GEHEEL NIEUW BEWERKTE HOOGDUITSCHE UITGAVE VAN Dr. KARMARSCH en Prof. HEEREN.

Eene algemeene **VRAAGBAAK** voor **KUNSTEN** en **WETENSCHAP** en **BEDRIJF,** geheel voldoende aan de eischen des Tijds. Geen Vak van VOLKSVLIJT of FABRIEKSWEZEN, dat hier niet waardiglijk wordt vertegenwoordigd, en op eene voor ieder verstaanbare wijze wordt uiteengezet en toegelicht. Vooral zijn het ook de naauwkeurige beschrijvingen van de nieuwste Werktuigen en Machines, gepaard aan nette Afbeeldingen, die tot veilig rigtsnoer voor den maker derzelve kunnen dienen, welke dit Boek aanbevelen; terwijl het tevens nog duizenderlei onderwerpen behandelt, die in het dagelijksche leven te huis behooren, en alzoo de belangstelling van het groot Publiek verdienen.

Elke Aflevering van 80 Pag. kost ƒ 1, het geheel is in ongeveer 24 Afl. compleet. (17797)

PILLEN CAUVIN. Dit purgerend en zui... tenmiddel, geauthor... pulair in Europa sedert 1790, uithoofde van deszelfs ... gebruik en algemeen erkende doeltreffendheid in on... van het bloed en de vochten, hardlijvigheid, slijm... spijsvertering, scheele hoofdpijn, verkoudheid, ... aandoeningen, enz. Prijs 2 fr., te Parijs bij den Heer CAU... Place de l'Arc de Triomphe, 10, in Nederland in alle Apo... Padang bij de HH. DER KINDEREN.

Eene fatsoenlijke JUFVROUW, P. G., biedt zich aan ... **GEVEN IN HET WOLLENNAAIJEN** buiten 's h... Morgens 9 tot des Namiddags 4 Ure; ook is zij niet ongen... **TELS,** enz., ZEER CIVIEL VOOR WINKELS TE ... DIGEN. Reflecterenden vervoegen zich met franco brieven on... aan SEYFFARDT'S Boekhandel, Damrak bij den Dam.

ONGESPONNEN KATOEN EN VERFWA...

Een solied **JONG MENSCH,** in TWENTE, dien de ... schriften ten dienste staan, zoekt eene **AGENTUUR** in ... Artikelen voor een Huis te Amsterdam of Rotterdam. ... Lett. W. B., bij de Boekhandelaren WEYTINGH EN BR... moesstraat over de Vischsteeg.

Eene PREDIKANTS-WEDUWE met eene Dochter ... tegen Mei aanstaande, twee à drie **ONGEMEUBILE...** **MERS** in Amsterdam, Haarlem of Omstreken, met Kost ... Adres franco onder de Letters A. P., bij den Boekh. H. T. LE... renstraat bij de Heerengracht, alhier.

Een **PERSOON** van de P. G., oud 27 Jaren, vroeger ... goed kunnende Rekenen en Schrijven en bekend met de ... Fransche Taal, zag zich gaarne op een CARGADOORS-K... dergelijke betrekking geplaatst tegen genot van 5 à 6 Guld... Hierop reflecterende gelieve men zich te vervoegen met F... onder Lett. L. L. Bureau Handelsblad.

Doorschijnende Kristalz...

van

Wilhelm Rieger,
LONDON, 26 Lambeth Hill, Doctors Common...
en Frankfort a. M.

Agent voor Holland, voor den Verkoop in het Gro...
de Heer **H. J. Robbers,** te ROTTERDAM, Opp...

KAMENIER.

Men verlangt voor eene eerste Familie tegen primo Feb... Eene bekwame **KAMENIER,** van middelbaren leeftijd, ... mede met de Wasch kan omgaan. Zij, die de vereischten va... bezitten en van goede Getuigenissen zijn voorzien, kunnen z... brieven aanmelden onder Lett. A., bij den Boekh. H. W. ... Koningsplein te Amsterdam.

Er wordt TE LEEN gevraagd de Som van **TWEE** à ... **DERD GULDEN,** voor den tijd van 9 Maanden, tegen ... Affaire voort te zetten. Adres met franco Brieven onder ... Bureau Handelsblad.

Mogt een **MAN** van middelbare jaren, eene goede ... serende, ervaren in het Expeditievak, genegen zijn daarin ... **GEMENT** aan te gaan, dan adressere hij zich per Billet ... het Woord EXPEDITIE, Bureau Handelsblad.

Men vraagt op eene SOLIDE ZAAK ƒ15,000 a 20,000, ... **HYPOTHEEK,** tegen de Rente van 4½ pCt. Inclineren... wege inlichtingen bekomen ten Kantore van E. W. VA... BEEK, Notaris en Commissionnair in Effecten, te Utrech... straat, Brieven Franco.

EENE WOLLENNAAISTER,

die haar Vak grondig verstaat, biedt zich aan zoo bi... 's Huis, tot het Maken van **MANTELS** en **KLEED...** verder tot het Vak behoort; ook is zij niet ongenegen om ... zijn of Winkel te werken. Adres Franco, Lett. Q. X., ... delsblad.

Men verlangt alhier, tegen 1°. April of Mei e. k., bij ... van de P. G., voor eene bejaarde JUFVROUW: Twee ... **BILEERDE KAMERS,** echter voorzien van Kleedes... Middagkost en Huisselijk Verkeer. Opgaaf van Prijs en W... Lett. A. X. bij den Boekh. H. W. WILLEMS, Koning...

Een **GEHUWD HEER,** zonder Kinderen, verlangt ... Lieden, van de R. K. Godsdienst, twee liefst drie gedeelte... **BILEERDE KAMERS,** om zoo spoedig mogelijk ... trekken. Opgave van prijs, franco Brieven onder Lett. Q. ... Handelsblad.

PUIKE ZUIVERE

BRANDERSG...

TOT BILLIJKEN PRIJS TE VERKRIJGEN...
(19185) **W. TH. BRUINEMAN...**

GROOT HUIS GEVRAAGD.

Wordt gevraagd: Een **HUIS** met minstens 15 Vertr... van Koop- of Huurprijs, Stand, enz., onder Letter N. 15, ... Boekhandelaars M. SCHOONEVELD & ZOON, Beurs... alhier.

HH. Off. van Ge...

Een OFF. van GEZ. 3de Klasse der Landmagt, hier ... naar OOST-INDIE willende begeven, adressere zich ten ... **STE** met Franco Brieven onder Lett. A. Z., bij den Bo... CAMPAGNE, te Tiel.

Om dadelijk in dienst te treden, verlangt men een Bekw... en **BANKETBAKKERS-BEDIENDE.** Adres met ... onder Lett. H. T., of in Persoon, bij den Boekh. J. SCHU... te Purmerende.

Wordt gevraagd op een KANTOOR in MANU... **IEMAND,** die eene goede hand Schrijft en vlug Rek... Salaris van ƒ 200 met Jaarlijksche verhooging. Zij, die eenige ... in het vak bezitten en in Vreemde Talen ervaren zijn ... genieten. Brieven Franco Lett. A. Z. Bureau Handelsblad.

Er wordt tegen 1°. Mei 1861 IN HUUR gevraagd, in ... nabijheid of op hoogstens 20 Minuten afstands van een ... den Nederlandschen Rijn- of Hollandschen Spoorweg, ... **HUIS** met **TUIN** en **MOESTUIN,** geschikt voor Zom... verblijf. Belanghebbenden adresseren zich Franco met opga... Localiteit en Huurprijs onder Lett. S. H. bij den Boekh... MEIJER, op den N. Z. Voorburgwal over de Molst... Amsterdam.

WEKELIJKSCHE STOOM...

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN DUINK...

Het **STOOMSCHIP** *PRINS VAN ORANJE,* Kap... vertrekt van ROTTERDAM des Woensdags en van DUI... Zaturdags.

Adres bij de Agenten JOHs. OOMS Ez. & C°., te Rotterd...

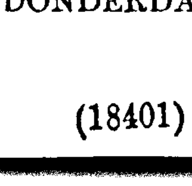

GENERAL STEAM-NAVIGATION-COMPANY.

ROTTERDAM en LONDEN

De Stoomschepen vertrekken met Passagiers en Goed... geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturda...

DONDERDAG 15 NOVEMBER 's Morgens 11 Ure. ZATURDAG 17 NOVEMBER, 's Namiddag...
DINGSDAG 20 NOVEMBER, 's Middags 12 Ure.

VRACHTEN: GROOTE KAJUIT £ 1.10.— HEEN EN TERUG £ 2.5.—
VOOR-KAJUIT " —.17.— D°. 1.6.6

(18401) **GEBROEDERS SMITH,**

AMSTERDAM, Dingsdag 13 November.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren heeft de Heer van Lidt de Jeude, nieuw benoemd lid in het hoofd-kiesdistrict Tiel, tot wiens toelating in eene vorige vergadering besloten was, in handen des Voorzitters, daartoe door Z. M. den Koning gemagtigd, de vereischte eeden afgelegd en als lid zitting genomen.

Heden heeft de Memorie van Beantwoording betreffende Hoofdstuk I der Staatsbegrooting voor 1860 het licht gezien. De regering deelt geheel door de Tweede Kamer reeds bij adres van antwoord uitgedrukte en ons op nieuw medegedeelde gevoelen, dat er overeenstemming behoort te bestaan tusschen de raadslieden des Konings en de Staten-Generaal. Die ... te helpen onderhouden zal eene aangename taak der regering uitmaken. Mogt zij, in strijd met hetgeen de Regering reden heeft te verwachten, vroeger of later inderdaad blijken te ontbreken, dan zal de tijd daar zijn, waarop de Koning krachtens zijn grondwettig regt moet beslissen. De geëerde Kamer kan zich verzekerd houden, dat er krachtige en eendragtige zamenwerking bestaat in den boezem van het ministerie. De Regering ...angt, dat haar worden aangewezen bijzondere en plaatselijke belangen, ... door haar, met voorbijgang der eischen van een hooger en algemeen belang, zouden zijn bevorderd. Zij verbeidt met gerustheid de onpartijdige ...ing van haar gedrag aan de eischen van een hooger en algemeen be... Vervolgens worden verschillende punten beantwoord. Evenens zijn ...woorden op de Hoofdstukken II, III en IX*a* ingekomen.

In de memorie van beantwoording betreffende het hoofdstuk departement van buitenl. zaken deelt de regering mede, dat dadelijk na de aanneming van het voorstel tot het houden eener enquête omtrent den toestand van de ...., de gezant te Brussel is aangeschreven ter kennis van de Belgische regering te brengen, dat de onderhandelingen voorloopig worden gestaakt en te trachten bij haar de goede gezindheid te onderhouden, ten einde later ...delijk de afdoening der zaak in de hand te werken en de wijziging van het status quo te verhoeden. Daaraan is het noodig gevolg gegeven.

Het hof zal den ligten rouw aannemen wegens het overlijden van H. K. H. de hertogin-weduwe van Saksen-Coburg-Gotha, gedurende acht dagen.

De Heeren Matthijsens-Deiser, ingenieur, en Keller, ondernemer, zijn ...verleerde week te Turnhout aangekomen en hebben zich vervolgens naar ...burg begeven, ten einde opmetingen te doen voor de rigting der ontworpen spoorweglijn van Turnhout naar Tilburg, welke, naar men verzekert, in den loop van het aanstaande jaar tot stand zal komen.

Heden stond voor het Prov. Geregtshof teregt H. T., timmermansknechtje te Alkmaar, beschuldigd van moedwilligen manslag op den persoon van ... Wit. De procureur generaal heeft wegens verzachtende omstandigheden ...quireerd veroordeeling tot een jaar correctionele gevangenisstraf, in ...ame opsluiting te ondergaan. Na de verdediging van Mr. J. J. Del Barre heeft het hof de uitspraak bepaald op Woensdag 14 Nov. des morgens ...tien ure.

De schilderij „Kleine Jan" van den Heer J. Israëls, welke onze laatst gehouden stedelijke tentoonstelling heeft versierd, maar daar onverkocht is gebleven, is, naar Brussel gezonden, aldaar dadelijk voor eene ...grijke som verkocht.

Op Woensdag 28 Nov. 1860, des middags ten 12 ure, zal er eene openbare aanbesteding bij inschrijving aan 's rijks werf te Helvoetsluis plaats hebben, voor de daarstelling van zeven ijzeren overdekkingskappen over ... stoomflotille- en vier verdedigings-vaartuigen, alsmede het maken van ... kap over een stoomflottille vaartuig, waartoe de ijzeren platen gedeeltelijk van wege de marine zullen verstrekt worden.

De *Indépendance Belge* meldt, dat de Heeren Riche Frères, uit Brussel, door den Prins Stedehouder Gortschakoff te Warschau en door de ministers ontvangen en dat zij de verzekering hebben gegeven, dat de spoorweg Warschau-Bromberg zal worden voltooid binnen den termijn door de regering verlangd en vastgesteld. Deze ijzeren weg zal veel bijdragen om den ... klimmenden voorspoed van den spoorweg Warschau-Weenen nog te ...eerderen.

's GRAVENHAGE, 13 Nov. Z. M. de Koning heeft gisteren ten ...re den Heer Quaade, aftredend minister-resident van Z. M. den Koning van Denemarken bij het Nederl. Hof, in een bijzonder gehoor ontvangen, ...et aanbieden zijner brieven van terugroeping, daar hij door zijn hof ... Berlijn is verplaatst.

H. M. de Koningin heeft gisteren avond den Heer Quaade in een ...der gehoor ontvangen.

De baron Bentinck, Nederl. gezant bij het hof van Groot-Brittannie, ...den uit de residentie naar Londen vertrokken.

ROTTERDAM, 13 Nov. In de heden gehouden veiling van schepen ... barkschip de Beurs van Rotterdam a *f* 13,550 verkocht.

LEIDEN, 13 Nov. Na het houden van een Colloquium Doctum is ...en alhier door de geneeskundige faculteit als Doctor in de geneeskunde toegelaten, de Heer P. Schut, heel- en verloskundige te Nieuwveen.

UTRECHT, 12 Nov. Door den Minister van Oorlog is aan de chefs ... verschillende legercorpsen eene circulaire gerigt met de noodige in...lijsten, betreffende een van den 1sten luit. J. J. de Rochemont van ...wapen der artillerie van het leger in O. I. in het licht verschenen ...e, bevattende eenige bladen uit zijn dagboek, gehouden gedurende ... tweeden Bonischen veldtogt in 1859–1860 en te Soerabaya uitgegeven ... voordeele der nagelaten betrekkingen van de met de stoomboot de ... verongelukte personen, waarbij de chefs der corpsen uitgenoodigd ...en, om ter bevordering van dit weldadig doel, ook gemelde lijsten ... het Nederlandsche leger te doen circuleren en de officieren in de gelegenheid te stellen, door hunne inteekening ook daartoe bevorderlijk te zijn.

HEUSDEN, 12 Nov. De Heer P. Prins alhier is als minste inschrijver ...mer geworden der leverantie van het munitiebrood te dezer stede gedurende het volgende jaar, en wel tegen den prijs van 10$\frac{2.4}{100}$ cents het brood van 75 looden.

TELEGRAMMEN van het Kon. Meteorol. Observat. te Utrecht, dd. 12 Nov.

Namen der plaatsen.	Barometer. Millimêt.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht	Temperatuur.	Toestand der Lucht.	Toestand der Zee.
[illegible]	−12.7	N. O.	1	+6.1c	zw. bewolkt.	kalme zee.
[illegible]	—	O.Z.O.	1	3.8	ligt bewolkt.	holle zee.
...pool.	− 7.5	Z.O.	1	1.2	bewolkt.	—
...outh.	− 0.5	W.	—	9.4	somber.	slecht water.
...mouth	− 6.4	O.	1	6.1	goed mistig.	slecht water.
[illegible]	− 4.1	O.	—	5.6	mistig.	gewone zee.
[illegible]	− 1.9	O.	1	−3.0	bijna helder.	—

... Grootste verschil der afwijking tuss. Utrecht... en Brest .....11.6.
" " " " Hartlepool " Idem .....12.2.

METEOROLOGISCHE WAARNEMINGEN van 13 November 9 u.

Namen der plaatsen.	Barometer.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Temperat.
...richt......	45.16	N.	1	N. 1.0
...ngen......	46.82	O.	1	N. 1.4
...(Helder)	45.66	O. Z. O.	0.5	0.6
...ngen......	43.85	O.	3	N. 0.6
...verschil..	G. 2.97 V.	O.	3	N. 0.6

Nederlandsche Koloniën.

(PER OVERLAND-MAIL VIA MARSEILLE.)

BATAVIA, 24 September 1860.

... telegraaf via Soerabaya, zijn de volgende berigten ontvangen:

...og, 22 Aug. Voor zoover bekend, heerschte overal rust. Van ...oeka waren gunstige tijdingen ontvangen, loopende tot 15 Aug.

...ado, 26 Aug. De rijstoogst is bijzonder voordeelig en de gezondheidstoestand gunstig. Ongestoorde rust.

...erna, 1 Sept. en Banda, 3 Sept. Sedert de laatste berigten niets ... voorgevallen.

Ter hoofdplaats Palembang is in deze maand niets bijzonders voorgevallen; de rust en orde bleven ongestoord.

De stand van zaken in de Lematang Ocloe was gunstig.

Van Djambi en Mocarah Kompeh waren geene berigten van eenig ... ontvangen.

In het rijk van Lingga schijnt eene gewenschte rust te heerschen, ... op 27 Aug. jl. de Merapi ter reede Riouw terugkeerde, zijnde bij ... rondtogt van Lingga, de koers genomen door de straten Tjoempok en ..., zonder evenwel in deze vaarwaters zeeroovers te hebben ontmoet.

Berigten tot en met ultimo Aug. ll., van de Wester-Afdeeling van ...o, behelzen het volgende:

Te Sambas bleef de rust ongestoord en de gezondheidstoestand bevredigend.

Ten gevolge eener weersverandering heeft de stand van het padigewas gunstig aanzien herkregen.

... te Montrado liet niets te wenschen over; ook de gezondheids... was naar wensch.

De Dajaks hielden zich bezig met de bewerking hunner ladangs.

— Te Boelekomba heeft in den avond van 20 Aug. in de kampong Njampa een amok plaats gehad, waarbij vier menschen verwond zijn. De amokmaker was een onbekende Boeginees en werd, na vergeefsche poging om hem levend magtig te worden, gedood.

— Op 19 Aug. werden nabij de hoofdplaats Makasser door drie Goarezen een man van Goa gedood en een inwoner van 's gouvernements gebied verwond, als verdacht van buffeldiefstal. Twee der daders zijn gevat, terwijl de uitlevering van den derde is verzocht aan den vorst van Goa.

— De compagnie infanterie, die zich sedert de in October 1859 in Polongbanking voorgevallene ongeregeldheden, te Takalar bevond, is, om reden zij aldaar niet meer noodig geacht werd, naar Makasser teruggekeerd.

— Kraeng Segeri bevond zich nog ziek te Bentenge (Boni), tegenover Balangnipa. Klagten over zijn gedrag aldaar waren niet ontvangen; de leenvorst van Boni was niettemin aangespoord hem niet langer in die streek te laten verblijven. De soelewatang (hoofd) van het district Boeloe-Boeloe toonde, zonder zich te verzetten, voortdurenden onwil in het opvolgen van bevelen, en had zijdelings doen blijken van het bestuur ontheven te willen zijn. De gezaghebber was derhalve gelast, hem namens den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden te zeggen, dat hij gehoorzamen of zijn ontslag vragen moest, met waarschuwing, dat hem dit anders zoude gegeven worden. Ook de bejaarde en tegenstrevende Kraeng van Oud-Boelekomba had den wensch geuit om door zijnen zoon vervangen te worden. De Bonische gecommitteerden tot aanwijzing der grens waren nog niet verschenen. Inmiddels was door den ambtenaar Bakkers, na plaatselijk onderzoek, een plan van grensregeling ingediend, waaromtrent bij zijne terugkomst te Makasser met den vorst van Goa zal worden in overleg getreden.

Het Ned. schip Derkina Titia, gevoerd door kapt. P. Evink, van Macao naar Java bestemd, is op 17 dezer op het rif van het Arends Eiland totaal vergaan. Alle opvarenden zijn gered en gisteren behouden te Soerabaya aangekomen. (Reeds kortelijk per telegraaf gemeld.)

Door den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Benoemd: Tot adsist.-res. tevens vendum. te Soerakarta, R. C. van Prebn Wiese; tot gedelegeerd lid van de sub-comm. van onderwijs te Samarang voor de schoolzaken te Ambarawa, C. J. H. Fransen; bij het hooggeregtshof van Ned. Indie tot 1sten deurw. C. M. van Abkoude, tot 2den deurw. P. A. Mosselman; tot lid bij de sub-comm. van onderwijs te Magelang (res. Kadoe) Jhr. Mr. O. E. van Nispen; tot consulair agent van Saksen, tot vice-consul van Denemarken en consulair agent van Oldenburgh te Batavia A. Bauer.

Bevorderd: Tot hoofd-ing. bij de burg. openb. werken P. J. G. Beijerinck.

Opgedragen: De waarneming der betrekking van civielen gezaghebber van de Solor-Eilanden, aan den 1sten luit. der inf. C. B. H. v. Deutekom; van resid. van Palembang aan den kol. der inf. W. E. Kroesen.

Ontslagen: Op hun verzoek, eervol, onder toekenning van pens., F. E. van der Aa; de pakhuism. J. H. van Slingerlandt; wegens vertrek, het lid bij de subcommissie van onderwijs te Magelang (resid. Kadoe), Jhr. C. L. de Jonge; de adsist.-res. van Baweang J. F. van der Loo.

Erkend en toegelaten: Krachtens magtiging des Konings, den Heer F. W. Mathieu, als consul der vrije en Hanzee-stad Hamburg te Soerabaya.

Militair Departement.

Benoemd: Tot militairen comm. van Palembang, de luit.-kol. der inf. W. E. Kroesen; tot waarnemend plaatselijken comm. te Batavia, de luit.-kol. der inf. E. C. F. Happé; tot adjud. in de 3de mil. afd. op Java, de 1ste luit. W. A. J. J. Kraal.

Overgeplaatst: Bij den staf van het garniz.-bat. van Palembang, de majoor J. J. Popelier; bij het 16de bat. inf. de majoor J. W. J. Piper; bij het 7de bat. inf. de majoor A. de Veer de Rochemont.

Ontslagen: Op zijn verzoek eervol, de apoth. 3de kl. H. A. C. Lammerts van Bueren.

Verleend: Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den majoor der infant. J. J. G. H. Strengnaerts.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

BATAVIA, 15 Sept.; Theodora Mechtilda, Boelhouwer, Amst. — 16 Sept.; Argo, van Tentem, Rott. - Noord-Brabant, Bok, id. - Wilhelmina, van Dale, Amst. — 17 Sept.; Maria, Catharina, Bertrand, id. — 18 Sept.; Pauline Constance Eleonore, Pybes, Newcastle. — 21 Sept.; Joan, Laseur, Rott.

SAMARANG, 7 Sept.; Hendrik Ido Ambacht, Bijl, Macasser. — 8 Sept.; Brederode, Kruymel, Hongkong. — 10 Sept.; Noach, Wierickx, Macao.

SOERABAYA, 12 Sept.; D. T. Visser, van der Linden, Newc.

WIJNKOOPERSBAAI, 24 Aug.; Zaanstroom, Schaap, Bat.

UITGEZEILD.

BATAVIA, 14 Sept.; de Zwaan, van Hemert, Nederl. - Zr. Ms. brik Cachelot, luit. t/z. 1ste kl. van Gogh, Japan. — 15 Sept.; Jacob en Anna, Petersen, Nederland. — 16 Sept.; Loevestein, Vonck, id. - Johanna Maria, Dam. id. - Maria Charlotte, Schmidt, id. — 17 Sept.; Electra, Wegmans, id. — 19 Sept.; Holland, Auffmorth, Amst. - Zeelandia, Blaakhert, Middelburg. — 20 Sept.; Hercules, Siedenburg, Nederl. - Alblasserwaard, van, Lindern, id.

SAMARANG, 8 Sept; Hollandia, Wap, Nederland. — 15 Sept.; Valparaiso, Kok, id. - Ida en Wilhelmina, van Wijland, Bat. en id. - Hendrik Ida Ambacht, Wijl, Pekolonga en id.

SOERABAYA, 7 Sept.; Jacoba en Christina, Jaski, Nederl., (via Tagal). — 13 Sept; Tjelingsie, Ouwehand, id., (via Batavia). — 14 Sept.; Amsterdam, Wekdemeijer, id., (via Passeroeaug). — 15 Sept.; Allegonda Jacoba, Deurholt, id. (via Samarang).

CHERIBON, 12 Sept.; Soolo, van der Muulen, Nederl. (via Samarang).

WIJNKOOPSBAAI, 3 Sept.; Jan van Brakel, Verhey Bzn., Rott.

DOORGEZEILD.

STRAAT SUNDA, 11 Sept; Antonia Geertruida, de Boer, Cardif n. Hongkong. - Marinus Willem, van Duyn, Hartlepool n. id. - Guurtje en Maria, Kruyt qq., Cardif n. Singapore - Cornelia, Witte, id. n. id. — 12 Sept.; Almonde, Surie, Newport n. id. — 14 Sept; Bata, van der Burg, Cardif n. Hongk.

VERTROKKEN PASSAGIERS NAAR NEDERLAND.

Per Hollandia, kapt. Wap: De Heeren C. J. H. Serlé, J. L. P. Bekking, S. Serlé

Per Loevestein, kapt. Vonck: De machinisten M. L. Laurey en C. J. Verwoerd,

Per Holland, kapt. Auffmorth: De Heer F. A. Heckler.

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, Maandag 12 November.

Suiker zeer vast. — *Koffij* ferm prijsh. — *Rijst* souteneert zich. — *Granen* vast.; voorjaars Graan 6 p. a 1 sh. lager. — *Lijnolie* 30. — *Raapolie* 42.6.

Ter Veemarkt waren heden aangevoerd: 5730 Runderen, 23,950 Schapen, 263 Kalveren en 600 Varkens; puike Runderen bedongen 5 sh., dito Schapen 5.6, dito Kalveren 5 sh., Varkens 5.6.

De Sultan is met berigten van Lissabon van 7 dezer alhier aangekomen; 3 pCt. Portug. 1853 48¼; Dito 1856/59 47⅞; Dito Uitg. 37½. Wisselkoers op Londen 54⅜; Dito op Amst. 42½.

De New-York is alhier met berigten van New-York van 27 October en 198,000 doll. aangekomen.

Boter: Fries. 118 a 120. — *Tarwe*: Kubanka 58 a 59, dito Ghirka 56 a 60, dito Saxonka 56 a 59, dito Surskaia 57 a 60. — *Haver*: Russ. 22 a 25. — *Talk* in loco 60; Nov./Dec. 60.3; voorjaar 61; de markt blijft stationair. De voorraad beloopt 66,592 v. De afleveringen der week bedroegen 2230 en de aanvoeren 10,205 v. — *Hennep*: Petersb. £ 35, dito Riga rein £ 35.

BERLIJN, Maandag 12 November (des Avonds).

Naar luid van de ontvangen officiele lijst van de Serientrekking der 500 fl. loten, welke den 2den dezer te Warschau heeft plaats gehad (*medegedeeld in ons blad van den 12den dezer Eerste Editie*) moet in de plaats van de opgegeven serie 804 worden gelezen serie 849. Tevens wordt de opmerking gemaakt, dat de laatstgetrokken serie 1370 de 62 stuks loten van N°. 136,939 tot N°. 137,000 niet voor 1°. Julij 1861 zullen worden uitbetaald; de overige loten der resterende 37 serien worden den 2den Januarij e. k. betaald; de 500 fl. loten met 700 fl., de 200 fl. loten met 200 fl. Bij de stukken, welke op den 2den Januarij e. k. zullen worden betaald behooren 29 coupons, die op 1°. Julij vervallen met 28 coupons.

DRESDEN, Maandag 12 November.

Bij gelegenheid van de trekking der Duitsche nationale loterij, op den geboortedag van Schiller, is de hoogste prijs, het landgoed nabij Eisenach, gevallen op N°. 97417. Ten einde de eigendomsbewijzen terstond in orde te brengen, bevond zich bij de trekking een buitengewoon commissaris uit Saksen-Weimar.

FRANKFORT, Maandag den 12den Nov. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 48⅝; Dito Nation. 56; Loten — BankActien —; Cred. —; 3 pCt. Spanje 46¾; Dito 1¾ pCt. 39¼. — Wissel: Londen 116⅝; Weenen 86¼

HAMBURG, Maandag den 12den Nov. 3 pCt. Russen 59¾; 3 pCt. Spanje 45; 1¾ pCt. Dito 38; Vereins Bank 98; Noord-Duits. Dito 81¼; Wissel: Londen —; Amst. —.

PARIJS, Maandag 12 November.

Aan de beurs is de aankondiging aangeplakt, dat de bank van Frankrijk haar disconto tot 4½ pCt. heeft verhoogd.

TURYN, Maandag 12 November.

De Heer Farini is door Z. M. Koning Victor Emanuel benoemd tot gouverneur-generaal van Napels.

De Napelsche dagbladen bevatten den tekst der proclamatie, welke Garibaldi tot afscheid aan zijne wapenbroeders heeft gerigt. In dit stuk geeft hij de hoop te kennen, dat hij weder gewapenderhand zal kunnen optreden ter bevrijding van diegenen onzer broeders, welke nog in een toestand van onderdrukking verkeeren.

Uit Gaëta zijn heden geene tijdingen ontvangen.

ROTTERDAM, 13 Nov. De op heden gehouden veiling van 1743 b. Suratte Katoen is als volgt afgeloopen: *Dollerah*: Middling a 23 c. verkocht; 262 b. good middling van 26 a 27¼ c. verkocht en 200 b. van 26 tot 27 c. opgehouden. *Comptah*: 56 b. a 24¼ c. verkocht en 100 b. a 24¾ c. opgeh. *Oomrawattee*: 100 b. middling a 24½ c. verk. en 99 b. tot 24¾ c. opgeh.; 356 b. good middling van 24½ a 27 c. verk. en 86 b. a 25¾ c. opgeh. *Fair*: 135 b. a 27¾ c. verk. en 55 b. a 28 c. opgeh. *Kandeisch* van 24 tot 24¾ c. verkocht.

Van Tarwe verkocht: 160/2 ℔ n. Bovenl. Riz *f* 393; 157/2 ℔ witbonte Pools. *f* 455. Rogge: 149/2 ℔ Koningsb. *f* 228; 144/2 ℔ Arch. *f* 205.

SCHIEDAM, 13 Nov. Moutwijn *f* 13¾; Genever *f* 19¼; Amst. Proef *f* 20½.

ROTTERDAM, Dingsdag 13 Nov. W. S. 2½ pCt. 63$\frac{5}{16}$; Russ.-Sp. Aand. volgef. 207½; Oostenr. Metal. 46½; Dito 2½ pCt. 24¾; Dito Nat. 53⅝

PER TELEGRAAF.

LONDEN, HEDEN, Dingsdag 13 November.

De *Times* meldt, dat het gezantschap van Groot-Brittannie bij het hof van Napels is opgeheven. De Heer Elliot zal te Turyn sir James Hudson vervangen, die naar Petersburg zal worden verplaatst. De *Times* laakt de terugroeping van sir James Hudson.

TWEEDE DEPECHE.

Reuters Office heeft berigt uit Rome van den 10den ontvangen, meldende, dat het Napelsche leger, dat den Kerkelijken Staat is binnengerukt, door zijne generaals was verraden. De Paus heeft hun 50,000 scudi als onderstand gezonden, de generaal Goyon heeft hun 80,000 rantsoenen doen toekomen. Deze troepen worden voorloopig in de verschillende provincien verdeeld en zullen later naar hun vaderland worden teruggezonden.

LONDEN, HEDEN, Dingsdag 13 Nov. Consols 93⅞ a ¾; Mexik. 21⅞ a 22⅛; Portug. —; 3 pCt. Spanje 49¼ a ½; 1¾ pCt. Dito 40⅝ a ⅞; Cert. Coup. 6⅛ a ¼; Amort. —; 4½ pCt. Russen —; 2½ pCt. Holl. —; 4 pCt Dito —.

Slotkoersen: Consols 93¾; 3 pCt. Mex. 21¾; 4½ pCt. Peru 94½; 3 pCt. Dito 74; 4½ pCts. Doll. Bonds —; 3¾ pCt. Grenada —; Dito Uitg. —; 2½ pCt. Venezuela 22¼; 1 pCt. Dito 11½; 3 pCt. Portug. 45; 3 pCt. Spanje 49¼; 1¾ pCt. Dito 41; Cert. Coup. —; Amort. —, 4½ pCt. Russen —; 5 pCt. Dito —; 2½ pCt. Holl. —; 4 pCt. Dito 99¾; Illinois Shares —; Dito Constr. Bonds 7 pCt. —; 5 pCt. Sard. —; Ecuador —; Dito Landw. —; Wissel: Petersb. 3/m. —; Parijs 3/m. —.—; Hamburg 3/m. —.—; Amst. 3/m. —.—.

WEENEN, HEDEN, Dingsdag 13 November.

De *Wiener Zeitung* van heden bevat het statuut voor de vertegenwoordiging van Tyrol, alsmede het besluit der definitive benoeming van den graaf v. Degenfeld tot veldtuigmeester en minister van oorlog. Bij keizerlijk besluit worden alle schriftelijke waarschuwingen, welke tot dusver aan de dagbladen zijn gegeven, benevens hare wettelijke gevolgen in den zin van de verordening op de drukpers, opgeheven.

WEENEN, HEDEN, Dingsdag 13 Nov. Metall. 5 pCt. 66.50; Dito Nation. 77.70; Bank-Act. 768; Noordb. Dito —; Loten —; Nieuwe Dito 1858 —; Cred. Anstalt —; Frans. Oost. Spoorw. —; N. Lomb. —. — Wissel: Londen 13.37½.

BERLIJN, HEDEN, Dingsdag 13 November.

Rogge: Nov./Dec. 52½, Dec./Jan. 52, Voorjaar 51¼; *Raapolie* Nov./Dec. 11$\frac{17}{24}$; Dec./Jan. 11⅔; Voorjaar 12¼.

BERLIJN, HEDEN, Dingsdag 13 Nov. 5 pCt. Metalliek 48¼; Dito Nation. 57 p.; Dito N. Loten 1860 66 p.; Stieglitz 5de Serie 92⅝; Dito 6de Serie 101½; 3 pCt. Eng. Russen —; 5 pCt. N. Dito 61¾; 4 pCt. Pruisen —; 5 pCt. Dito 105¾ p.; Cred. Actien —; Fr. Oostenr. —; N. Oost. Leenig — Wissel: Londen 2/m. 6.17⅝; Parijs 2/m. —; Hamburg 2/m. —; Amst. k. z. 141¾; Weenen k. z. 73⅜; Petersb. 3/w. 99¼.

PARIJS, HEDEN, Dingsdag 13 Nov. Fransche 3 pCt. 70.15, 70.05; Dito 4½ pCt. —; Fransch-Oostenr. Spoorweg 513.75; Credit-Mob. 755; 3 pCt. Spanje 48⅜, ½; 1¾ pCt. Dito 40¼; Russen 4½ pCt. —; Lombards 490; Nord-Espagn. 500; Mobil. Dito 495. — Wissel: Petersb 3/m. —; Londen 3/m. —; Amst. 3/m. —; Hamb. —.

MARSEILLE, HEDEN, Dingsdag 13 November.

Berigten uit Napels van 10 dezer melden, dat de Koning den 11den naar Sicilie zal vertrekken en den 17den van daar terugkeeren, den 18den zal hem een groot feest worden aangeboden. De generaal la Marmora is belast met de reorganisatie van het leger.

Bij zijn afscheid heeft Garibaldi zijne krijgsmakkers aangemaand om zich gereed te houden hem te volgen, want dat het waarschijnlijk is, dat in de maand Maart een oorlog zal uitbreken. In 1861 moet Italie een millioen gewapende mannen ter zijner beschikking hebben.

De Koning heeft besloten om 20,000 man van de nationale garde van Napels te mobiliseren.

Uit Rome wordt van den 9den gemeld, dat daags te voren een buitengewone raad van kardinalen is gehouden.

Een geheim comité heeft te Rome de stemmen opgenomen voor de inlijving.

Het rapport van den generaal Lamoricière, over den jongsten veldtogt, is niet in het licht verschenen.

TURYN, HEDEN Dingsdag 13 November.

Berigten uit Napels van gisteren melden, dat de Koning in het hospitaal de gewonde vrijwilligers heeft bezocht, hun eenige woorden van troost en opbeuring heeft toegevoegd en rijkelijke ondersteuning heeft doen uitdeelen.

Het officiele blad van Napels bevat de benoeming van Garibaldi tot generaal bij het Italiaansche leger.

De belegeringswerken voor Gaëta worden ijverig voortgezet; men hoopt nog steeds, dat die stad zich zonder strijd zal overgeven, maar ingeval dat dit vertraagd werd, dan zou het bombardement binnen weinige dagen worden geopend.

MADRID, Maandag 12 Nov. 3 pCt. 49.95; 1¾ pCt. 41.35.

TEXEL, HEDEN, Dingsdag 13 November.

Binnen: Adieu, Svendsen, Drammen.

Uitgezeild: Amst. Packet, Thiis, Risoer. - Andrea, Hesselberg, Drammen. - Alida, Basberg, id. - Wingolf, Gude, id. - Elisabeth Catharina, Heegaard, id. - Mindet, Schwartz, id. - Haabet, Christensen, id. - Penelopé, Eliassen, id. - Memnon, Taylor, Newcastle. - Christiane, Jensen, Christiania. - Clio, Wijnmalen, Bat.

Vertrokken Passagiers.

Naar BATAVIA, per Clio, kapt. Wijnmalen: De Heeren J. A. J. Voet en A. Gijselman.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Dingsdag 13 November.

Heden werden uit de eerste hand afgedaan 150,000 Ned. ℔ nieuwe Patras Krenten, zeilende.

Afgedaan 245 cranj. donkerbruin Java Suiker opgeslagen a *f* 28.

Uit de eerste hand zijn heden verkocht 20 v. Maryland Tabak, per Eduard.

Heden verkocht van Rogge op levering in Maart *f* 196.

ROTTERDAM, 12 Nov. *Tarwe*: Witte zeer weinig aan gevoerd, waardoor de beste aanvangs ruim prijsh. was, terwijl de gewone en mindere alleen iets lager te plaatsen waren; roode en Pools. als voren met weinig omgang; 157 ℔ witb. Pools. *f* 465; 158 ℔ dito *f* 470; 132 ℔ Hong., per 2400 ℔, *f* 385; 162 ℔ Straals. *f* 465; 157 ℔ witb. Pools. *f* 455; 127, 128 ℔ n. Rijn, per 2400 ℔, *f* 382. — *Rogge*: Zeeuws. matig aangevoerd, als voren met genegen koopers; buitenl. soorten *f* 5 hooger en met redelijken handel aan cons.; 140 ℔ geringe Odessa *f* 183; 150 ℔ n. Limb. *f* 235; 153 ℔ Dantziger *f* 245, 250; 150 ℔ Koningsb. *f* 240; 149 ℔ dito *f* 225, 235; 152 ℔ n. Limb. *f* 240; 148 ℔ Memel *f* 220; 147 ℔ Galatz *f* 200; 150 ℔ Petersb. *f* 220; 150 ℔ Deens. *f* 215; 147 ℔ Dantzig *f* 220; 145 ℔ Arch. *f* 205; 144 ℔ Petersb. in publieke veiling BS. *f* 207; 114, 118 ℔ Koersche *f* 200, 204; 150 ℔ Dantziger *f* 235, 237; 145 ℔ Petersburger *f* 210. — *Garst*: Zeeuws. met kleinen aanvoer 10 c. hooger vrij wel te plaatsen Buitenl. soorten op nieuw iets hooger verkocht. N. Overm., Zeeuws. en Vlaams. winter *f* 5½, 6½, 6.80; dito zomer *f* 5.30, 6¼, 6.40. — *Boekweit*: N.-Brab. *f* 230, 235, 240; Rhijn per 2100 ℔ *f* 235; Holst. per 2100 ℔ *f* 240; Fransche per 2100 ℔ *f* 212. — *Koolzaad* 1 £ hooger; Zeeuws. 64½, 65 £; Overmaass. 65, 66 £; Brielsch 66½ £; Betuws. 65 £. — *Lijnzaad*: 112, 113 ℔ Berdiansky *f* 373; 101, 102 ℔ Archang. *f* 315.

Meekrap weinig geveild en hooger. De handel was van weinig beteekenis.

In de vorige week week was de handel in Vlas op het land levendig; de aanvoer ter markt van heden, welke groot was, vond tot goede prijzen grootendeels koopers. Te noteren is 40 a 60 st.

BREMEN, 12 Nov. Van *Tabak* zijn verkocht 58 v. Baay ord., bruin en kleurig Baay, 168 v. goed ord. a mooije Marijland, en 336 v. ord. a mooi Kentucky en 89 v. Stelen. De voorraad in de 1ste hand bestaat uit 2174 v. Marland, 267 v. Virginy, 4041 v. Kentucky en 2852 v. Stelen

Scheepstijdingen.

AMSTERDAM, 13 Nov. Het schip Anna, kapt. Jacobsen, van Riga herwaarts gedestineerd, is 23 Oct. jl. lek en met verlies van deklast, te Fredriksvaern binnengeloopen.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 12 Nov.; Mentor, Rijf, Drammen. - Willem, de Boer, Laurvich. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld)

VLIE, 11 Nov.; Catharina, Bekkering, Dantzig. - Remelia Geertruida, Katoen, Osterrisoer. - Stooomvaart, S., Hamburg.

HELVOETSLUIS, 12 Nov.; Earl of Auckland, S., Londen. - Sultana, Allen, Sunderl. - Seahorse, S., Hull.

BRIEL, 12 Nov.; Seine, S., Havre. - Batavier, S., Londen. - Saxonia, S., id. Ocean Queen, S., Hull. - Norfolk, S., Goole.

DELFZIJL, 5 Nov.; Gezina Helena, Albers, Laurvich. — 6 Nov.; Catharina, Oldenburger, Frederikstad. - Trekvogel, Freese, id. - Harmina Catharina de Jonge, id. - Gesina Ida, Taay, Oudsoen. - Grietje Huisman, Kuipers, Laurvich. - Jantina Engelina. de Jonge, id. - Wilmina, Oortgieze, id. - Eendragt, de Witt, id. - Wilmina, Schuitema, id.

VLISSINGEN, 11 Nov.; 2 Gebroeders, Lupkens, Stettin. - Arjen Brouwer, de Boer, Fredrikstad n. Dordrecht, als bijlegger. — 12 Nov.; Anna Hendrika, Ebling, Riga.

ZIERIKZEE, 12 Nov.; Sterling, Gardner, Sunderl. n. Rott. - Matthew & Ann, Meldrum, id. n. id. - William Thompson, Bell, id. n. id. - Effort, Hogg, Newcastle n. Dordr.

KOPENHAGEN, 12 Nov.; Willem I, S., Stettin n. Amst. heeft de reis voortgezet.

GEND, 10 Nov.; Caroline Amalia, Gerloff, Riga. - Johanna Gesina, v. d. Veen, Arendahl.

HAVRE, 10 Nov.; Admiraal Ver-Huell, S., Rott.

FECAMP, 9 Nov.; Ellida, Kröger, Calix.

UITGEZEILD.

TEXEL, 12 Nov.; Willem v. d. Voort, Carst, Cienfugos. - Victoria, Aloy, Newc. - Captain Cook, Fischer, id.

HELVOETSLUIS, 12 Nov.; Benin, Walter, Macassar. - Queen Adelaide, Crockson, Dundee. - Annagiena, Donga, Bergen. - Creole, Zachariassen, Frederikstad.

MAASSLUIS, 11 Nov.; Activ, Mohn, Newc:

PILLAU, 10 Nov.; Zwaantina Hendrika, de Boer, Amst.

MARSEILLE, 8 Nov.; Willtm III, S., Malaga.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

J. Lenz, Cöln N°. 6, n. Keulen - J. Sinzig, Mainz N°. 8, n. Mainz. - J. Andres, Telemach, n. Manheim. - G. Boumeester, Wilhelmina, n. Wezel. - D. van der Schans, Rhein, n. Dusseldorp. - P. v. IJwaarden, Stad Amsterdam, n. Maastricht, Luik en Aken. - J. H. C. de Graef, Vertrouwen, n. Dusseldorp en Duisburg. - W. J. Krom, Frankfort N°. 24, n. Frank-fort en Bieberich. - J. Schouten, Vr. Helena, n. Urdingen.

ARNHEM, 12 Nov. Rijnhoogte 1 el 5 p. 8 d., gev. 7 d. sedert eergisteren.

KEULEN, 12 Nov. Aangekomen: J. van Alen, met 3647 c., v. Amst., H. Kalfs, met 4354 c., v. Rott. Rijnhoogte: 7 vt. 6 d. Keulsch (7 vt. 5 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

LONDEN, Magnet, S.: 116 k. Vijgen, C. L. Engelberts en Zoon; 1 k. Boekbinderskatoen, Erven Wijsmuller; 200 p. gez. Huiden, 50 k. Thee, 28 k. Citroenen, 405 v. Krenten, 10 p. Droogerijen, 61 b. Tabak, 19 k. en 4 v. Koopmanschappen, Order.

Prijscourant der Effecten.

DINGSDAG 13 NOVEMBER.

DINGSDAG 13 NOVEMBER.			Laagste koers.	Hoogste koers.	Geblev koers
AMSTERDAM. Thesaurie	5	pCt.	102⅞		
Nederl. Bank	4	〃			
NEDERLANDEN. Werk. Schuld.	2½	〃	63	63 1/16	63
Dito Dito	3	〃	75½		
Dito Dito	4	〃	97⅝	97 11/16	
Oost-Ind. Leening	4	〃			
Amortisatie Syndicaat	3½	〃	92¾		
Handelmaatsch. op rescontre			129⅝		
Dito à contant	4½	〃			
Dito Leening 1858	4	〃			
Aand. Holl. Spoorweg					
Leening Idem	4½	〃			
Rijn Dito	4½	〃			
BELGIE. Cert. Adm. Belg. Bank	2½	〃			
Dito bij Rothschild	2½	〃			
FRANKRIJK. Certificaten	3	〃			
SPANJE. Obligatien	1¼	〃	40⅛	40 3/16	40⅛
Dito	3	〃	48¼	48 7/16	
Dito Binnenlandsche	3	〃	47¾	47 13/16	47¾
Amortisable Schuld			23⅞		
Bewijzen Coupons			6		
PORTUGAL. Obligatien	3	〃	44¾	44⅞	
Dito 1856/1859	3	〃	43¼	43 7/16	43 7/16
Dito Uitgestelde			34¼		
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	〃	101¾	101⅞	
Dito Dito 1828/1829	5	〃	101½		
Certif. Dito 1831/1833	5	〃	86	86½	
Dito Dito 1840	4	〃	77 7/16		
Dito Origin 2de, 3de, 4de Leen.	4	〃	77 7/16		
Dito Dito 5de 〃	4	〃			
Dito 5de Serie	5	〃	88 1/16	88⅛	88⅛
Dito 1855 6de Serie	5	〃	96¼	96⅜	96¼
Dito Adm. te Hamburg	5	〃			
Dito te Londen	5	〃	94¼		
Dito Dito	4½	〃			
Dito Dito	3		61 7/16		
Inschrijvingen in Assignatien	6				
Certificaten van Dito	6	〃			
Spoorweg-Actien	5	〃	207½	208	207½
Hypotheek	4½	〃			
POLEN. Aandeelen 1835 fl. 500		ƒ	163½	164	164
Obligatien	4	pCt.	78½		
PRUISEN. Obligatien	4½	〃			
Dito 1859	5	〃	103⅝		
Aandeelen 1854	3½	〃	208½		
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	〃			
Dito Dito	4	〃			
Dito Metalliek	5	〃	46 7/16	46⅝	46 9/16
Dito Dito	2½	〃	25	25 1/16	
Dito Rente Amst.	5	〃	67 9/16	68	67⅞
Dito Nationale 1854	5	〃	53 9/16	53¾	53 11/16
Weener Bank-Actien		ƒ			
Dito Aand. fl. 250, 1839		〃	279	280	
Dito Dito fl. 250, 1854	4	pCt.	203½	204	
Dito Dito fl. 500, 1860	5	〃	388½	389	
Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope	3	pCt.	120⅜		
BEIJEREN. Spoorweg-Aandeelen					

Brazil. 1824 5 pCt. 96¾; Ecuador 12¼; Venez. 3 pCt. 20¾; Dito 1½ pCt. 10¼; Grenada 13 5/16, ½, 5/16; Dito Uitg. 5¾, 13/16; Mexic. 20⅛, 5/16, 3/16; Illinois Oblig. Constr. Bonds 7 pCt. 91½; Galv. Spoorweg 33; Louis. 5 pCt. 102⅛; Grieken 5 pCt. 5 11/12; Russen 4½ pCt. 1860 89¾; Stellen Galveston 47½.

Koers van het Geld: Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit,

Y. DE KOCK, *President.* BOON HARTSINCK, *1ste Secretaris.*

Van Holl. fondsen waren heden Integralen en 4 pCts. meer aangeboden.

Van vreemde effecten waren Oostenr., Spaansche en Portug., bij eenige affaire, gunstig gestemd.

Zuid-Amerik. waren flaauw.

Nieuwe Weener Aand. 1858 ƒ92½, ¾.

Laatste Prijzen ten 5 ure: Integralen 63; Spaansche 1¼ pCt. 40⅛; Binnenl. 3 pCt. 47¾; Metall. 5 pCt. 46⅝; Dito Nation. 53 11/16 a ¾.

Wisselkoersen.

			Geld.	Papier.
Londen	kort	〃	à	11.72½ à
Id.	2 maanden	〃	11.62½ 〃	〃
Id.	3 maanden	〃	〃	〃
Hamburg	kort	〃	〃	35 5/16 〃
Id.	2 maanden	〃	35 1/16 〃	〃
Id.	kort	〃		

ADVERTENTIEN.

Dadelijk na afloop der geannonceerde Veiling der Nieuwe SMIRNA VIJGEN, ELEMÉ en SULTANA ROZIJN, op Donderdag den 15den November, zullen door dezelfde Makelaars, ter zelfder plaatse, nog geveild worden: 525 Doosjes Nieuwe SMIRNA VIJGEN. Liggende en te zien als nader bij Notitie zullen worden aangewezen. (19273)

IEMAND, van middelbaren leeftijd, over een Kapitaal van 10 Mille of daaromtrent kunnende beschikken, zag zich gaarne in eene solide Zaak als **DEELGENOOT** opgenomen. Reflecteerenden gelieven zich Franco onder Lett. E. te adresseren in den Kantoor-Boekhandel van WED. I. ELLERMAN, Beurssteeg E 176. (19240)

Eene **JUFVROUW** van goede Familie en P. G., tusschen de 30 en 40 Jaren, de Hollandsche, Fransche en Hoogduitsche Talen, alsmede de Muziek (Piano) beoefend hebbende, wenschte met of zonder Salaris geplaatst te worden ter Besturing eener Huishouding bij een eenig Heer, Weduwnaar of Weduwe liefst met Kinderen, ter Adsistentie in eene Huishouding of wel tot Gezelschap eener Dame en zoude zij niet ongenegen zijn in dergelijke Betrekking Buitenslands te Reizen of te verblijven. Brieven Franco onder Lett. G. Z. bij den Boekhandelaar F. CHAR, te Cleve. (19238)

LUIMIGE EN ERNSTIGE

OPSCHRIFTEN EN ADVERTENTIEN,

DEUR- EN VENSTERBRIEFJES, MEMORIEBLAADJES EN GRAFSCHRIFTEN, CONJUGATIEN EN NAAMSPELINGEN, VLAG- EN MUURSCHRIFTEN, PARODIEN, ENZ.,

DOOR **J. M. P.** Prijs **50 CENTS.**

Verschijnt heden bij **G. THEOD. BOM**, Kalverstraat, E 10, en verder alom. (19265)

WILLIGE VERKOOPING door H. G. GEERS Gz., Makelaar en Ondernemer van Verkoopingen, op Donderdag den 15den November 1860, des Voormiddags ten Elf Ure, op de Deventer Houtmarkt, bestaande in eene aanzienlijke partij **HOUTWAREN**, als Eiken Balken, Palen, Hoofden, Sloven, Opzetters, Eiken en Greenen Platen, Deelen, Ribben en Eiken en Greenen **BRANDHOUT**, al hetgeen daags voor den Verkoopdag op bovengemelde plaats ter bezigtiging zal zijn. (19129)

WILLIGE VERKOOPING door H. G. GEERS Gz., Makelaar en Ondernemer van Verkoopingen, op Vrijdag den 16den November 1860, op de Noordermarkt, van eene aanzienlijke partij **AFBRAAK**, als Balken, Ribben, Rigchels, Vloer- en Schotdeelen, Kozijnen met Deuren, Ramen en Luiken, Trappen, Schotwerk, enz., als ook Eiken en Greenen **BRANDHOUT**, benevens eenige zware **IJZEREN ANKERS.** Al hetgeen daags voor den Verkoopdag ter plaatse bovengemeld te bezigtigen zal zijn. (19195)

V E R E E N I G I N G.

HULPBETOON AAN EERLIJKE EN VLIJTIGE ARMOEDE.

Het BESTUUR der Vereeniging maakt bekend, dat sedert de Maand September ll. het **HULP-MAGAZIJN**, op den hoek van de Heisteeg en Heerengracht Opgeheven is en met deze Vereeniging in geene betrekking meer staat, daarentegen is een ander Magazijn gevestigd in de Hartenstraat N°. 603.

Verder berigt het Bestuur, dat het weder voornemens is op den 31sten Jan. e. k. eene **VERLOTING** te houden van Kleedingstukken, door de Armen bij deze Inrigting vervaardigd, zullende de Lijst van deelneming aan Weldadige Stadgenooten worden aangeboden. Ook zijn de Loten a ƒ 1 verkrijgbaar in de beide Magazijnen in de Bantammerstraat en Hartenstraat. In het belang van de ijverig werkzame Armen wordt om eene ruime deelneming verzocht, ten einde daardoor eenige vermindering te erlangen van den grooten voorraad Goed; om dezelfde reden zullen eenige Goederen van de laatstvoorgaande Jaren, die men geheel wenscht op te ruimen, van 16 Nov. tot ult. Dec. tot verminderde Prijzen verkocht worden.

Namens het Bestuur:

J. F. BROMS, *President.*

H. W. G. RAS, *Secretaris.*

(18515)

TE HUUR AANGEBODEN TEGEN 1°. MEI 1860. in de nabijheid van den Dam, Binnenshuis: Twee of Drie ruime **KAMERS**, met Uitzigt op het Damrak. Adres bij de Boekverkoopers TEN BRINK en DE VRIES, in de Warmoesstraat. (19146)

Er bestaat nog gelegenheid voor eenige JONGE LIEDEN tot het ontvangen van **ONDERRIGT** in het **HANDTEEKENEN**, des Woensdags en Zaterdags, van 2 tot 4 Ure, voor ƒ 1 per Maand. Reflecterenden adresseren zich met Franco Brieven onder Lett. T. aan SEYFFARDT's Boekhandel, Damrak bij den Dam. (19108)

Wordt gevraagd in een MAGAZIJN VAN MANUFACTUREN eene bekwame **WINKELJUFVROUW**, de Fransche Taal sprekende. Adres brieven Franco onder Lett. H. M. Bureau Handelsblad. (19196)

Tegen 1 Januarij 1861 wordt in de Gemeente EDAM gevraagd, een geschikt PERSOON voor de Betrekking van **OPZIGTER** der Gemeentewerken, in staat om de vereischte Bestekken en Begrootingen, zoo voor het vernieuwen als voor het onderhoud der Werken te leveren, op eene Jaarwedde van ƒ 600. Onder overlegging van Bewijzen van kunde en goed gedrag, gelieven Sollicitanten zich franco aan te melden bij den Burgemeester vóór 24 November e. k., zullende na den 15den dezer de Instructie ter inzage op de Secretarie liggen.

EDAM, 2 November 1860.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Edam,

G. J. VERSTEEGH.

De Secretaris,

J. DE BRUINE Jonz.

(18878)

UITVERKOOP

TEGEN ZEER LAGE PRIJZEN VAN

DAMES-WINTER-MANTELSTOFFEN,

bij **VAN BEERS EN COMP.**,

Nieuwendijk tusschen de St. Nicolaasstraat en Gravenstraat, N°. 223. (19186)

ADRIAAN SCHAKEL.

HEILIGEN WEG, AMSTERDAM.

FANTAISIE

POUR BALS **COLS** **A MARIAGE**

POUR DEUIL

Zwarte **HEEREN DOEKEN, FOULARDS** en **SHAWLS.** PLAIDS, RIJTUIGDEKENS, Flanellen OVERHEMDEN, Cachemiren Handschoenen, CACHE-NEZ, Lamswollen ONDERPANTALONS, BORSTROKKEN en SOKKEN. (19149)

KAMERJAPONNEN.

In de nabijheid van eene der Hoofdpoorten dezer Stad bestaat gelegenheid voor eene **JUFVROUW**, van de R. C. Godsdienst, tot **INWONING** en **HUISELIJK VERKEER**, op aannemelijke Voorwaarden, eene R. C. Kerk zeer nabij. Inclinerenden verzoekt men franco zich te adresseren onder Lett. M. in de Leesbibliotheek en Boekhandel van B. H. DE RONDEN, Utrechtschestraat bij de Keizersgracht, N°. 858. (19160)

ER WORDT GEVRAAGD

voor eene JUFVROUW met eene DOCHTER: **TWEE ONGEMEUBILEERDE KAMERS** Binnen- of Buitenshuis, of een **BOVENHUIS**, op eene der Grachten in den omtrek der Bloemgracht. Adres met opgaaf van Stand en Huurprijs, franco, onder Lett. R. B., bij den Boekh. H. A. MEIJER, N. Z. Voorburgwal over de Molsteeg. (19106)

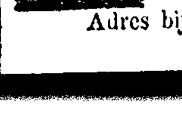

ROTTERDAM-BORDEAUX.

Het Stoomschip HOLLANDER, Kapt. VAN PUTTEN, vertrekt naar Bordeaux Zaturdag 17 N

Adres bij SMITH & C°., te Rotterdam.

Gevraagd:

Een **ONGEHUWD OPPASSER**, om dadelijk in Dienst te tre van des Morgens 7 tot des Avonds 11 Ure. Brieven Franco, onder Lett. Bureau Handelsblad. (1924

Een fatsoenlijk **JONG MENSCH** van de P. G., bekend met de Hoogduitsche, Fransche en de beginselen der Engelsche Talen, zag zich gaarne met Februarij als **REIZIGER** of **BEDIENDE** in Staal- en fijne IJzerwaren of Galanterien geplaatst, zijnde 3½ jaar buiten- en 1½ jaar binnen 's lands in dusdanige Betrekkingen werkzaam geweest, waarvan de beste getuigenissen geproduceerd kunnen worden. Franco Brieven onder Lett. K Bureau Handelsblad. (19255)

ZOO SPOEDIG MOGELIJK

WORDT GEVRAAGD, op eenen Fatsoenlijken Stand: 2 à 3 Gemeubileerde of Ongemeubileerde **KAMERS**, voor de Wintermaanden. Adres, onder Lett. C. L. A., bij den Boekverkooper VAN ROSS Heerengracht, Hoek Koninsplein, N°. 431. (192

Eene fatsoenlijke **JUFVROUW**, van wie de beste Informatien te bekomen, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk als JUFVROUW van Gezelschap, Huishoudster of tot Verzorging van Jonge Kinderen, geplaatst, zullende er meer op eene Vriendelijke Behandeling dan op groot Salaris worden gelet. Reflecterenden gelieven zich Franco te adresseren, onder Lett. G., bij JOHs. W. BRAUN, Boekh., Molsteeg G 136. (192

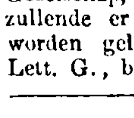

Door sterfgeval TE KOOP: Eene **PIANINO**, uit de beroemde Fabriek van STERNBERG, geheel driesnarig, 7 Oct. in zeer net moderne Palissander Kast, voorzien van Metalen bodem, enz., voor slechts ƒ 325, met guarantie van minstens twee a drie jaren. Te bevragen Franco Lett. U. bij den Boekhandelaar H. W. WILLEMS, Koningsplein, alhier. (19257)

Uit de Hand te Koop

Een extra ordinair welbezeild **SLOEPSCHIP**, va onder Nederl. Vlag, groot p. m. 50 Lasten, met com INVENTARIS. Nader te bevragen bij den Ma C. A. SCHRÖDER, te Amsterdam. Brieven Franco. (1

Door toevallige omstandigheden wordt TE KOOP AANGEBODEN Eene in volle werking zijnde **FABRIEK**, welke een ruim bestaan vert, allervoordeeligst gelegen op een der voornaamste Dorpen in de Provincie Gelderland. Adres Brieven Franco Lett. A. bij den Boekhandelaar B. DEKEMA, te Utrecht. (1925

TEGEN FEBRUARIJ AANSTAANDE wordt in de nabijheid van Amsterdam gevraagd een **GEHUWDE TUINBAAS**, van de Godsdienst, van goede getuigenis voorzien, zijn vak in allen deele k Adres Franco Lett. X. U., met opgaaf bij wien thans in dienst, (19 Handelsblad.

A P O T H E E K.

MEN VRAAGT in eene **APOTHEEK** een ervaren **BEDIENDE** in- of externe; alsmede Iemand eenigzins met de Recepture bekend. franco onder Lett. A., aan den Boekhandelaar A. VAN BEVER (19 te Kampen.

HOOFD-AGENTSCHAP AMSTERDAM.

KONINKLIJKE GEOCTROIJEERDE FABRIEK

VAN

GECARBONISEERDEN TURF.

Deze **TURF**, waarvan de duur vijf uren langer is en rook noch van zich afgeeft, wordt reeds in velen Voorname en Burger Huizen gebruikt. Kerkbesturen en Regenten van Liefdadige Instellingen hij bijzonder aanbevolen.

Te verkrijgen aan het Hoofddepôt, O. Z. Achterburgwal bij de steeg K 48, alsmede bij de onderstaande Kooplieden in Brandstoffen:

E. H. MULDER, Prinsengracht bij de Raamstraat.

KERKLINGH EN WIJNMAN, Pejerstraat.

B. K. KLAARHAMER, Huidenstraat.

A. H. KEIJZER, Kromboomsloot.

C. RUIGROK VAN DER WERVE, O. Z. Voorburgwal Oudekerksplein.

J. H. VON ZIEGLER, Reguliersgracht, Magazijn Singel (19 Vijzelstraat.

Bij H. J. VAN KESTEREN, te Amst., verschijnt à f

ZIE OPWAARTS OM EN IN U

Gedachten en Opmerkingen, van JEAN PAUL, over God en G Onsterfelijkheid en Toekomst, over het verkeer en de betrekking Menschen, over de Hoogere en Geleerde Standen, de Vrouw, Ki Opvoeding. Verzameld door CHONIA, met een **KREDIET** van LUBLINK WEDDIK. Exempl. geb. en verguld kosten ƒ1.75

DOOR PLAATSGEBREK ZIJN WIJ GENOODZAAKT VELE ADVERTENTIEN EEN VOLGEND NOMMER TE LATEN LIGGEN.

SCHOUWBURGEN, CONCERTEN, ENZ.

STADS SCHOUWBURG. Woensdag 14 Nov. (N°. 45) *Huisjapon van mijn Oom,* kluchtspel in 5 tafereelen, vrij naar het Ho Gevolgd door: *Sataniella of de zegepraal der Deugd,* groot ballet (6½ 4 bedrijven of 8 tafereelen.

STADS SCHOUWBURG. (Italiaansch Opera-Gezelschap). dag 15 Nov. (Holl. Abonn. en Dipl. niet gangbaar.) Eene 2de ling van: *Rigoletto*, groote Opera in 4 bedrijven, met Ballet (8 ure Muziek van Verdi.

(Tekstboekjes der Opera in de Italiaansche en Hollandsche krijgbaar bij de Erven VAN MUNSTER, Warmoesgracht).

THÉATRE FRANÇAIS, Sur le Singel. Mercredi 14 No tacle demandé: 3e représentation de: *Le Voyage de M. Périchon* nouvelle en 4 actes, par Labiche et Ed. Martin. On commencera *Deux Veuves,* comédie nouvelle en un acte de M. Félicien Ma (8 h Entrée ƒ1.

SALON DES VARIETES, in de Nes. Woensdag 14 Eene eerste voorstelling van *de Bescherm-Engel*, drama-vaudeville bedrijven. Na hetzelve: *Jantje zonder Zorg,* vrolijke vaudeville Entrée 75 Cts. in vertering, 50 Cts. zonder vertering.

J. E. DUPONT.

SALON DES VARIETES, in de Amstelstraat. Woensdag (Gevraagde voorstelling.) Eene wederopvoering van: *De Verijdelde komsten*, kluchtige vaudeville in 1 bedrijf. Na hetzelve: *N°. 777* vaudeville in een bedrijf. Tot slot: *De Bloedzuigers,* kluchtige in een bedrijf.

Entrée 75 Cts. in vertering. (8 ure.)

Plaatsen zijn aan het bureau te bespreken.

BOAS & JU

GRAND THEATRE DES VARIETES, in de Am Woensdag 14 Nov. Eene 2de opvoering van: *De Sirène van P* groot drama in 5 bedrijven of 6 tafereelen, naar het Fransch en Xavier de Montepin, door J. P. Hagen, met nieuwe L. W. Luers.

Entrée 75 Cents in vertering. Gaanderij 40 Cents.

In studie: *De Page van den Duivel.*

A. VAN LIER.

Verwacht Maandag 19 Nov. e. k. buitengewone ling door het Hoogduitsche Opera Personeel van onder directie van J. Eduard de Vries, welke *Figaro's Hochzeit.* Balcon en Stoelen Loge ƒ 4, Loge ƒ 3, 2de Loge ƒ 1. Plaatsen zijn dagelijks te bespreken a 10 Cts.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Maandag, 12 November 1860.

Voortzetting der beraadslagingen over het

Ontwerp van Wet op de Nieuwe regterlijke inrigting.

Aan de orde is de afgebrokene discussie over art. 4, dat aldus luidt: Artikel 4 (*Van het Openbaar Ministerie*). "Het openbaar ministerie wordt "uitgeoefend door den procureur-generaal bij den Hoogen Raad, de pro"cureurs-generaal bij de geregtshoven, de officieren van justitie bij de "arrondissements-regtbanken, en de ambtenaren van het openbaar minis"terie bij de kantongeregten.

"In ieder arrondissement wordt de waarneming van het openbaar mi"nisterie bij de kantongeregten opgedragen aan éénen ambtenaar, behou"dens de gevallen waarin de dienst der justitie de opdragt der waarne"ming aan meer dan éénen ambtenaar noodzakelijk maakt, of die op"dragt in meer dan één arrondissement aan denzelfden ambtenaar "overlaat.

"Bij opdragt aan meer dan éénen ambtenaar wordt het regtsgebied, "waarvoor ieder hunner is aangesteld, door Ons aangewezen."

De heer MEYLINK heeft geen deel genomen aan de algemeene beraadslaging, vooral omdat de kwestie dat de Hooge Raad zou zijn Hof van Cassatie ten vorigen jare reeds *uitgemaakt* was en ook omdat de Min., aan wiens talent hij hulde brengt, zelf de gelegenheid had opengesteld om op de afzonderlijke punten terug te komen. — Op het in behandeling zijnde artikel doet hij de volgende vragen: 1°. Zal de ambtenaar of zullen de ambtenaren in alinea 2 opgenoemd zijn geheel eigenaardig *hommes du roi*, commissarissen van politie, of wel leden van het parket? 2°. zoo zij geen leden van het parket zijn, zullen zij dan in alles ondergeschikt zijn aan den officier der regtbank? 3°. zullen er in zoogenaamde steden, waar een directeur en commissaris van politie bestaan, nog andere *hommes du roi* zijn, en welke zal hun werkkring wezen? Ook in verband met de rijkspolitie wijst spreker hierop. 4°. Zoo door eenig amendement de bevoegdheid van den kantonregter beperkt mogt worden, in strijd met dit ontwerp, zouden dan afzonderlijke ambtenaren van het openbaar ministerie niet wenschelijk of noodzakelijk zijn? Van de beantwoording dezer vragen zal spreker zijne stem over het artikel doen afhangen.

De heer WINTGENS merkt op, dat men nu genaderd is tot het belangrijke onderwerp der invoering van het Openbaar Ministerie bij het Kantongeregt. De oorspronkelijke voordragt heeft spreker nadrukkelijk bestreden in zijne *Nota* en *Advies*, omdat daardoor eene politiemagt werd gevestigd, waartegen hij meermalen is te velde getrokken; eene politiemagt, die niet is eene regterlijke en ook niet eene gemeentelijke, maar wel eene nieuwe instelling, die hij voor ons land niet wenschelijk achtte. De Regering heeft, na het eindverslag, hare voordragt gewijzigd. Er zullen niet 66, maar plus minus 34 van die ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten aangesteld worden op *f* 100 per maand, hunne standplaats zal zijn de arrondissements-hoofdplaats; dus zullen zij reis- en verblijfkosten trekken, en zij zullen moeten zijn meesters in de regten. Tegen die regeling heeft spreker nog bedenkingen. Vooraf bestrijdt hij de Nota tot toelichting der latere wijzigingen, waarbij deze nieuwe regeling onder de hoede van de gemeente-wet wordt geplaatst. Hij gelooft dat dit niet opgaat. De Regering zegt, dat de tegenwoordige inrigting bij art. 62 der Gemeente-wet wordt afgeschaft. Is dat juist? Art. 62 bepaalt, dat o. a. onvereenigbaar zijn met de betrekking van burgemeester, de betrekkingen van lid der regterlijke magt, uitgenomen de betrekking van regter-plaatsvervanger; — "ambtenaar van het Openbaar Ministerie of van de "griffie *bij eenig regterlijk collegie*." Welnu, de Kantonregter is geen regterlijk collegie.

Voor het overige blijkt uit de geschiedenis der wording van de gemeentewet, dat men de kwestie juist wilde onbeslist laten. (Zie art. 292 der Gemeentewet). De Regering kan dus niet zeggen, dat het bestaande door art. 62 der Gemeentewet zou zijn afgeschaft. De Gemeetewet heeft dus niets gepraejudicieerd. — Maar wat wordt er nu aangevoerd tegen de opdragt aan burgemeesters van de waarneming van het Openb. Ministerie? 1°. Dat zij geene belooning trekken; ware dit wel het geval, zij zouden zich gaarne daarmede hebben blijven belasten, hetgeen spreker nader staaft door een adres, in 1859 door een aantal burgemeesters aan de Kamer ingediend. En dit kan ook als men ziet, dat men thans de meergemelde ambtenaren wil creëren op *f* 1200 's jaars.

2°. Een andere grond was, dat de burgemeester van de kantonshoofdplaats voor die waarneming van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten niet geschikt was. — Maar spr. vraagt, of die taak zulke groote moeijelijkheden oplevert; of daartoe gevorderd wordt een geleerd of gegradueerd persoon, en of niet veeleer ieder man van gezond verstand er voor berekend is? En is er al eens eene moeijelijke kwestie, hij kan bij den Officier van Justitie gratis advies erlangen.

En wat is nu het nieuwe voorstel? Er zal zijn een ommegaand ambtenaar van het openbaar ministerie, een ambtenaar *ad hoc*, iemand die zich telkens moet verplaatsen, dus een *perpetuum mobile*, maar een ambtenaar die geld kost. Spr. ziet ook hier eene nieuwe bijdrage tot die reeks van sinecuren en onkosten waartegen reeds in 1835 zoo ernstig is gewaarschuwd. Hij wil de competentie van den kantonregter terugbrengen tot het opleggen van *f* 75 boete en 1 dag gevangenis; z. i. is eene maand gevangenis te veel. Bij vermindering van de regtsbevoegdheid zou men de burgemeesters kunnen belasten met de beregting van de kleinere zaken, en dan is die nieuwe kostbare inrigting niet noodig, die een bestaand kwaad in ons land, het postenbejag, op nieuw zal aanwakkeren.

De heer VAN ECK kan het gevoelen van den vorigen spreker niet deelen. Hij zal niet over de kwestie nopens de Gemeentewet uitweiden, maar alleen opmerken dat die wet meermalen in dien zin is opgevat, dat geen burgemeester kan zijn ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt. Hij komt vooral op tegen de wenschen van dien spreker, namelijk de opdragt der waarneming van het openbaar ministerie bij de kantongeregten aan de burgemeesters. Hij is van oordeel dat deze daartoe niet geschikt zijn, en ook in den regel niet geschikt kunnen zijn. Er behoort toch regtsgeleerde kennis toe. De heer Wintgens heeft niet betoogd dat er zich geene moeijelijke regtskwestien voordoen bij de kantongeregten. Ook in het belang van het publiek is hij tegen het stelsel door den heer Wintgens voorgestaan; de burgerij moet niet blootstaan aan vervolgingen van iemand die niet der zake kundig is. Ja, er loopen nu kosten op de regeling, maar heeft men dit dan ook niet bij de registratie, den waterstaat en andere takken van beheer, en waarom zal dat dan niet noodzakelijk zijn bij de regterlijke magt?

De heer OLIVIER bestrijdt de redenen in de laatste Nota tot aanprijzing van het tegenwoordig voorstel gedaan, en sluit zich aan het betoog van den heer Wintgens. Hij weet ook niet in welke betrekking die nieuwe ambtenaar tot het hoofd van het parket zal staan. Waarom, als men veranderen wil, de betrekking van het openbaar ministerie bij het kantongeregt niet aan den substituut van den officier van Justitie opgedragen? Het beste is de zaak op den tegenwoordigen voet te behouden. In den regel toch komen bij den kantonregter hoogst eenvoudige zaken voor, gelijk de heer Wintgens reeds opgemerkt heeft. Over het algemeen zal het zijn het feit te constateren eener politie-overtreding; daartoe heeft men geene regtskennis noodig. Nu echter creëert men een talrijk personeel, dat weinig werk zal hebben. Bovendien zal die ambtenaar noodwendig worden een commissaris van de rijks-politie, en dat heeft juist deze Kamer intact willen houden, en niet praejudicieren, omdat dát behoort tot de inrigting van de rijkspolitie.

De heer VAN HEIDEN REIJNESTEIJN is het niet eens met twee der vorige sprekers. Meer dan 20 jaren is hij kantonregter, en hij kan dus uit ondervinding spreken; en dan zegt hij meermalen ondervonden te hebben, wat het is, als de kantonregter geen ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij zich heeft, die berekend is voor zijne taak; dat geeft slechts aanleiding tot onnoodige vervolgingen en kosten, tot wrevel, waardoor de justitie in discrediet gebragt wordt. Onmisbaar wordt de instelling vooral, wanneer nu de competentie der kantonregters zal worden uitgebreid.

De heer VAN LIJNDEN merkt op, dat er jaren lang geklaagd is over het gebrekkige in den werkkring van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten, en nu de Minister de klagten tracht weg te nemen, nu verzet men zich daartegen. Spr. bestrijdt de gronden, door den heer Wintgens bijgebragt. Men zegt, er is geene behoefte aan: de burgemeesters kunnen die betrekking waarnemen. Maar van waar, vraagt spr., van waar dan de klagten? Hij betwist ook, dat zulke doodeenvoudige zaken voor den kantonregter zouden komen, en wijst op diens attributen, zoo als die in art. 53 omschreven zijn. Daar leest men o. a.: "De kantonregters "vonnissen over alle misdrijven, op welke geene zwaardere straf is gesteld "dan gevangenis van ééne maand of geldboete van honderd gulden, te "zamen of afzonderlijk.

"Hunne bevoegdheid houdt niet op, al gaat de straf gepaard met ge"vangenisstraf, de geldboete vervangende, of wel met verbeurdverklaring "of last tot vernietiging of onbruikbaarmaking van eenig voorwerp, of "met last tot slechting of opruiming van tot stand gebragte of aangevan"gen werken," enz.

Spr. is het dus geheel eens met den heer van Eck, dat er juist door gebrek aan regtskennis vervolgingen worden ingesteld, die niet opgaan en waardoor niet alleen veel last voor het publiek wordt veroorzaakt, maar waaruit ook vele kosten voortvloeijen.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE stelt voor de stemming over art. 4 uit te stellen tot na art. 53, waarin de attributen van den kantonregter omschreven worden.

DE MINISTER VAN JUSTITIE zegt, dat de heer van Lijnden teregt herinnerd heeft hoe sedert jaren geklaagd is over de inrigting van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten. In vorige verslagen heeft de Kamer ook herhaaldelijk aangedrongen om aldaar te hebben vaste ambtenaren, zoo ook bij discussie over de begrooting van het Departement van Justitie, als er klagten rezen over de niet-bezoldiging der burgemeesters te dezer zake.

Wat de heer Wintgens ook over den zin der Gemeentewet moge gezegd hebben, als zou art. 62 niet in de wereld zijn gekomen om een einde te maken aan de waarneming van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten door de Burgemeesters, zoo veel is zeker, dat art, 292 duidelijk bewijst, dat dit het doel wel was, want het bepaalt: "*Tot dat daaromtrent bij de wet anders zal zijn voorzien*, blijven de bepalingen van art. 45 der wet op de Regterlijke Organisatie gelden." Duidelijk blijkt dit ook uit de korte toelichting van art. 62 waarin de waarneming van het Openbaar Ministerie niet overeenkomstig werd geacht met de "zorgvuldige, behoorlijke waarneming van het burgemeesterschap;" en dat werd nog wel gezegd vóór 1854, toen de uitbreiding der competentie van het Kantongeregt nog niet had plaats gehad. Dus *a fortiori* zou die waarneming lijden, na de grootere uitbreiding die de competentie erlangen zou. De Minister bestrijdt vooral dat de werkkring van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten eenvoudig zou zijn; hij somt die werkzaamheden op, die, vereenigd met de werkzaamheden van den burgemeester, een nadeeligen invloed op de eene of de andere betrekking moeten uitoefenen. Hij acht het volstrekt niet goed, dat het hoofd der gemeente tevens vervolgen zal, ter zake van overtredingen, waar het voor het grootste gedeelte betreft overtredingen van plaatselijke reglementen. — Hij zet voorts nader uiteen het onwenschelijke, ja bijkans onvereenigbare der betrekking van burgemeester en ambtenaar van het Openbaar Ministerie. Bovendien, wat ziet men? Dat de burgemeesters die taak opdragen aan anderen, meestal aan de Commissarissen van Politie die daardoor weder aan hun eigenaardigen werkkring onttrokken worden. Meer waarborg levert een gegradueerd ambtenaar dan de plattelands-burgemeester, die weinig of niet met de wetgeving bekend is, ja welligt nooit een wetboek heeft ingezien.

Nu heeft men evenwel gezegd: de burgemeester kan het advies van den Officier van Justitie inwinnen. Het is mogelijk, bij de instructie; maar hoe moet het zijn op de teregtzitting? Zal hij dat advies inroepen per telegraaf naar het parket?

Wat de finantiele bezwaren aangaat, ja kostelooze of bijna kostelooze waarneming is onmogelijk. Juist daarop zijn de klagten ten aanzien der tegenwoordige ambtenaren gegrond; als men deze, of aan de Commissarissen van Politie in de 150 kantons eene toelage toekende van *f* 300, zou dit reeds *f* 45000 beloopen. Thans heeft men 34 ambtenaren ad *f* 1200, hetgeen gelijk staat met *f* 40,800. Stel dat dit nog met eenige kosten of vermeerdering bezwaard wordt, dan zal het iets hooger zijn maar zeker nooit hooger dan *f* 50000, en daarvoor heeft men eene oneindig betere inrigting.

Bij sommigen is de vrees ontstaan wegens het gevaar van het creëeren van ambtenaren van het Openbaar Ministerie, die met den tijd zullen moeten worden ambtenaren der rijkspolitie. Vooreerst moet de Minister opmerken, dat die ambtenaren nu geen kantonnale ambtenaren zullen zijn. Maar bovendien, *de wet* zal moeten bepalen, of die ambtenaar zal moeten worden commissaris der rijkspolitie. Hij gelooft dat het wenschelijk ware, ofschoon hij erkent, dat zijne opinie hieromtrent nog niet gevestigd is. Maar nadat er herhaaldelijk in de Kamer wenschen zijn opgegaan, dat de inrigting van de rijkspolitie *bij de wet* zou worden bepaald — iets wat hij ook beaamt — kan door de instelling van deze ambtenaren nu nog niets gepraejudicieerd worden.

Wat de vraag betreft van den heer Olivier: Waarom niet de betrekking van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten aan den substituut-officier van justitie opgedragen? — antwoordt de Minister, omdat het niet rationeel is, dat de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, die de zaken in eersten aanleg hebben behandeld, welligt bij vrijspraak ook kunnen optreden in appèl tegen hetzelfde vonnis. Daarbij zou noodwendig het gevolg zijn eene vermeerdering van het getal substituut-officieren, omdat zij door de waarneming van het Openbaar Ministerie onttrokken zouden worden aan een deel der werkzaamheden van het parket.

Nu heeft men ook gevraagd, in welke betrekking die ambtenaar tot het parket der Regtbank zal staan? De Minister antwoordt, in dezelfde betrekking als de officier der Regtbank staat tot den Procureur-Generaal bij het Hof. Dit volgt uit art. 5 in verband tot art. 87.

Wat aangaat het opgemerkte door den heer Meijlink, of de ambtenaren van het Openbaar Ministerie zijn *hommes du roi*, enz. — Op de eerste vraag antwoordt de Minister ontkennend. Die ambtenaren zullen ook niet zijn leden van het parket, maar staan nevens het parket en staan onder de bevelen van den officier van justitie, voor hetgeen den geheelen werkkring betreft der strafvordering bij den kantonregter. Daarin is dus reeds het antwoord op de tweede vraag opgesloten. Wat de derde vraag aanbelangt, de betrekking zal in de steden niet vereenigd worden met de betrekking van commissaris van politie. En ten vierde zegt de Minister van oordeel te zijn, dat ook dan, wanneer de competentie der kantonregters anders zou worden geregeld dan bij dit voorstel, hij dan nog de aanstelling van *vaste* ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongeregten wenschelijk achten zou, omdat de tegenwoordige toestand niet in het belang der justitiabelen is.

De heer WINTGENS verdedigt nader het behoud van den bestaanden toestand en beantwoordt daarbij den Minister en andere Sprekers, die het voorstel verdedigd hebben.

De heer OLIVIER komt terug op zijne vroegere rede. De Minister heeft wel gezegd dat de betrekking van substituut-officier bij de Regtbank niet zamengaat met die van ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongeregt. Doch hij heeft geene redenen aangevoerd, hij heeft het gezegde bloot afgekeurd. Wel heeft de Minister opgemerkt dat het Openbaar Ministerie voor de regtbank eene andere bewering kunne hebben vol te houden dan bij het Kantongeregt, maar dit argument is gezocht. Het is niet waarschijnlijk, want èn de ambtenaar van het kantongeregt, volgens den Minister zelven, èn de substituut-officier zijn onderworpen aan den Officier van Justitie.

Daarenboven het Openbaar Ministerie is in strafzaken partij, even als de beklaagde. Wat belet nu, dat even als de beklaagde ook die partij in ppèl dezelfde blijft?

De heer MEIJLINK is niet bevredigd door het bekomen antwoord en vereenigt zich met al het aangemerkte door den heer Olivier. Hij vraagt wat er gebeuren zal als zoodanig ambtenaar door ongesteldheid verhinderd is? Daarin is bij de wet niet voorzien.

DE MINISTER VAN JUSTITIE beantwoordt nader de vorige sprekers. Nopens het gezegde door den heer Wintgens, ten aanzien van de betrekkingen van burgemeester en ambtenaar bij het openbaar ministerie, houdt de Minister vol dat beide overeenigbaar zijn. Indien de burgemeesters te weinig bezoldiging genieten, verhoogt deze, maar niet door hun de vervulling op te dragen van *andere* werkzaamheden, aan hunnen eigenaardigen werkkring vreemd. De Minister houdt zijne opvatting van de Gemeentewet vol. En wat het opgemerkte door den heer Olivier betreft, blijft de Minister volharden bij zijne meening dat de substituut-officier andere beweringen in appèl zou kunnen voorstaan dan in eersten aanleg. Maar bovendien, door hem te overladen met werkzaamheden bij de kantongeregten, zult gij hem onttrekken aan het parket der regtbank, waar hij zoo hoog noodig is. De regtbank zal alzoo verliezen, wat het kantongeregt wint. De Minister herinnert dat hij gezegd heeft dat de bedoelde ambtenaren zullen staan *nevens* het parket, maar onderworpen zullen zijn aan den officier bij de regtbank. Vooral in groote arrondissementen staan vaste ambtenaren bij de kantongeregten onder het oog van den officier van Justitie, en daarom heeft de Minister gesproken van onmiddellijk toezigt, waaraan die vaste ambtenaren onderworpen zijn.

De beraadslaging over art. 4 wordt alsnu gesloten: de stemming daarover zal echter eerst plaats hebben na die over art. 53.

Alsnu is aan de orde artikel 5, luidende:

"Het openbaar ministerie is belast met de handhaving der wetten, de "vervolging van alle misdrijven, en het doen uitvoeren van alle straf"vonnissen.

"In burgerlijke zaken wordt het alleen bij een beroep in cassatie in "zijne conclusien gehoord, en is het ter teregtzitting slechts tegenwoordig "wanneer de wet of het belang der Justitie dit vordert."

Op dit artikel heeft de heer Heemskerk Az. een amendement voorgeslagen, ten einde het tweede lid te lezen als volgt:

"Het wordt bij de behandeling in burgerlijke zaken gehoord in cassatie "en wijders in de gevallen bij de wet voorzien."

De voorsteller van dit amendement licht hetzelve toe, en zegt dat er over dit artikel in de afdeelingen verschil van gevoelen heeft bestaan: de een was voor, de ander tegen de conclusie van het openbaar ministerie in burgerlijke zaken en in cassatie. Spr. zal nu in die zaak niet treden, maar zich bepalen tot de opmerking dat de strekking van zijn amendement is om het beginsel te behouden van art. 4 der bestaande Regterlijke Organisatie, omdat volgens artikel 5 van het ontwerp de bemoeijing van het openbaar ministerie zijns inziens te beperkt is. Hij wijst vooral op de handhaving der wet van 1841, nopens de krankzinnigen; daar is de tusschenkomst van het openbaar ministerie onmisbaar. Wenschelijk is zij ook in zake de domeinen, belastingen enz.; daardoor zou het ministerie van den rijks-advokaat later kunnen vervallen. Bij zijn amendement wordt ten opzigte van de conclusie van het openbaar ministerie in civiele zaken niets gepraejudicieerd, ofschoon hij niet voor de afschaffing is.

De heer WICHERS ondersteunt het amendement; hij is er niet voor om het Openb. Ministerie ten civiele niet te hooren; dikwerf heeft men van die zijde belangrijke adviezen gehad in het belang van de wetenschap en ook tot voorlichting van den regter. Spr. wenscht ook dat het openbaar Ministerie in den regel tegenwoordig zij op de teregtzittingen en dat dit niet facultatief worde gelaten, gelijk in het ontwerp.

De heer VAN DER LINDEN blijft bij zijne oude overtuiging, dat het O. M. in civiele zaken niet moet worden gehoord, en heeft met genoegen de voorgestelde toenadering tot deze zijne meening gezien. Over het hoofdbeginsel zal de geheele vergadering het wel eens zijn, namelijk dat de regtspraak in civiele zaken moet zijn buiten den invloed van het gouvernement; dat is in het belang der onafhankelijkheid van den regter en van de partijen zelve. De hooge raad, en deze alléén, heeft het toezigt tot handhaving van de wet (art. 162 G.-W.). Dus ook de Grondwet vordert geenszins de tusschenkomst van het gouvernement in het burgerlijk geding, en dat doet men door toe te laten de conclusien van het O. M. ten deze. Hiermede staat niet in noodzakelijk verband of het Op. Minist. tegenwoordig moet zijn op de teregtzitting, want in vele gevallen moet het Openbaar Min. tegenwoordig zijn om requisitoiren te nemen, soms in het belang der publieke orde. Daaruit volgt geenszins dat het Op. Min. ook conclusien in civiele zaken moet nemen. De Minister is dit ook eens, en de Memorie van Toelichting geeft reeds antwoord op hetgeen door de heeren Heemskerk en Wichers is gezegd. Daar wordt toch met juistheid het volgende opgemerkt: "Overigens is er naar des ondergeteekenden oor"deel, geenerlei overwegende reden van algemeen belang, die het behoud "der conclusien wettigt. Overbodig voor den bekwamen regter, die voor "het vestigen van zijn oordeel stof genoeg vindt om de voorlichting van "pleitbezorgers en het onderzoek der processtukken, zijn de conclusien "dikwerf schadelijk voor den zwakken regter, bij de gemakkelijkheid waar"mede hij al ligt het oordeel van het openbaar ministerie tot het zijne "zal maken. Dat zij voor de ambtenaren der parquetten nuttig zijn, valt "niet te ontkennen, evenmin als dat de jaarboeken der regtspleging in "de conclusien van het publiek ministerie menige gewigtige bijdrage leve"ren voor de regtswetenschap. Maar het is meermalen teregt gezegd, het "regtswezen behoeft niet ingerigt te worden om eene oefenschool te zijn "voor ambtenaren en vonnissen, al kunnen zij nut stichten voor de we"tenschap, worden niet met dat doel gewezen. Zijn de conclusien geene "onmisbare voorwaarden eener goede regtspleging, het verlies aan tijd "en geld dat zij te weegbrengen. het moge niet belangrijk zijn, moest "niet geheel worden uit het oog verloren, evenmin als een ander uit de "afschaffing voortvloeijend voordeel, de mogelijke vermindering namelijk "van het personeel van enkele parquetten, ten gevolge van de in den re"gel vervallende verpligte tegenwoordigheid van het openbaar ministerie "ter openbare teregtzitting."

Over het beginsel is Spreker het geheel eens. Maar nu de uitzondering; de conclussie van het Openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad wordt gehandhaafd, en waarom? Om de wenschelijkheid om aan het Openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad in verband bepaaldelijk met de voorzieningen in het belang der wet invloed toe te kennen op den gang der jurisprudentie, een invloed op de beslissing van het geschil tusschen den man en zijn naaste, want de ambtenaar van het Openbaar Ministerie is ondergeschikt aan de Regering. Dat wil hij niet, om dezelfde redenen als die, volgens den Minister zelf, reeds pleiten tegen de conclusien van het Openbaar Ministerie bij de andere collegien. Hij dringt dus bij den Minister aan om de al. 2 alsnog weg te laten, voor zooveel betreft het nemen der conclusien bij den Hoogen Raad. Anders zou Spreker een amendement deswege voordragen.

De heer VAN LIJNDEN is voor het behoud der conclusien van het Openbaar Ministerie in civiele zaken, grootendeels op gelijke gronden als de vorige voorstanders.

DE MINISTER VAN JUSTITIE zegt dat het amendement van den heer Heemskerk het doel niet kan bereiken, dat het geëerde lid zich voorstelt. De Minister doet al dadelijk opmerken dat uit de bepaling van al. 2 art. 5 volgt dat het Openbaar Ministerie tegenwoordig moet zijn, waar de *wet dit vordert*; daaruit blijkt dus dat het tegenwoordig zal *moeten* zijn overal waar dit als principale requirerende partij noodig is; en in het amendement ligt juist de strekking om die optreding òf onmogelijk òf onzeker te maken. Wat de bestrijding door sommige sprekers betreft der afschaffing van de conclusien van het Openbaar Ministerie, betoogt de Minister: *a* die conclusien zijn niet noodzakelijk. — De regter ontvangt voorlichting van partijen, schriftelijk en mondeling, dat is het beginsel van het oraal debat. De bedoelde conclusien kunnen het zelfstandig onderzoek van den regter benadeelen; de gelegenheid aan den regter geven om te steunen op de conclusie van het Openbaar Ministerie en op een zwakken regter verderfelijken invloed uitoefenen. — *b*. Die conclusien behooren niet te strekken om de ambtenaren van het Openbaar Ministerie te oefenen in de regtswetenschap, want dan moet men hen ook laten concluderen in alle mogelijke commerciële zaken. — *c*. Wat het opgemerkte door

den heer van der Linden aangaat zegt de Minister dat die Spreker uit de woorden der Memorie van Toelichting over de wenschelijkheid om aan het Openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad, in verband bepaaldelijk met de voorziening in het belang der wet, invloed toe te kennen op den gang der jurisprudentie, — iets geheel anders afgeleid heeft dan zijne bedoeling is geweest. De Minister is het eens met Spreker dat het geheel buiten de bevoegdheid der Regering moet zijn, invloed op het burgerlijk regtsgeding uit te oefenen. Ik doelde, zegt de Minister, op den morelen invloed op de jurisprudentie, in verband tot de cassatie in het belang der wet, en dat ook bepaaldelijk de pro[illegible]ur-gene[illegible] niet vreemd mag blijven aan de jurisprudentie [illegible] den [illegible]n Raa[illegible]k bedoelde volstrekt niet dat de Regering o[illegible] [illegible]ssa[illegible] m[illegible] [illegible]loed dan op elk ander zou hebben. Art. 6 (bevelen aan het Openbaar Ministerie) slaat alleen op de publieke actie. Als het artikel niet duidelijk is, dan heeft de Minister geen bezwaar in eene wijziging.

De heer VAN DER LINDEN stelt nu als amendement voor, om het laatste lid van art. 5 aldus te lezen: "In burgerlijke zaken neemt het geene conclusie, en is het ter teregtzitting slechts tegenwoordig, wanneer de wet of het belang der justitie dit vordert." — De strekking van dit amendement is, om de conclusie van het openbaar ministerie bij den Hoogen Raad te doen vervallen. Spreker beantwoordt daarbij uit den aard der zaak de argumenten van den Minister, hoewel hij het eens is over het hoofdbeginsel, dat de Regering geen invloed op het civiel geding mag uitoefenen. Spreker ontvouwt nader, dat er geen reden voor de uitzondering is en dat dezelfde redenen, die tegen de conclusien bij andere collegien door den Minister zelf worden bijgebragt, evenzeer toepasselijk is op die bij den Hoogen Raad. Is de conclusie een bloot advies, dan is zij onnoodig, de leden van den Hoogen Raad zijn zelf kundige regtsgeleerden, en is de conclusie meer, dan stelt dit daar ongeoorloofde regeringsinvloed op het cassatie-proces.

De heer HEEMSKERK Az. licht nader zijn amendement toe, en verdedigt nader het behoud der conclusien in burgerlijke zaken, hoewel het een axioma is, dat het gouvernement geen invloed op gedingen mag uitoefenen. Maar het is geen ongeoorloofde invloed als de ambtenaar van het Openbaar Ministerie zijne opinie over eene hangende regtszaak mededeelt, ook al ware dit de opinie der Regering. Geen regter zal, om der Regering dienst te doen, zich laten influenceeren, en de Nederlandsche regter zeker niet. Het is opmerkelijk, dat juist deze Minister tegen de conclusien in civilibus is, daar het vrij algemeen bekend is, dat zijne uitnemende requisitoiren het allereerst de aandacht op zijne groote regtskennis hebben gevestigd. Voor het overige wordt door zijn amendement niets gepraejudiceerd, want de kwestie nopens de conclusien kan bij de herziening van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering worden opgelost. Maar het artikel van het ontwerp praejudicieert wel; dat is de uitsluiting [illegible] co[illegible] b[illegible] d[illegible]gen [illegible]

De M[illegible]R V[illegible]TIE [illegible] allee[illegible] [illegible]onme[illegible] dat [illegible]t be[illegible]d d[illegible]clusi[illegible] het [illegible]aar [illegible] h[illegible] Ho[illegible] Raad blijft wenschelijk achten, vooral met het oog op de exceptionele positie van den procureur-generaal, die vooral niet vreemd mag blijven aan de jurisprudentie van den Hoogen Raad, omdat dit in verband staat met zijn werkkring, om zich ook in cassatie te voorzien in het belang der wet.

De beraadslagingen worden gesloten.

Het amendement van den heer Heemskerk Azn. wordt *verworpen* met 32 tegen 30 stemmen.

Voor de heeren: Elout, Lidt de Jeude, Meeussen, Strens, van Voorthuyzen, de Raadt, Begram, Schimmelpenninck, Wintgens, de Poorter, de Lom de Berg, van Foreest, Wichers, van Franck, Lijcklama, de Brauw, van Heiden Reinestein, Jespers, Kien, van Goltstein, Cool, Mackay, van Asch van Wijck, van Lijnden, van Nispen, Heemskerk Azn., Dirks, van Zuylen, Wijbenga en de Voorzitter.

Tegen, de heeren: Kingma, Reinders, van Hoëvell, van Eck, Blussé, van der Veen, Heemskerk Bz., van Twist, Mijer, Meylink, Olivier, Beens, Hoynck van Papendrecht, van Bosse, Delprat, Dullert, Thorbecke, Idserda, Westerhoff, Betz, Bots, de Bieberstein, Oomen, [illegible], Anemaet, Gevers Deynoot, van der Linden, Kerstens, Mensonides, Hugenholtz, Nolthenius en Luyben.

Het amendement van den heer van der Linden wordt mede verworpen met 45 tegen 17 stemmen.

Voor, de heeren: Hugenholtz, Nolthenius, van Zuylen, Reinders, van Hoëvell, v. Eck, Blussé, Heemskerk Bz., Duymaer v. Twist, Olivier, Dullert, Thorbecke, Idserda, Westerhoff, Betz, Anemaet en van der Linden.

Tegen, de heeren: Mensonides, van Lijnden, van Nispen, Heem[illegible] Azn., Dirks, Luyben, Wijbenga, Kingma, Elout, de Lidth de Jeude, M[illegible] sen, Strens, Voorthuysen, de Raadt, Begram, van der Veen, Mijer, S[illegible] melpenninck, Meylink, Wintgens, de Poorter, Beens, de Lom de [illegible] Hoynck van Papendrecht, van Bosse, Foreest, Wichers, Delprat, v. F[illegible] Lycklama, de Brauw, van Heyden Reinestein, Jespers, Kien, v. Gol[illegible] Bots, de Bieberstein, Cool, Oomen, Hoekwater, Mackay, Gevers Dey[illegible] van Asch van Wijck, Kerstens en de Voorzitter.

Hierna wordt het geheele artikel in stemming gebragt en *aange*[illegible] [illegible] 41 t[illegible] 21 s[illegible].

Voor, [illegible] heeren [illegible]ma, [illegible]ders, Meeussen, v. Eck, de Raadt, [illegible] Begram, [illegible] Veen, H[illegible]skerk [illegible] Mijer, Meylink, Olivier, de Poorter, [illegible] Hoynck van Papendrecht, van Bosse, van Foreest, Delprat, van F[illegible] Dullert, van Twist, Lycklama, Thorbecke, Idserda, Jespers, West[illegible] Betz, Bots, de Bieberstein, Oomen, Anemaet, Gevers Deynoot, K[illegible] Mensonides, Hugenholtz, van Nispen, Nolthenius, Dirks, v. Zuylen, [illegible] en de Voorzitter.

Tegen, de heeren: Elout, van Hoëvell, de Lidth de Jeude, Stre[illegible] Voorthuyzen, Schimmelpenninck, Wintgens, de Lom de Berg, Wich[illegible] Brauw, van Heyden Reinestein, Kien, van Goltstein, Mackay, Cool, [illegible] water, van der Linden, van Asch van Wijck, van Lijnden, Heemsker[illegible] en Wijbenga.

De Vergadering wordt hierop gescheiden tot morgen ten 11 ure.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET [illegible]

STATEN-GENERAAL.

VOORLOOPIG VERSLAG, *betreffende Hoofdstuk* I *der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1861:

Algemeene beschouwingen.

Volgens de bestaande gewoonte is aan de Commissie van Rapporteurs voor het Iste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1861 de taak opgedragen, om de algemeene beschouwingen, waartoe het onderzoek dier begrooting in de afdeelingen aanleiding gaf, in haar verslag op te nemen.

§ 1. In vier afdeelingen heeft dat onderzoek geleid tot eene algemeene beschouwing betreffende het tegenwoordig Kabinet. De Commissie van Rapporteurs is van gevoelen geweest, dat zij zich kan beperken tot de aanteekening van de voornaamste punten welke, wat dit onderwerp betreft, in de afdeelingen ter sprake zijn gebragt. Breedvoerige schriftelijke wisseling van gevoelens daarover met de Regering kwam haar voor minder doeltreffend te zijn.

Tusschen het Kabinet en de Vertegenwoordiging ontbrak, verklaarde men, overeenstemming. Men spoorde de oorzaken daarvan op: men beweerde die te vinden in de komst van een Kabinet, welks optreden door de omstandigheden niet was geregtvaardigd, dat daarenboven geene rekenschap van zijn optreden, geene inlichting omtrent zijne beginselen en bedoelingen had gemeend te moeten geven. Beide, zonder twijfel, niet overbodig, wanneer men dacht aan hetgeen was voorafgegaan; bepaaldelijk aan de betrekking waarin de President-Minister, ook gedurende de laatste jaren als lid der Kamer, tot haar of tot hetgeen gebleken was haar gevoelen te zijn, had gestaan. Die betrekking scheen de noodige overeenstemming niet te waarborgen. Evenmin de wijze waarop de eerste handelingen van het Kabinet door de Kamer, blijkens sommige harer besluiten, waren ontvangen.

Men wees op de zamenstelling van het Ministerie uit zeer heterogene bestanddeelen. Die zamenstelling geeft geen waarborg voor eendragtige, krachtige zamenwerking. Moest het al dadelijk niet in het oog vallen, dat de Minister van Finantien in zijne redevoering, bij de indiening der begrooting gehouden, een wets-ontwerp van grooten invloed op de uitgaven van den Staat, en zelfs in de Troonrede vermeld, het ontwerp betreffende de emancipatie der slaven in West-Indie, met een diep stilzwijgen voorbijgaat?

Men wees op de handelingen van het Kabinet. Meer dan een bewijs vond men daarin, dat het geene overgroote waarde hecht aan de meening van de Tweede Kamer; meer dan één bewijs, dat het zijnen steun nog meer zoekt in de bevordering van plaatselijke en andere bijzondere belangen, dan in het voldoen aan de eischen van een hooger en algemeen belang. Van zijne denkwijze omtrent hoogst gewigtige onderwerpen van wetgeving, der aandacht van elke Regering overwaardig, deed het niet [illegible] niet alleen, het gaf zelfs geen blijk dat het daarop zijne aandacht gevestigd hield. Men noemde ten voorbeelde de regeling van het middelbaar en hooger onderwijs en de verbetering van het belastingsstelsel. Waar het Kabinet over zulke onderwerpen nog spreekt, met name over de regeling van het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen, geschiedt dit alleen om te doen weten, dat het daaraan de hand denkt te slaan.

Eenigheid in het beramen van de staatsuitgaven is eene leer die wel gepredikt, niet betracht wordt. Duidelijk is daarentegen de strekking om, bij het blootleggen van den finantielen toestand des lands, de zaken te [illegible] te kleuren.

Wel moest dus het vertrouwen ontbreken; moest de vraag rijzen, of, onder die omstandigheden, de Kamer wèl handelde, wanneer zij de middelen verschafte, om het bestuur des lands op die wijze voort te zetten. Er waren leden die, reeds nu, die vraag ontkennend beantwoordden.

De zamenstelling van het Kabinet bragt van zelf mede, dat niet even gunstig over alle leden daarvan werd gedacht. Maar de bekende politiek van den voorzittenden Minister, de middelen die het Ministerie in het werk stelt, om steun te zoeken, gaven grond tot de zorg, dat het Kabinet niet genoeg tracht naar het bekomen van dien hoogeren, zedelijken invloed, die de ware kracht eener Regering uitmaakt. Hoe kan, zeide men, vertrouwen ontstaan op een Kabinet, waarbij niet op eenpaarheid van stelsel of handeling te rekenen valt? Hoe vooral vertrouwen in het finantieel beleid, wanneer men let op den geheelen ommekeer van denkwijze, die zich, in zoo vele opzigten, bij den Voorzitter van het Ministerie heeft geopenbaard?

Die meeningen vonden ook tegenspraak. Leden, die de verkregen ondervinding raadpleegden, betuigden, dat zij blootlegging van beginselen en bedoelingen, zoogenaamde ministeriele programmata, geheel overbodig vonden. Er is genoeg gelegenheid, bij de behandeling van elk wetsontwerp, om over de beginselen van het Ministerie te spreken; afzonderlijke discussien daarover leiden tot geene voldoende uitkomst. Voorts is, huns inziens, niets gebeurd, wat een ongunstigen dunk omtrent dit Kabinet regtvaardigt. Van gebrek aan overeenstemming tusschen het Ministerie en de meerderheid der Vertegenwoordiging is nog geen stellig bewijs voorhanden. Enkele stemmingen van de Kamer mogten hebben doen blijken van verschil van gevoelen over bepaalde onderwerpen, de vorige zitting had het sterkste bewijs geleverd, dat de Kamer allezins vertrouwen in het Kabinet stelt, en wel door de aanneming van een zoo gewigtig wetsontwerp als de spoorwegwet. Zij wilden niet aandringen op behandeling van nog meer zaken dan op dit oogenblik bereids door de Regering in behandeling zijn gebragt, en waaronder zoo vele hoogst gewigtige voorkomen, die het doorslaand bewijs geved van den ijver en de werkzaamheid der Ministers. Strijd over staatkundige beginselen is, volgens hen, veelal niets dan strijd tegen personen. Dien wilden zij voeren; de zaken moeten, huns inziens, afgescheiden van de personen die ze verdedigen, worden beoordeeld. Aan dat beginsel verlangden zij vast te houden.

Die gronden werden ook bestreden. De spoorwegnet, zeide men, is eene wet, die geheel op zich zelve staat. Hare aanneming is, allerminst, een bewijs van vertrouwen op het staatkundig terrein. Dit betuigden zelfs leden, die anders in de ongunstige meening omtrent het Kabinet, door anderen aan den dag gelegd, niet of niet geheel deelden, of die zich daarover niet verlangden uit te laten. Deze, inzonderheid, deden uitdrukkelijk opmerken, dat het niet aanging, met den Minister van Finantien, als uit meer dan ééne uitdrukking, in zijne redevoering voorkomende, schijnt te blijken, in ruimere of mindere mate aan te nemen, dat alle consideratien thans ondergeschikt zouden moeten gemaakt worden aan wenschen en verlangens omtrent de spoorwegen.

Wat betreft de meening, dat in dezen aan strijd tegen personen, niet aan strijd over zaken gedacht moet worden, men aarzelde niet, dit eene van de banale beschuldigingen te noemen, waartoe de armoede aan grondige redenen hare toevlugt maar al te vaak neemt. Strijd over beginselen wordt onmogelijk, wanneer men voor die beschuldiging moest wijken. De Kamer, wanneer zij dien strijd, uit vrees voor dat verwijt, ontweek, zou afstand doen van een van haar meest gewigtige constitutionele regten: van haar regt van contrôle op den gang des bestuurs. Dat regt moet zij, ondanks alle tegenspraak, krachtig handhaven. Zonder dat wordt de staatkundige verantwoordelijkheid van de Ministers een ijdele klank; wordt de zorg voor de handhaving en uitvoering der Grondwet, die dan ook tot de bevoegdheid en de regten van de Staten-Generaal behoort, eene niets beduidende, bloote formaliteit.

§ 2. Het overzigt van de begrooting in het algemeen, vooral van de Memorien van Toelichting bij de verschillende hoofdstukken gevoegd, gaf eerst aanleiding tot het herhalen van eene bij vroeger gelegenheden gedane klagt over de schraalheid van vele dier memorien. Ofschoon men zich in het algemeen de bezwaren niet kon ontveinzen, verbonden aan de vervulling van den wensch, dat die Memorien van Toelichting een algemeen overzigt van den toestand des lands, een verslag omtrent de werking van belangrijke wetten zouden behelzen; ofschoon men gereedelijk toestemde dat de andere verslagen over het onderwijs, het armwezen, den waterstaat enz. in de behoefte aan inlichting omtrent die wetten voorzien, — men meende in het algemeen, in één opzigt, de klagt als gegrond te mogen aanmerken. Bij de behandeling van elke begrooting namelijk wordt de aandacht der Regering dikwijls gevestigd op verscheidene zaken, en worden inlichtingen gevraagd, die niet altijd terstond kunnen worden gegeven. Daarop wordt dan meestal een onderzoek beloofd, of de verklaring afgelegd, dat de Regering het onderwerp in overweging zal nemen. Nu zou het, meende men, een hoogst nuttig werk zijn, wanneer de Regering bij het openen eener volgende begrooting dergelijke punten, die soms van ondergeschikt, doch dikwijls van groot gewigt zijn, meer algemeen in herinnering bragt. In de Memorien van Toelichting behoorde zij verslag te geven van hetgeen, ten gevolge der beloofde overweging, verrigt is, of de redenen van het onvervuld laten van sommige wenschen te doen kennen. Men wees, ook in dit opzigt, op het stilzwijgen der Regering omtrent de zaak van het middelbaar en hooger onderwijs, over de afschaffing van Fransche wetten, over de herziening van het kadaster en van het hypothecair stelsel. Bovenal viel het in het oog dat de Regering twee belangrijke zaken, het beheer en de verbetering van het belastingstelsel en de wet omtrent de verantwoording der koloniale geldmiddelen, òf geheel met stilzwijgen voorbijgaat, òf op hoogst onbevredigende wijze ter sprake brengt.

Ten aanzien van de eerste — de verbetering van het belastingstelsel — wordt eigenlijk niets gezegd. Dat onderwerp wekte intusschen in al de afdeelingen groote belangstelling. Men vond in de redevoering van den Minister van Financien, evenmin als in de overige stukken, bij de begrooting overgelegd, eenig spoor van een voornemen om die zaak aan te vatten. Niets komt in die redevoering voor dan de aanbeveling "tot naauwgezette opbrengst van de belastingen," die als "een heilige burgerpligt" aan alle ingezetenen nadrukkelijk op het hart wordt gebonden. Men herinnerde zich, dat, weinig tijds geleden, volgens geloofwaardige berigten, voorloopige onderzoekingen omtrent het belastingstelsel hadden plaats gehad, dat er zelfs plannen schenen te zijn gevormd. Des te meer aanleiding vond men dan ook om te vragen wat daarvan is, en om op behandeling der zaak aan te dringen.

Over dat onderwerp werden vele beschouwingen in het midden gebragt, die ook bij de behandeling van de Wet op de Middelen werden herhaald. De noodzakelijkheid van de afschaffing van den accijns op de brandstoffen werd vooral aangedrongen; zij wordt dringend geacht, nu het vooruitzigt bestaat, dat een nieuw tarief van invoerregten, door de Regering van het vorig Kabinet weder overgenomen, de bescherming weder zal verminderen, welke vele fabrieken nog genieten. Wel erkende men vrij algemeen, dat het, bij den grooten nieuwen last, die op onze finantien is gelegd, bij al de plannen, die nu gemaakt zijn, en welke dien last zoo zeer kunnen verzwaren, onraadzaam is, thans aan te dringen op bloote afschaffing van belastingen. Maar de wenschelijkheid der afschaffing van den evengenoemden accijns bleef, desniettegenstaande, even groot.

Ook op de wenschelijkheid om andere belastingen te verbeteren, vooral op de noodzakelijkheid om het verband tusschen de rijksbelastingen en die der gemeenten beter te regelen, werd aangedrongen. Ten aanzien van het laatste werd intusschen door zeer velen aangemerkt, dat zij de regeling van dat verband niet zouden wenschen ondernomen te zien onder de bekende leuze van *finantielen nood* der gemeenten; daaruit zou te veel de zorg ontstaan, dat bij de regeling de plaatselijke belangen zwaarder in de schaal zouden wegen dan de algemeene.

De verbetering van het belastingstelsel behoort vooral tot die onderwerpen, welke niet lijden moeten omdat de publieke aandacht te veel en te uitsluitend op de spoorwegen wordt gevestigd en daardoor van andere eischen van het publiek belang afgeleid.

De straks bedoelde aanbeveling van den Minister van Financien tot naauwgezette opbrengst der belastingen trok, ook uit een ander oogpunt, de aandacht. De vrees werd namelijk aan den dag gelegd, dat zij hier en daar ligtelijk kan worden beschouwd als eene aansporing tot zeer strenge toepassing der belastingwetten, iets waarover vroeger zoo dikwijls gegronde klagten waren gevoerd.

§ 3. Omtrent het andere onderwerp, in de vorige paragraaph nog genoemd als een dergene, die ten onregte op den achtergrond worden geschoven, de regeling van het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen, wordt alleen te kennen gegeven dat die wet, naar het zich laat aanzien, "in den loop van 1861 niet tot stand zal worden gebragt" (Memorie van Toelichting op het XIde Hoofdstuk). De Minister van Kolonien had vroeger reeds onbewimpeld te kennen gegeven, dat hij, met verandering van vroegere zienswijze, het indienen dier wet niet wel doenlijk achtte, zoolang de comptabiliteit van het Rijk niet door de wet was geregeld.

Dit laatste werd nadrukkelijk tegengesproken. Niets verhinderde, naar het oordeel van velen, dat men in de wet betreffende het beheer der koloniale geldmiddelen terstond de noodige bepalingen bragt om de finantiele verantwoordelijkheid van den Minister van Kolonien in het bijzonder te regelen; of om het beheer en de verantwoording der koloniale fondsen in verband te stellen met de regelen, welke voor het moederland bestaan, terwijl later de wet betreffende 's Rijks comptabiliteit daarin wederom, zoo noodig, verandering zou kunnen brengen.

Maar voor een oogenblik de opgegeven reden als gegrond aannemende, zocht men vruchteloos naar eenig spoor van het voornemen der Regering, om dan nu de regeling van 's Rijks comptabiliteit te ondernemen. Zoodanig spoor ontbreekt geheel en al. En uit de zamenvoeging van deze twee zaken, de reden van verontschuldiging, die de Minister van Kolonien tracht te doen gelden, en de ongeneigdheid van den Minister van Finantien om dat bezwaar op te ruimen, vond men het onwederlegbaar bewijs, dat de Regering er niet aan denkt om de behandeling van de zaak aan te vangen.

De belangstelling in beide zaken was overgroot. Het voortdurend uitstel van regeling heeft ten gevolge dat zoowel art. 122 als art. 60 der Grondwet doode letters zijn en blijven. De eisch tot regeling is geen eisch, die overdreven zwaar mag worden geacht. Meer dan één voorstel, beide onderwerpen betreffende, is reeds in de Kamer in behandeling gebragt. Er kan dus geene overwegende reden bestaan om den gestaakten arbeid op nieuw aan te vatten; geene andere reden dan de ongeneigdheid der betrokken Ministers verhindert dit.

Eenparig werd de wensch aangedrongen, dat deze arbeid ten spoedigste mogt worden ondernomen. Dringend zijn de redenen, welke voor de meeste bespoediging pleiten, vòoral ten aanzien van de regeling van de koloniale comptabiliteit.

Wat toch is het geval? Tot vóór weinig tijd was er geen onderwerp, waarover allen, die over ons finantiewezen nadachten, het meer eens waren, dan dat de finantiele toekomst niet op goede grondslagen gevestigd kan worden geacht, zoolang de afhankelijkheid van de koloniale geldmiddelen zoo groot is. Zonder de hulp der kolonien — men wees er vaak met den meesten nadruk op — is Nederland niet in staat, de gewone uitgaven, op zijne begrooting uitgetrokken, te bestrijden. Van daar het streven om die afhankelijkheid te verminderen; om de vermeerdering van gewone staatsinkomsten en de vermindering van rentebetaling voor een deel althans te doen strekken tot vermindering van de koloniale bijdragen.

Dat stelsel nu is voor goed verlaten. De Minister van Finantien zelf wijst, op bladz. 5 zijner redevoering, bij herhaling op de *onmisbaarheid* der koloniale bijdragen, zal ons finantiewezen in goeden staat blijven, en zal de schatkist in staat zijn in de aanzienlijke uitgaven te voorzien, die ten haren laste komen. De Regering erkent dus de grootere afhankelijkheid, zoo even bedoeld. De spoorwegwet heeft trouwens aan den Staat eene uitgave van 110 millioenen, over tien jaren tijds verdeeld, opgelegd: eene som, die uitsluitend uit de koloniale bijdragen gevonden zal moeten worden. Maar dit is geenszins alles. Latere voordragten van de Regering, betreffende de emancipatie der slaven, de verbetering van de waterwegen der twee groote koopsteden, de kanalisatie van Groningen, met de vroeger reeds verlangde uitgaven voor de defensie des Rijks, verhoogden dien last nog met 40 à 50 millioenen ten minste.

Van regeringswege werd, bij de voordragt der spoorwegwet, beweerd, dat haar stelsel één groot voordeel opleverde: men zou, namelijk, den arbeid kunnen staken, wanneer finantiele tegenspoed tot inkrimping van uitgaven dringen mogt. De leden, die deze voorstelling reeds vroeger als volstrekt onhoudbaar in de praktijk tegenspraken, volhardden ook nu in dat gevoelen op bekende gronden. Zeer zeker zal het ondoenlijk zijn, dit argument te doen gelden ten aanzien van de andere zaken, welke de Regering ondernemen wil. Is de emancipatie gedecreteerd, de betaling *moet* volgen; heeft men eenen aanvang gemaakt met de overige werken, het zou ongerijmd zijn, met het oog op hunnen aard, te onderstellen, dat men het aangevangene onvoltooid zou kunnen of mogen laten. Misschien kon men dit aannemen van de te stichten defensiewerken; maar zouden omstandigheden, die een ongunstigen invloed op de geldmiddelen uitoefenen, niet juist de zoodanige kunnen zijn, die, wel verre van staking der defensiewerken te gedoogen, dubbele inspanning van kracht daarvoor zouden vorderen?

Wat de spoorwegen inzonderheid betreft, welke dan toch in ieder geval de voorkeur verdienen, men behoeft slechts het oog te slaan op het stuk n°. 103, dat eene begrooting van de kosten daarvoor heet te behelzen, om zich van de onhoudbaarheid van het bedoelde beweren te overtuigen. De Regering wil, aanvankelijk, den bouw van vier bruggen ondernemen, waarvan de kosten worden geraamd op ruim elf millioen. Zij rekent, onder de kosten in 1861 daarvoor te betalen, op eene som van *f* 2,300,000. Misschien kan men daaruit bij voorraad de kosten van werken bestrijden, die accessoir zijn van den eigenlijken bruggenbouw, zoo als b. v. de verhooging der dijken, waar die noodig wordt bevonden. Maar wanneer de bouw dier vier bruggen zelf zal moeten aanbesteed worden, kan men dan in ernst beweren dat men stuksgewijze zal te werk gaan; dat men zal aanbesteden b. v. alleen het maken van pijlers of van éénen pijler, zonder tevens voor de eigenlijke brug te zorgen? Zal men spoorwegbruggen bouwen, zonder te zorgen dat tevens de wegen zelve worden aangelegd? Het is ondenkbaar, dat het spoorwegnet in tien jaren tijds voltooid zal worden, wanneer men zich bij voortduur binnen de enge grenzen van eene éénjarige begrooting zou willen beperken; men zal, zijns ondanks, genoodzaakt zijn, de toekomst verder te verbinden, contracten te sluiten voor werken en leverantien voor meer dan één dienstjaar. De spoorwegwet, nu zij bestaat, moet met ijver en naauwgezetheid ten uitvoer worden gelegd; zij staat volkomen gelijk met elke andere staatswet.

Op die gronden betoogde men dat, zullen de bestaande ontwerpen worden uitgevoerd, de schatkist voortdurend gedurende eene reeks van jaren op veel grootere bijdragen uit de kolonien zal moeten rekenen dan tot dusverre het geval was. Het vroeger met zooveel nadruk verdedigde stelsel is verlaten.

Maar dan ook is de noodzakelijkheid dringend, dat de wet, door art. 60 der Grondwet gevorderd, tot stand kome; dat een staat van zaken eindige, waarin het van de willekeur van den Minister van Kolonien — of, wil men liever, van de inzigten van dien Minister alleen — afhangt, het cijfer te bepalen, dat voor het moederland zal overschieten, wanneer in de koloniale behoeften zal zijn voorzien; behoeften, welker omvang diezelfde Minister wederom alléén, geheel naar eigen goedvinden, bepaalt.

Zoo is het bekend, dat de tegenwoordige Minister ingenieurs heeft benoemd, die den aanleg van spoorwegen op Java zullen moeten voorbereiden. Als nu zoodanig ontwerp wordt uitgevoerd, in concurrentie met de spoorwegen hier te lande, en er doen zich minder gunstige tijdsomstandigheden voor, wie zal dan beslissen, of de aanleg der spoorwegen op Java of die van de spoorwegen in Nederland zal worden gestaakt? Wie zal beslissen, of niet de aanleg van andere groote werken op Java dringender noodig is, dan die van de spoorwegen in Nederland? Waar is de grens, indien de emancipatie der slaven in Suriname, of de gevolgen daarvan, meer uitgaven eischen dan thans door den tegenwoordigen Minister worden geraamd? De Staten-Generaal althans zullen, blijft het bestaande zoo als het is, noch in het een, noch in het andere in het minst gekend worden. Grootere uitgaven in Indie of in Suriname zouden zeer ligt ten gevolge kunnen hebben dat hier te lande, om aan bestaande verbindtenissen te kunnen voldoen, leeningen gesloten moesten worden. Derhalve van het goedvinden van den Minister van Kolonien alleen, van zijne beslissingen wordt de toekomst onzer finantien, meer dan ooit afhankelijk gesteld.

Het is geenszins een ijdel beweren, dat de bijzondere inzigten van den Minister van Kolonien van grooten invloed zijn op het cijfer van het koloniaal batig slot. Dit blijkt onder anderen ook daaruit, dat dit cijfer, in den regel, een geheel ander is dan dat, hetwelk eigenlijk het batig saldo is van de Indische dienst.

Om dit te bewijzen, beriep men zich op de opgaven nopens de ontvangsten en uitgaven ten behoeve en ten laste der kolonien, zoowel in Indie als hier te lande gedaan, voorkomende in de jaarlijksche verslagen omtrent den toestand der kolonien. Wanneer men van die opgaven afzondert de *ontvangsten en uitgaven voor rekening van anderen* gedaan, en dus de eigenlijke ontvangsten en uitgaven, welke de publieke dienst alleen betreffen, met elkander vergelijkt, wijst de uitkomst dier vergelijking het werkelijk saldo van de koloniale rekening over elk dienstjaar aan. Doch de sommen, die onder den naam van koloniaal batig slot worden uitgekeerd, komen met die saldo's niet in het minst overeen. De volgende vergelijking van de tien laatste dienstjaren, waarvan de uitkomsten bekend zijn bij de Kamer, doet dit in het oog vallen.

De uitgaven voor de West-Indien en de Kust van Guinea zijn hierbij onder de koloniale uitgaven gerekend.

	Werkelijk saldo der koloniale rekening.		Koloniaal batig slot aan de schatkist uitgekeerd.
1848	nadeelig	*f* 2,386,606	nihil.
1849	voordeelig	〃 11,729,467	*f* 10,951,394
1850	〃	〃 5,211,006	〃 9,082,698
1851	〃	〃 4,670,237	〃 7,879,447
1852	〃	〃 13,169,078	〃 9,930,819
1853	〃	〃 9,180,664	〃 4,769,399
1854	〃	〃 8,016,675	〃 10,644,141
1855	〃	〃 12,730,006	〃 14,547,851
1856	〃	〃 26,809,840	〃 20,531,700
1857	〃	〃 34,397,975	〃 31,858,421

Telt men deze sommen bijeen, dan bevindt men:

werkelijke batige saldo's (na aftrek van 1848) . . .	*f* 123,528,342
uitgekeerd koloniaal batig slot.	〃 120,195,870
Minder uitgekeerd. . .	*f* 3,332,472

Doch zoo men van deze tien jaren de vijf eerste en de vijf laatste afzonderlijk beschouwt, dan zal men bevinden, dat de som der *werkelijke batige saldo's* van 1848 tot 1852 *f* 5,451,176 *minder* bedroeg dan de som van hetgeen in die vijf jaren *aan 's Rijks schatkist werd uitgekeerd.* Het omgekeerde vond in de vijf laatste jaren plaats; toen bedroegen de *werkelijk verkregen baten* *f* 8,783,648 *meer* dan aan 's Rijks schatkist uitgekeerd werd.

Die verschillen vinden *ten deele* hunne oplossing, wanneer men de sommen vergelijkt, welke in die jaren het Indisch tekort daarstelden, met die, welke van hier tot dekking van dat tekort werden uitgezonden. In de jaren 1848—1852 werd *f* 5,451,176 *minder* uitgezonden dan het tekort bedroeg. In 1853—1857 *f* 6,553,726 *meer.* Die grootere uitzendingen trekken ook daarom de aandacht, omdat uit de mededeelingen nopens den staat van het administratief kapitaal blijkt, dat dit op 31 December 1857 was gestegen tot *f* 19,250,119, en op 31 December 1858 tot op *f* 23,763,645, terwijl de organieke bepalingen dit cijfer op *f* 12,500,000 vaststellen.

Zonder nu te dezer gelegenheid in een nader onderzoek ten aanzien van die cijfers te treden, bepaalde men zich bij het aanvoeren daarvan, om het bewijs te leveren, dat het geheel in de magt van den Minister van Kolonien ligt, om de Indische baten naar goedvinden aan een of ander dienstjaar toe te wijzen, hun bedrag in te krimpen of uit te breiden.

Doch niet alleen met het oog daarop blijkt de noodzakelijkheid om de bedoelde wettelijke regeling tot stand te brengen; ook in andere opzigten gaat de Minister van Kolonien steeds verder voort op een weg, die reeds zoo dikwijls door de Kamer was afgekeurd, en wordt die noodzakelijkheid daardoor steeds dringender. Tallooze malen was gewezen op het verkeerde beginsel, dat de koloniale fondsen hier te lande worden aangewend, zonder dat de uitgaven op de begrooting voor het XIde hoofdstuk worden gebragt. En nu blijkt, dat het getal inrigtingen en zaken, welke alzoo buiten alle toezigt of contrôle van de Rekenkamer worden gesubsidieerd of betaald, voortdurend toeneemt.

Behalve de subsidien voor de West-Indien en voor de Kust van Guinea, behoorden vroeger tot deze categorie van uitgaven het subsidie aan de akademie te Delft, de betalingen voor de opleiding van officieren te Breda en het koloniaal werfdepôt te Harderwijk. Daarbij zijn nu nog gekomen uitgaven voor het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, uitgaven voor de opleiding van genees- en scheikundigen. Uit de koloniale middelen wordt nu ook een invalidenhuis gesticht op den grond, dien de Staat aan de mildheid des Konings verschuldigd is. Eindelijk zou het kunnen gebeuren, dat het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting langs indirecten weg uit de koloniale geldmiddelen werd gesubsidieerd, nu de manschap, ten behoeve der koloniale dienst aangeworven, in de corpsen van het leger hier te lande tijdelijk in dienst wordt gesteld.

Deze twee laatste onderwerpen trokken thans meer bijzonder de aandacht. Men noemde het een zonderling verschijnsel dat, terwijl de overige Ministers geen enkel gebouw, hoe nietig ook, kunnen doen stichten, of bestek en voorwaarden, contract van aanneming en rekening moeten aan de contrôle der Rekenkamer onderworpen worden, de Minister van Kolonien hier te lande een zeer aanzienlijk gebouw kan doen oprigten, zonder deswege aan eenige verantwoording te behoeven te denken. Men herinnerde zich daarbij, wat weinige jaren geleden is voorgevallen bij den aankoop van meubelen te Parijs voor rekening van het Departement van Kolonien.

Het andere onderwerp, de in-dienst-stelling van manschappen voor de koloniale dienst geworven, in de rijen van het Nederlandsche leger, zal meer in bijzonderheden bij het veralag over de Hoofdstukken X en XI kunnen worden behandeld. Thans moge alleen de opmerking eene plaats vinden, dat de regeling dezer zaak zeer ligt aanleiding kan geven tot eene, onopgemerkt blijvende, duurzame verhooging van de begrooting van het Xde hoofdstuk. Wierd de soldij, wierden de werfgelden der hier bedoelde manschappen geheel uit de koloniale kas betaald, het aantal militairen, dat werkelijk dienst doet bij het Nederlandsche leger, zou grooter zijn dan bij de begrooting van het Xde hoofdstuk wordt opgegeven; er zou, zonder voorkennis van de Vertegenwoordiging, meer voor 's lands verdediging kunnen worden uitgegeven, dan op de begrooting vermeld werd. Men stelde, in elk geval, veel belang in de kennis van de wijze, waarop dit onderwerp thans is geregeld geworden.

Ten slotte wees men er op dat het stelsel, door den Minister van Kolonien aangenomen en volgehouden, ook ten aanzien van Suriname tot ver uitziende gevolgen kan leiden. In de thans voorgedragen wet op de emancipatie der slaven aldaar wordt eene som van *twee* millioen bepaald, welke zou worden uitgegeven voor premien op den aanvoer van vreemde immigranten. Maar wat zou den Minister verhinderen, later een veel grooter bedrag daarvoor uit de koloniale fondsen te besteden, wanneer hij toch de onbeperkte magt, om over de koloniale fondsen, zonder begrooting en zonder verantwoording, naar goedvinden te beschikken, onveranderd behoudt?

§ 4. De redevoering, door den Minister van Finantien gehouden bij de indiening der begrooting, gaf aanleiding tot veelvuldige bedenkingen. Men noemde het overzigt van onzen finantielen toestand, daarin voorkomende, onvolledig; men trof er meer dan ééne onnaauwkeurige opgave in aan. Bovenal stuitte men op de zucht, die er duidelijk in doorstraalt, om alles in een overdreven fraai gekleurd daglicht te stellen, en om te verbergen dat de toekomst onzer finantien in ontrustende mate afhankelijk wordt gesteld van de koloniale geldmiddelen.

Het verwijt van *onvolledigheid* van de voorstelling des Ministers grondde zich vooral daarop, dat zooveel belangrijks door hem onvermeld wordt gelaten. Te vergeefs zoekt men naar eene opene en duidelijke optelling van den omvang der lasten, welke zullen voortvloeijen uit de onderscheidene voordragten der Regering.

Het is boven reeds opgemerkt, dat de Minister de kosten van de emancipatie der slaven in Suriname geheel en al met stilzwijgen voorbijgaat. Mogt dit het geval zijn, wanneer het om eene zuivere voorstelling van de waarschijnlijke lasten der toekomst te doen ware geweest?

Met even diep stilzwijgen gaat de Minister het feit voorbij, dat de kosten van het spoorwegnet thans 18 millioenen hooger zijn dan zij bij de eerste voordragt der Regering werden geraamd. Bij die voordragt rekende men op eene geheele uitgaaf van ruim 92 millioen. Bij de verdediging der wet in de Eerste Kamer bleek het, dat de uitbreiding, die het plan na de indiening heeft verkregen, de raming der kosten tot *f* 110,000,000 had opgevoerd. De berekeningen, waarop inzonderheid het 5de artikel der spoorwegwet was gegrond — dat men zou kunnen volstaan met eene jaarlijksche uitgave van *tien* millioen gedurende *tien* jaren — worden daardoor omvergeworpen. Zal het spoorwegnet in tien jaren voltooid worden, dan moeten die uitgaven minstens *elf* millioen 's jaars bedragen. *Minstens*, want in die berekening van *f* 110,000,000 zijn niet begrepen vele uitgaven, welker noodzakelijkheid, om het spoorwegnet te voltooijen, moeijelijk betwist kan worden, zoo als daar zijn: de verbetering van de

haven te Vlissingen, de verbinding van Nijmegen met de Pruissische spoorwegen, de defensiewerken, veelmiu de mogelijke en waarschijnlijke misrekeningen in de raming, vroeger wel eens op 30 pCt. geschat.

Die zekere verhooging nu van uitgaven wordt in de redevoering geheel ter zijde gelaten. Het beweren des Ministers, bij de verdediging der spoorwegwet in de Eerste Kamer ter sprake gebragt, dat de som van *f* 110,000,000, in tien jaren tijds te betalen, gelijkstaat met tien annuiteiten van 11 millioen, die eene contante waarde van *f* 87,000,000 slechts houden hebben, zal de Minister bezwaarlijk kunnen volhouden, daar dan toch die annuiteitsberekening niet anders te pas komt dan voor zooverre het kapitaal nu reeds werkelijk aanwezig ware, en rentegevend uitgezet kon worden; wat het geval niet is.

Van de uitgaven voor waterwerken wordt door den Minister slechts in het voorbijgaan gesproken; een overzigt van het vol bedrag der kosten, daarvoor gevorderd, ontbreekt geheel. En toch geldt het hier zaken, welke de toekomst voor eene reeks van jaren vast verbinden zullen.

Ten bewijze van de opgemerkte onnaauwkeurigheid werden de volgende feiten aangevoerd.

Om te bewijzen, dat het dienstjaar 1860 vermoedelijk een overschot van ruim 14 millioen zal overlaten, neemt de Minister aan, dat de opbrengst van de gewone middelen en inkomsten de raming met *f* 1,000,000 zal overtreffen. Hij grondt die onderstelling op het feit, dat de opbrengst van de eerste acht maanden van het loopend jaar de opbrengst van de eerste acht maanden des vorigen jaars met ruim elf tonnen gouds overtreft. Maar daarbij wordt over het hoofd gezien, dat die hoogere opbrengst van 1860 nog niet eens toereikend was om de opbrengst der middelen over acht maanden tot op ⅔ van de raming op te voeren. Uit de deswege in de Staatscourant gedane mededeelingen toch blijkt, dat ⅔ gedeelten van de raming voor 1860 bedroegen............*f* 37,946,206.
terwijl de *opbrengst* slechts beliep..................〃 37,274,718.

de *opbrengst* dus *minder*...... .. *f* 671,488.

Nu weet men zeer wel, dat deze verhouding geene zorg behoeft te wekken, als of de *opbrengst* over het geheele jaar beneden de *raming* zal blijven: de voornaamste oorzaak van de schijnbaar mindere opbrengst ligt in de zeer gewone omstandigheid, dat de aanzuivering van *directe* belastingen eerst in de nu volgende maanden plaats heeft. De betaling dier belastingen was op 1 September ongeveer 9 ton ten achteren; men kan dus aannemen dat, wanneer dit aanbetaald ware geweest, de *opbrengst* de *raming* op 1 September met *f* 230.000 overtroffen zou hebben. Maar daaruit blijkt dan ook dat, indien die opbrengst, over het geheele jaar berekend, de *raming* met 1 millioen overtreffen zal, zij in de vier laatste maanden van het loopende jaar nog met *zeven* of *acht* ton boven 1859 zal moeten klimmen. Dit is nu wel niet onmogelijk, maar zekerheid is daarvoor op dit oogenblik niet aanwezig; de grond door den Minister voor zijne onderstelling aangegeven, is onjuist en de onderstelling is dus geenszins geregtvaardigd.

Eene andere onnaauwkeurigheid treft men aan in de opgave der sommen, die als besparingen op de dienst van 1859 worden opgegeven. Men geeft die voor het VIIIste hoofdstuk aan tot een cijfer van *f* 116,115.51. Intusschen bleek het bij eene discussie, op den 9den October gehouden, dat die som nog met *f* 89,300 moest verminderd worden, en de Minister van Marine voegde er uitdrukkelijk bij, "dat de noodzakelijkheid van dien aftrek reeds lang bij het Departement van Marine bekend was geweest." Dergelijke mededeelingen versterken de zorg, dat er welligt nog meer teleurstellingen van gelijken of anderen aard te wachten zijn.

Het sterkste bewijs van de opgemerkte onnaauwkeurigheid en tevens van de zucht om den staat van zaken te fraai te kleuren, treft men aan in de groepering van cijfers, op bladzz. 3 en 4 der redevoering van den Minister voorkomende, waardoor hij bewijzen wil, dat het eindcijfer der begrooting voor 1861 niet hooger is dan dat voor 1860; terwijl het, wanneer men met den Minister de bespaarde renten buiten de berekening laat, inderdaad ruim *f* 1,000,000 hooger is.

De Minister grondt zijne berekening vooral op het *hoogere* cijfer voor buitengewone uitgaven, dat voor 1861 zou aangevraagd worden. Hoe onjuist zijne berekening is, blijkt overtuigend uit de vergelijking van de cijfers door hem gesteld, met de opgaven door andere Ministers gedaan.

De Minister van Finantien geeft in zijne berekening op, dat op de begrooting van het Departement van Binnenlandsche Zaken *f* 513,334 *meer* aan *buitengewone uitgaven* wordt gevraagd dan voor 1860. Maar de Minister van Binnenlandsche Zaken zelf geeft, naar eene geheel juiste berekening, op bladz. 2 van de Memorie van Toelichting tot het Vde hoofdstuk voorkomende, een veel minder bedrag van dat *meer* op. Hij stelt slechts *f* 222.000 daarvoor. Die rekening is juist: want daarin is door dezen Minister gelet op hetgeen zijn ambtgenoot over het hoofd zag, dat namelijk de *buitengewone* uitgaven, die in het Vde hoofdstuk worden voorgedragen, voor een groot deel worden opgewogen door het vervallen van andere *buitengewone* uitgaven, die op de begrooting voor 1860 voorkwamen. Evenmin heeft de Minister van Finantien in zijne rekening acht gegeven op de omstandigheid, dat ook op de begrootingen van andere hoofdstukken, zoowel in 1860 als in 1861, buitengewone uitgaven voorkwamen; alleen hetgeen *meer* door den Minister van Oorlog wordt verlangd als buitengewoon kwam in aanmerking. Wil men rekenen, met het oog op de onderscheiding tusschen *gewone* en *buitengewone* uitgaven, zoo als de Minister van Finantien wil; wil men dan vergelijken met het vorig jaar, dan moet men niet die onderscheiding en haren invloed *gedeeltelijk* in aanmerking nemen, maar *in haar geheel.*

Omtrent die onderscheiding nu en hare waarde bestond er eenig verschil van gevoelen tusschen de leden. Zeer velen verwierpen haar onvoorwaardelijk, als nutteloos en tot niets leidende. Het baat niet, beweerden zij, of men zulke onderscheidingen al maakt, waar de ondervinding zoo overtuigend leert, dat telken jare andere buitengewone uitgaven op de begrooting worden gebragt; zoodat, hetzij dan gewoon of buitengewoon, het eindcijfer telkens klimt. Bovendien bestaat er geene enkele gegronde reden, om als *buitengewone* uitgaven te beschouwen zoodanige posten, die gedurende eene reeks van jaren op de begrooting zullen moeten verschijnen. Hoogstens zou men als buitengewone uitgaven kunnen beschouwen de zoodanige, welke door bijzondere wetten worden bevolen, zoo als het geval is met de spoorwegen en eenige andere publieke werken.

Andere leden wilden deze bedenkingen geenszins tegenspreken, zonder daarom nog te willen toegeven dat het geheel nutteloos zou zijn, het oog te vestigen op die onderscheiding. Laat men die geheel varen, dan ontstond, huns inziens, het gevaar voor eene ongemerkte voortdurende verhooging van het eindcijfer der begrooting. Zij wezen, ten betooge, op een paar voorbeelden. De begrooting voor de Marine behelst één post, die buiten kijf als eene buitengewone uitgaaf moet worden beschouwd: de aanbouw en herstelling der drooge dokken te Willemsoord. Daarvoor werd voor 1860 toegestaan *f* 650,780. Voor 1861 wordt gevraagd *f* 543,036: dus, in rond cijfer, *f* 110,300 minder. Intusschen is het eindcijfer der begrooting voor 1861 nog *f* 7000 hooger dan dat voor 1860. De gewone uitgaven voor dit hoofdstuk worden dus met *f* 117,000 vermeerderd, zonder dat dit zoo sterk in het oog valt.

Niet minder opvallend is het, dat telken jare posten van onderscheidene begrootingen, die in het vorige jaar wegens buitengewone omstandigheden uit den post voor onvoorziene uitgaven werden aangevuld, op de volgende begrooting met eene gelijke som worden verhoogd, of dat er nieuwe artikelen van uitgaaf op de begrootingen worden gebragt, die in een vorig jaar regtstreeks uit denzelfden post voor onvoorziene uitgaven werden bestreden. Maar daarom wordt het cijfer van den post *Onvoorziene uitgaven* niet dan bij zeldzame uitzondering verminderd, en de post zelf wordt in den regel geheel en al, of op weinig na, uitgeput. Dit vooral leidt veelal tot ongemerkte verhooging van het eindcijfer der gewone begrooting; en het is ook daarom dat de leden, wier gevoelen hier wordt uitgedrukt, wel waarde hechtten aan het behoud van de onderscheiding. Alleen daardoor wordt men in de gelegenheid gesteld om na te gaan waaraan de gedurige verhooging der begrootingen is toe te schrijven, en de juistheid te controleren van berekeningen, als die welke hier het onderwerp van beschouwing uitmaken.

Naar deze verschillende zienswijzen nu werd op verschillende wijze betoogd, dat de begrooting voor 1861 inderdaad ruim één millioen hooger is dan die voor 1860.

Met weglating van de onderscheiding tusschen gewoon en buitengewoon — immers die alleen toepassende op de uitgaven voor buitengewone amortisatie en voor de spoorwegen — werd aldus gerekend:

Het eindcijfer der begrooting voor 1860 was bij de aanneming der begrooting......................	*f* 73,315,263.68½
Het is verhoogd door de wet van 15 Augustus 1860 (Staatsblad N°. 44), voor het Xde hoofdstuk met.......	〃 520,000.00
	f 73,835,263.68½
Af: hetgeen in 1860 op de begrooting voor de spoorwegen was gebragt bij de indiening..................	〃 25,000.00
Blijft............	*f* 73,810,263.68½
Af: het hoofdstuk IX *A*...........................	〃 31,561,919.47½
Overige uitgaven...........	*f* 42,248,344.22
1861. Eindcijfer zonder de spoorwegen...........	*f* 74,263,852.60½
Af: hoofdstuk IX *A*.................................	〃 30,990,475.36½
Overige uitgaven...........	*f* 43,273,377.34
1860............	〃 42,248,344.22
1861 dus hooger...........	*f* 1,025,033.12

Neemt men de onderscheiding tusschen gewoon en buitengewoon wèl in acht, dan verkrijgt men volmaakt dezelfde uitkomst. Die berekening vordert eenige toelichting.

Als grondslag daarvan nam men den staat C aan, die bij de indiening der begrooting voor 1860 werd overgelegd, doch die nu is weggelaten. Die staat behelst de recapitulatie van al wat als buitengewone uitgaaf kon worden beschouwd.

Op de cijfers van dien staat had de behandeling der begrooting voor 1860 invloed. Men vindt die in de Memorie van Toelichting tot het Vde hoofdstuk voor 1861 tot het juiste cijfer teruggebragt. Dit in het oog houdende, en er bijvoegende wat later door bijzondere wetten aan de begrooting werd toegevoegd (Departement van Oorlog en spoorwegen) verkrijgt men de volgende resultaten:

Het totale eindcijfer der begrooting voor 1860 is....	*f* 86,335,263.68½
Af: het hoofdstuk IX *A*................................	〃 43,061,919.47½
	f 43,273,344.21
Het buitengewoon bedraagt...........................	〃 3,955,183.50
Blijft gewoon..............	*f* 39,318,160.71

Voor 1861 is als buitengewoon beschouwd hetgeen in de Memorie van Toelichting als zoodanig wordt opgegeven (met uitzondering van de som van *f* 70,450, op blz. 5 van de Memorie van Toelichting tot het IVde hoofdstuk als buitengewoon gerekend, omdat die opgave zeer waarschijnlijk als minder juist moet worden beschouwd). Voorts hetgeen op het VIIIste hoofdstuk voor de drooge dokken, op het IXde hoofdstuk *B* voor het entrepôt te Rotterdam en op het XIde hoofdstuk voor kosten van verhuizing wordt gesteld. Een en ander bedraagt te zamen *f* 16,435,418.

Men verkrijgt dan:

Eindcijfer voor 1861..............................	*f* 87,263,852.60½
Af: hoofdstuk IX *A*................................	〃 30,990,475.36½
	f 56,273,377.24
Af: het buitengewoon................................	〃 16,435,418.00
	f 39,837,959.24
Het *gewoon* in 1860 was............................	〃 39,318,160.71
Het *gewoon* in 1861 meer...........	*f* 519,798.53
Het *buitengewoon* is in 1861, zonder de spoorwegen..	*f* 3,435,418.00
Het *buitengew*. van 1860 was, na aftrek van *f* 1,000,000 en van *f* 25,000 voor de spoorwegen..................	〃 2,930,183.50
Het *buitengewoon* in 1861 meer.....	*f* 505,234.50
Bij: *meer* voor *gewoon*..............................	〃 519,798.53
Gelijke grootere som als boven voor 1861.....	*f* 1,025,033.03

In deze laatste rekening zijn, gelijk werd opgemerkt, de opgaven in de Memorien van Toelichting voorkomende, kortsheidshalve gevolgd, ofschoon de leden, die de meerbedoelde onderscheiding, om de aangewezen redenen, in het oog wenschten te houden, daardoor geenszins geacht wilden worden te erkennen dat die opgaven juist zijn. Een subsidie van *f* 100,000 's jaars voor de kanalen in Groningen, gedurende 12 jaren te verleenen, bijv., mogt naar hunne meening geenszins geteld worden onder de *buitengewone* uitgaven.

Maar welke rekening men aanneme, de opgegeven cijfers bewijzen dat voor de staatsuitgaven, behalve de nationale schuld, en met weglating van hetgeen voor de spoorwegen in beide jaren gevraagd werd en wordt, in 1861 een milioen meer dan in 1860 wordt gevraagd, en dat de berekening, door den Minister van Finantien dienaangaande gemaakt, onaannemelijk is. Al wil men den laatsten post van die berekening (het bedrag der verhoogingen, welke door nieuwe inkomsten worden opgewogen, te weten: de grootere kosten voor de *telegraphie* en voor *tractementen van controleurs en ambtenaren bij de entrepôts*), ad *f* 80,995, hiervan aftrekken, dan nog heeft dit op het aangewezen feit geen merkbaren invloed.

Om te betoogen dat er onder 31 December 1861 *f* 37,000,000 voor de groote werken beschikbaar zullen zijn, wordt voorts eene rekening gemaakt, waarop niet alleen voorkomt de nog geenszins gejustificeerde hoogere opbrengst der belastingen in 1860, ad *f* 1,000,000, maar ook de som der besparingen, op de aangevraagde uitgaven voor 1861 te verkrijgen. Zoo ver durfde men tot hiertoe in zulke becijferingen niet gaan. Men vroeg, of de lessen der ondervinding dan ten eenen male vergeten moeten worden. Er is schier geen enkel dienstjaar, waarin niet de eene of andere buitengewone verhooging van de begrooting in den loop van het jaar, voorgedragen is moeten worden. Men herinnert zich onder andere de jaren 1854 en 1859, en men durfde gerustelijk aan de Regering de vraag onderwerpen, of dan de staatkundige toestand van ons werelddeel van dien aard is, dat de mogelijkheid van eene nieuwe aanvrage van soortgelijke buitengewone credieten, zelfs niet bij onderstelling, door de Regering ter sprake behoeft gebragt te worden.

Wanneer men, tegenover de voorstelling van den Minister, de zaak in hare ware gedaante beschouwt, dan is de toestand deze.

Er wordt gevorderd, om in al de uitgaven te voorzien, welke uit de ontwerpen der Regering voortvloeijen:

voor de spoorwegen..	*f* 110,000,000.00
voor de doorgraving van Holland op zijn smalst......	〃 15,800,000.00
voor de verbetering van den waterweg van Rotterdam.	〃 6,300,000.00
voor de scheepvaartkanalen in Groningen............	〃 1,200,000.00
voor de emancipatie der slaven..........................	〃 16,000,000.00
voor de verdere verbetering van het defensiewezen en van de bewapening van het leger........................	〃 6,000,000.00
Te zamen......	*f* 155,300,000.00

behalve de sommen, die verder tot voltooijing van al de groote werken noodig zullen zijn en waarop straks is gewezen.

Verdeelt men die som over een tijdperk van tien jaren, en neemt men voor het oogenblik aan, dat zij gelijkelijk over die jaren verdeeld wordt, dan bevindt men dat de koloniale geldmiddelen, boven en behalve de som van *f* 13,000,000 meer of min voor de gewone staatsdienst, nog gemiddeld 15½ millioen 's jaars daarenboven zullen moeten opleveren. Te zamen alzoo 28½ millioen.

Gaat men nu de verkregen ondervinding na, zij leert het volgende:

Uit de bijlage *A*, gevoegd bij de redevoering van den Minister, ziet men, dat de geheele som van de koloniale bijdragen in de laatste tien jaren beloopt eene som van.........................	*f* 223,389,847.80½
Daarbij voegende het koloniaal batig slot van 1859, dat op dien staat niet voorkomt, omdat het overgebragt is op de dienst van 1860..................................	〃 22,500,000.00
Te zamen.......	*f* 245,889,847.80½

En derhalve, gemiddeld over *tien* jaren, 4 millioen 's jaars minder dan de som die noodig is om de ontwerpen der Regering ten uitvoer te leggen, zonder nog te rekenen op hetgeen de Minister van Kolonien zal meenen te moeten doen voor den aanleg van spoorwegen of andere groote werken op Java, noch op andere eventualiteiten, die op het koloniaal batig slot invloed kunnen hebben. Met die cijfers en feiten voor oogen, onder de bestaande zekerheid dat het budget van koloniale uitgaven voortdurend aanzienlijk klimt (van 1848 tot 1857 zijn die uitgaven met 16 millioen vermeerderd), en dat de groote baten, die de kolonien opleveren, enkel en alleen te danken zijn aan de tegenwoordige hooge prijzen der producten, moest men wel tot het besluit komen, dat de voorstellen der Regering de strekking hadden om de toekomst onzer finantien op roekelooze wijze te verbinden.

Deze beschouwingen intusschen vonden ook tegenspraak.

Het was overdreven voorzigtig, zoo werd gezegd, de raming van de opbrengst der kolonien over de *tien* laatste jaren uit te strekken. Men kon volstaan met na te gaan wat de *vijf* laatste jaren hadden opgebragt, zooveel te meer, daar het bedrag van het koloniaal batig slot in de daaraan onmiddellijk voorafgaande jaren verminderd had moeten worden met de aanzienlijke kosten van herstel van het Indisch muntwezen. Hield men zich aan die vijf jaren, dan vond men, met gelijke bijtelling van het batig slot van 1859, een geheel bedrag van *f* 162,993,609.34, en dus, gemiddeld, ruim 32½ millioen 's jaars. Maar van de benoodigde som is, in ieder geval, volgens de opgaven der Regering, reeds 37 millioen aanwezig; de volgende jaren zullen dus zooveel minder behoeven op te leveren. Er blijft slechts te voorzien in eene nog niet gedekte uitgaaf van 118 millioen, zoo men aanneemt dat al wat voorgesteld is ten uitvoer moet worden gelegd, derhalve gemiddeld over 10 jaren, niet 15½, maar nog geen 12 millioen *meer* dan thans. Zelfs bij eene vrij aanmerkelijke reductie der koloniale baten, in de laatste jaren verkregen, kon men dus aannemen dat de koloniale geldmiddelen nog altijd toereikende hulpbronnen zouden opleveren. En was dit het geval niet, dan nog liet de wijze, waarop de spoorwegen aangelegd zullen worden, de gelegenheid open om het werk tijdelijk in te krimpen of te staken.

Daarop werd geantwoord, dat het, waar sprake is van uitgaven gedurende *tien* jaren, die geheel uit de koloniale geldmiddelen zullen gekweten moeten worden, irrationeel is, op de gemiddelde inkomsten van slechts vijf jaren te letten. Die inkomsten toch vloeijen niet voort uit belastingen; hun bedrag hangt alleen af van den afwisselenden prijs der producten. Neemt men den kring van de laatste vijf jaren slechts in aanmerking, dan ziet men uitsluitend op vijf zeer voordeelige jaren, en daaronder het zoo zeer buitengewone jaar 1857. Dat jaar heeft zelfs invloed op de uitkomst van de berekening der baten over *tien* jaren; het wordt zelfs in dat langere tijdperk niet opgewogen door één enkel jaar van tegens[poed,] zoo als het jaar 1848 was. De opmerking betreffende den invloed, [dien] de kosten van de verbetering van het Indisch muntwezen op het b[atig] slot van de eerste vijf jaren had gehad, verloor al hare kracht, wann[eer] men lette op de klimming van het eindcijfer van het Indisch budget. [In] 1853 bijv. komen niet minder dan *f* 9,500,000 voor het muntwezen vo[or;] het geheel der Indische uitgaven was toen *f* 77,415,885, behalve *f* 544,[...] subsidie voor West-Indie. In 1857 zijn geene kosten voor het munt[we]zen onder de uitgaven berekend en het geheel bedrag der uitgaven [was] toen voor Indie *f* 81,096,554, behalve *f* 726,277 subsidie voor West-In[die.] Tegenover de bedenking, dat nu reeds 37 millioen aanwezig is, st[elde] men de zekerheid van vermeerdering der uitgaven en de waarschijnlijk[heid] van misrekeningen bij de raming. Als er sprake is van werken [als] die der doorgraving van Holland, moest men dan niet van zelf herin[nerd] worden aan de kosten van het droog dok te Willemsoord, die nu re[eds] tot meer dan het dubbel van de eerste raming zijn geklommen?

En wat de mogelijkheid betrof om den aanleg der spoorwegen te [sta]ken, haar bestaan was steeds op te goede gronden bestreden, dan dat [men] daaraan ernstig geloof kon hechten. Bij voortduur achtten zeer velen [het] ondenkbaar, dat men dien arbeid ooit zou willen of kunnen staken, [nu] men met den aanleg op acht punten te gelijk begonnen is.

§ 5. De redevoering van den Minister van Finantien gaf voorts [nog] aanleiding tot eenige andere opmerkingen. Op bladz. 2 daarvan w[ordt] de pligt op den voorgrond gesteld, om "de beginselen van orde en [zui]nigheid niet te verzaken, welke ons hebben in staat gesteld om den [voor]spoed te bezigen tot doorgaande verbetering van ons finantiewezen." [Die] les was, naar veler meening, bij het ontwerpen der begrooting voo[r 1861] veel uit het oog verloren. Hetgeen hierboven is betoogd, dat de be[groo]ting met ruim *één millioen* verhoogd is, strekt daarvan al dadelijk [ten] bewijze. Evenmin vond men algemeen sporen van zucht tot betrach[ting] dier les, wanneer men tot de onderdeelen afdaalde; integendeel, [er] veel bewijzen waren voorhanden dat het personeel der ambtenaren [nut]deloos werd vermeerderd, en dat de belooningen hier en daar te [hoog] werden gesteld. Bijzonderheden werden dienaangaande bij de beh[ande]ling der hoofdstukken aangewezen. Men vroeg in het algemeen, [welk] nut het voor de schatkist opleverde, wanneer, zoo als veelal blijkt [het] geval te zijn, bij het vervallen van betrekkingen de vrijvallende [emolu]menten tot den laatsten cent toe onder de overblijvenden wordt ver[deeld.] Eene verhooging van wedde ten behoeve van degenen, die met meer [werk] werden belast wanneer eene betrekking vervalt, achtte men billijk en [wet]tig. Maar bij het nu aangenomen stelsel weet men toch al te wel [bij] ondervinding, dat bij eene volgende begrooting zeer dikwijls wordt [be]weerd dat het getal ambtenaren wederom uitbreiding eischt, zoo[dat de] wenschelijke besparing vervangen wordt door verhooging van [uitgaven.] Men wees inzonderheid op hetgeen voor den Raad van State, de [Alge]meene Rekenkamer, het Kabinet des Konings, het IVde, Vde en het [IXde] hoofdstuk *B* werd opgemerkt. Evenmin vond men algemeen sporen [van] de zucht tot bezuiniging, wanneer men lette op de straks aange[wezen] handelwijze ten aanzien van de posten voor onvoorziene uitgaven. [Ins]venal achtte men het in geenen deele te getuigen van zucht tot [spaar]zaamheid, wanneer, nevens de aanzienlijke uitgaven voor spoorwegen, zoo vele andere groote werken te gelijk worden ondernomen.

De Minister beroept zich, ten bewijze van de zucht der Regering [om] zuinig te beheeren, op het bedrag van de in 1859 verkregen bespa[ringen.] Al dadelijk werd opgemerkt dat, zoo daarvoor lof moest gebragt wo[rden,] die lof niet aan ver de meeste leden van het Kabinet, maar aan [hunne] voorgangers toekwam. Maar op den lof zelven viel veel af te [dingen.] Een groot cijfer was op de begrooting van Oorlog overgebleven, [maar] dit was eenvoudig het gevolg daarvan, dat de tijdsomstandigheden [het] toegelaten, een deel van de buitengewone credieten, ten bedrage [van] ruim 6 millioen, met het oog op eventualiteiten toegestaan, onge[bruikt] te laten. Op de begrooting voor Marine, die met de buitengewone [cre]dieten in 1859 tot *f* 10,249,025.16½ was opgevoerd, bleek nu [bij] niet meer dan even *f* 27,000 ongebruikt te zijn gebleven, wat voorzeker [een] bewijs is dat dáár op zuinig beheer prijs werd gesteld. Op het [IXde] Hoofdstuk was het overschot ten deele het gevolg daarvan, dat eenige werken onuitgevoerd waren gebleven, waarvoor men het benoodigde aangevraagd.

De Minister heeft wijders zijn leedwezen te kennen gegeven, dat [er] aanzienlijke sommen nu bij voorraad ongebruikt en renteloos in de [schat]kist blijven liggen. Eenige leden drukten ook hun leedwezen daarover uit, en vermits de vraag, of die sommen niet vruchtdragend kunnen [wor]den gemaakt, volgens de opgave des Ministers bij hem nog een punt [van] overweging uitmaakt, betuigden zij hun ernstig verlangen, dat die [over]weging spoedig tot een gunstig besluit mogt leiden. Andere leden [voer]ten daartegen op, dat dit bezwaar onafscheidelijk is van het stelsel, [door] de Regering voor den aanleg van spoorwegen gekozen. Wilde men [een] deel der voorhanden baten thans tot schulddelging besteden, [men zou] maar al te ligt in gevaar komen, om zeer spoedig tot het sluiten [eener] leening, althans tot de uitgifte van de nu in portefeuille blijvende [schat]kistbilletten over te gaan. Die biljetten toch konden alleen ten [gevolge] van de groote ruimte aan middelen in de schatkist voorhanden, onuitgegeven blijven. De onderstelling is misschien niet gewaagd, dat het [kolo]niaal batig slot van 1861 besteed zou moeten worden tot bestrijding van [de] uitgaven der slaven-emancipatie. Is dit zoo, dan zijn in den loop [van] 1861 geene groote bijdragen uit de koloniale geldmiddelen te wachten, en de uitgaven voor spoorwegen en andere werken zullen dan voorloopig delijk te zeer op den stand der kas werken, dan dat men nu, veilig, kunnen besluiten, om een deel der bestaande batige sloten tot amortisatie te bestemmen. Deze leden durfden zich dus niet zoo gaaf met de even geuiten wensch vereenigen. Maar zij namen hieruit aanleiding te doen opmerken, dat het stelsel van aanleg van spoorwegen voor de [gesteld]ning der schatkist reeds nu blijkt nadeeliger te zijn dan het concessie-stelsel. Onder dit laatste zou eene aanzienlijke som tot schulddelging besteed hebben kunnen worden; wat nu niet mogelijk, althans onraadzaam is. De *jaarlijksche* winstderving, daaruit ontstaande, welke sommigen op 12 à 13 tonnen gouds, anderen op 1 millioen schatteden, moet [noodwendig] in rekening worden gebragt: het bedrag van de kosten van [aan]leg van staatsspoorwegen moet noodwendig met die jaarlijks terugkeerende winstderving, althans zoo lang de exploitatie geene winst geeft, [worden] verhoogd.

Eene derde opmerking aangaande de redevoering des Ministers [betrof] zijne mededeeling ten aanzien van het bedrag der besparing, door [amor]tisatie verkregen. De Minister noemt daarbij niet het juiste cijfer, [dat] zijne Memorie van Toelichting tot hoofdstuk IX *A* opgegeven, maar [een] ander. Hij klimt in zijne berekening van besparing op renten [en ka]pitaal tot het jaar 1844 op. Tegen die voorstelling kwam men algemeen op. Zij is eene geheel onjuiste dooreenmenging van zeer heterogene [za]ken. Besparing van renten, verkregen door middel van het besteden van batige saldo's, is hemelsbreed te onderscheiden van de reductie van [ren]ten, die het gevolg is van eene gedwongen leening. De opgave van [den Mi]nisters bewijst, dat zijne rekening eene kunstmatige groepering van [cijfers] is. Volgens hem bedraagt de kapitaalsvermindering der schuld [sedert 1] Januarij 1844 *f* 170,000.000, en de rentebesparing ruim *f* 9,000.000. [Daar]te voren geeft hij op dat er sedert 1 Januarij 1850 tot schulddelging besteed *f* 135,000.000 en het heeft dus den schijn als of het besteden [van] die som tot eene rentebesparing van *f* 9,000.000 zou hebben ge[leid,] of de amortisatie eene besparing tegen den penning 13 of 14 [be]zou hebben opgeleverd. Bij die voorstelling gaat men het voor [de in]zetenen zoo pijnlijke gedeelte van de maatregelen van 1844 met stilzwijgen voorbij. Men verzuimt der natie te herinneren, dat [het] eene zoogenaamde vrijwillige leening van *f* 127,000.000 tegen 3 p[Ct.] a pari noodig was, om de gevolgen van onvoorzigtig finantieel be[heer] gevolgen van te fraai gekleurde finantiele voorstelingen en van [lich]barig rekenen op toekomstige koloniale baten, te herstellen. De [som,] in de Memorie van Toelichting van hoofdstuk IX *A* genoemd, [als] winst, door wezenlijke schulddelging verkregen, aanwijzende, [mag] alleen hier in aanmerking komen; niet die welke eene besparing [van] uitgaaf voor de schatkist uitdrukken, ten koste van de beurzen der [in]zetenen verkregen. In de rekening des Ministers zou men ook het [verlies] in rekening moeten brengen dat de individuele inschrijvers in de 3 p[Ct.] leening van 1844 ondervonden hebben.

Trok men de bedenkingen, in de laatste paragraphen uiteengezet, [samen,] dan volgde daaruit voor zeer vele leden de conclusie, dat er on[voorzig]tig te werk wordt gegaan; dat men de toekomst veel te zwaar belast, [dat men] te veel op eens onderneemt; dat men volstrekt geen acht slaat [op de] toch niet te ontkennen mogelijkheid van tegenspoed, en dus een [toe]stand schept, waarin alles tot het uiterste gespannen wordt, en [bij] tegenspoed zeer groote teleurstellingen en groote schade kan te [weeg] brengen. Ons finantieel verschiet wordt, langs den ingeslagen weg, [op] eene verregaande wijze afhankelijk gesteld van den voorspoed der [kolo]niale geldmiddelen, dat is van het voortduren van de tegenwoordige hooge prijzen der koloniale voortbrengselen, zonder dat er genoeg [gelet] wordt op de klimmende behoeften der kolonien zelve. De onder[vinding] doet maar al te veel zien dat ook de Staatsbegrooting jaarlijks [tot een] hooger cijfer wordt opgevoerd; een verschijnsel dat des te meer [aandacht] verdient, nu die verhooging niet meer, zoo als in de laatste jaren [het] geval was, door besparing van renten wordt opgewogen. Lette men [nu] op de vroeger reeds in herinnering gebragte sterke afwisseling van [zienswijze] bij den Minister van Finantien, die thans zoo zeer handelt in [strijd] met de meeningen, vroeger door hem geuit, dan moest wel het vertrouwen in het beleid der Regering ten aanzien van de geldmiddelen bij de [leden] ernstig worden geschokt.

HOOFDSTUK I. Op dit hoofdstuk zijn geene bedenkingen gevallen.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD